

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Na cilju K Gafencovemu obisku

Obisk romunskega zunanjega ministra Gregorija Gafenea pri dr. Milanu Stojadinoviču je, kot dokazujeta precej jasno uradno poročilo in izjerna pojasnila, ki jih je Gafeneu — ki je bil pred nekaj tedni še sam časnikar — dal zastopnikom domačega in tujega tiska v Belgradu, bliskovito razjasnil mednarodnopolitični položaj v tem delu Evrope. Glavne smernice diplomatskega delovanja so se postopno odkrivala že prej. Obisk grofa Ciana v Budimpešti je imel svojo nalogo. Obisk kneza-naměstnika Pavla pri romunskem kralju Karolu v Temešvaru je imel svoj pomen. Obisk grofa Ciana pri dr. Stojadinoviču v Belju je razgrnil nadaljnje vidike v bodočnost. Posvetovanja bolgarskega kralja Borisa v Rimu služijo čisto določenim ciljem. Prihod romunskega zunanjega ministra Gafenea v Belgrad je zaključno dejanje v tej vrsti diplomatskih prizadevanj, ki mu mora sedaj v bližnji prihodnosti slediti še žetev dozorelega sadu.

Na tem mestu smo že enkrat zapisali, da si je Italija v prividu velikih nalog, ki jo čakajo na Sredozemskem morju, stavila nalogo, da z mrzlično naglico, ki pa ni bila prav nič škodljiva stvarni vrednosti opravljenega dela, odstrani v vsem do navedenem in južnovzhodnem prostoru Evrope vsa obstoječa nesoglasja med državami, kjerkoli bi še bila. Kajti pri zasledovanju svojih ciljev na Sredozemskem morju bi morala imeti Italija neprijeten občutek, če bi v srednjeevropskem prostoru še vedno tlele kakšne snovi, ki bi lahko povzročile eksplozije. Toda v sklopu tega svojega pomirjevalnega načrta, katerega glavni vidni namen je bil, ves prostor med osjo Rim—Berlin tja do sovjetske Rusije med seboj pomiriti ter ga spraviti v razmerje prijateljskega sodelovanja z osiščem samim, je italijanska diplomacija, ki je silno občutljiva za svoje lastne koristi, vedno imela pred očmi tudi nujnost, da si zavaruje svoje lastno intereso območje. Neki angleški časnikar, ki ima oči odprte za sodobna diplomatska trena, je to zelo pestro in slikovito opisal, ko je dejal, da Italija želi, da bi urednjeevropski in južnovzhodnoevropski predel prišla v prijateljske stike z osiščem Rim—Berlin skozi — rimska vrata in ekozi — rimsko srce. Kajti italijanska diplomacija, ki gleda nazaj na tisočletna izročila zgodovine, se ozira tudi naprej in pazljivo motri bodočnost, ki zna v marsikaterem pogledu biti drugačna od sedanjosti. Italijanska zunanja politika, ki se, kot je v poletju l. 1938 na zunanjepolitičnem tečaju v Milanu izpovedal sam zunanji minister grof Ciano, ne more odpovedati gospodarskemu in kulturnemu vplivu v srednji in balkanski Evropi, pa naj bi to bilo na ljubo komurkoli, je ravnala samo dosledno svojemu načelu, ko je izkoristila trenutno negotovost, ki je nastopila po septembski krizi lanskega leta, da tamkaj uveljavljuje svoje mirne težnje, ki so obenem tudi izključno njeno varnostno jamstvo, če bi se razmerje med veleilami kdaj v bodočnosti temeljito spremenilo.

Pomirjevalno delo v podonavskih deželah je do nedavnega imelo pred seboj nalogo, da ustvari prijateljske odnose med Madžarsko in njenimi sosedami. Glavne rane so zile na madžarskih mejah. Poglavitve nevarnosti so se kopičile okrog Madžarske. Največja ovira za lepo sosedno življenje so bile madžarske težnje, ki so na več prostorih prekoračile državne meje. Delo je bilo treba pričeti torej tukaj. Jugoslovanska priznana mirovna politika je bila velika pomoč pri teh prizadevanjih. Pripravljenost Jugoslavije, da sklene prijateljstvo z vsakomur, kdor spoštuje nedotakljivost njenih meja, je pot do cilja zelo olajševala. Med Madžarsko in Jugoslavijo so se takoj razvili odnosi, ki so napovedovali najboljše, kajti pogled na srednjeevropski zemljevid in dobri nasveti Italije so madžarskim državnikom posvetili z bleščečo lučjo na pot v bodočnost. Toda Jugoslavija je takoj od prvih početkov jasno izpovedala, da svojega prijateljstva in zavezništva do Romunije nikomur ne žrtvuje in da se bo prijateljska pogodba z Madžarsko podpisala le skupno z Romunijo ohranijo tisti dan, ko bodo Madžari in Romuni imeli med seboj čiste račune in bodo pripravljeni biti drug drugimi prijatelji v okviru brezpogojnega medsebojnega spoštovanja obstoječih državnih meja. Pot v Belgrad vodi iz Budimpešte skozi Bukarešto, tako je zapisalo belgrajsko »Vreme« in je s tem povedalo vse, kar je treba vedeti.

Samo po sebi razumljivo je, da sta tako Italija kakor Jugoslavija, vsaka na svojem polju, storili vse, da bi prišlo do sporazuma med Madžarsko in Romunijo. Potovanja grofa Ciana po srednji Evropi to izpričujejo. Romunija je v tesnem sodelovanju z Jugoslavijo pripravila načrt, ki naj v polni in izjerna meri da zadoščenje vsej madžarski narodni manjšini, ki živi v romunski državi, tako, da s tem pade vsak razlog, da ne bi Madžarska priznala obstoječe meje in z Romuni živela v prijateljskem sodelovanju. Prepričani smo, da budimpeštanska vlada, ko bo dobila načrt na vpogled, ne bo niti minute oklevala in bo omogočila, da v najkrajšem času Jugoslavija in Romunija z njo podpisata pogodbo o večnem prijateljstvu, s čimer bi s tega evropskega prostora za vselej izginile vse vojne nevarnosti. Grof Ciano bi potem takoj obiskal romunsko prestolnico in s tem zapечатil svoje plodono delo z velikim uspehom.

Iz Gafencovih izjav pred belgrajskimi časnikarji pa beremo še več. Namreč, da se bo ta novo nastajajoča mirovna ploskev med seboj trdno povezala z gospodarskimi vezmi. Kaj naj drugega pomeni sklep, da se bo gradila velika avtomobilska cesta, ki bo od Jadrana, od Trsta — ohranimo Rima — šla skozi vso Jugoslavijo do Bukarešte

Francija prizna Franca

Prvi zastopnik Francije je že odpotoval v Burgos Drugi odposlanec Francije bo - kardinal Baudrillart

Pariz, 3. febr. TG. Bivši prosvetni minister senator Leon Berard je dobil od francoske vlade nalog, naj nemudoma odpotuje v Burgos, da stopi v stik z vladno generala Franca glede nujne rešitve nekaterih vprašanj, ki tičejo oboje držav. Francija vlade generala Franca do sedaj še ni priznala in je potovanje Leona Berarda prvi korak k temu priznanju. Leon Berard, ki je sredi odpotoval v Hendaye, je že danes stopil v stik s zastopniki Francovih oblasti. Pri odhodu ni hotel dati nobenih pojasnil glede svojega poslanstva. Verjetno bo predmet prvih razgovorov vprašanje španskih beguncev, ki se vane v Francijo in ki bi jih Francija rada polagoma spravila nazaj na njihove domove. Toda Berard bo načel tudi vprašanja splošnih odnosov med obema državama.

Na meji nacionalistične Španije ga je sprejel Texidor, bivši španski generalni konzul v Zenevi. Pozdravil ga je v imenu španskega nacionalističnega zunanjega ministra Jordana in ga spremljal nato najprej v San Sebastian, nato pa v Bilbao, kjer bo Berard prenočil. Iz Bilbao bo Berard odpotoval naravnost v Burgos, kjer ga bo jutri popoldne ob 17 sprejel zunanji minister Jordana.

Baudrillart „... da popravi grehe dveh Blumovih let“

Največjo senzacijo pa je v Parizu vzbudila vest, da se je francoska vlada obrnila na rektorja katoliškega inštituta nadškofa kardinala Baudrillarta, 80 let starega cerkvenega kneza in enega najbolj svetlih postav v francoskem kulturnem življenju, in ga prosila, če bi hotel odpotovati v Burgos ter v imenu francoske vlade stopiti v stik z vladno generala Franca. Kardinal Baudrillart naj bi po tej vesti bil neke vrste izredni veleposlanik Francije, ki prihaja z iztegnjeno roko, da sklene med nacionalno Španijo in Francijo mir, ki naj bo začetek in jamstvo trajnega prijateljstva. Ni še znano, če je kardinal Baudrillart to poslanstvo sprejel, toda verjetno je, da ga ne bo odklonil, ker je osebno vzdrževal stalno dobre stike s Francovo Španijo. Kardinal Baudrillart bo torej že v tretji v povojni dobi v imenu Francije nastopil izredno važno diplomatsko potovanje. Prvo je bilo v Prago, ko je Beneša odvrnil od kulturnega boja, drugo v južno Ameriko, ko je utrdil zveze med južnoameriškimi državami, tretje pa bo v Španijo, ko bo v zadnjem usodnem trenutku storil Franciji največjo uslugo, da popravi grehe zadnjih dveh let in se v svojo lastno korist postavi ob nacionalno Španijo, ki bi je nikdar ne smela zapustiti.

Pariški časopisje priobčuje dolge razlage teh dveh poslanstev. Listi naglašajo, da se dogodki v

Polom med Madžarsko in Sovjetijo zaradi pahta proti Kominterni

Budimpešta, 3. februarja. AA. Sovjetska vlada je včeraj popoldne obvestila madžarskega poslanika v Moskvi, da želi ukiniti svoje poslanstvo v Budimpešti ter prenesti posle tega poslanstva na sovjetsko poslanstvo v neki sosedni državi. Madžarska vlada je v zvezi s tem napravila vse korake za ukinitve svojega poslanstva v Moskvi.

Moskva, 3. febr. c. Litvinov je sporočil madžarskemu poslaniku v Moskvi, da bo sovjetska vlada zaprla urade svojega poslanstva v Budimpešti. Vendar to še naj ne pomeni prekinitve diplomatskih stikov. Sovjetska vlada želi, da naj bi obe vladi imeli svoje zastopnike v neki tretji državi. Sovjetska vlada je to storila zato, ker je Madžarska prišla preveč pod vpliv tujih držav.

»Tase« pa objavlja, da se je to zgodilo zaradi tega, ker je Madžarska pristopila k protikomunistični pogodbi. Sicer je grof Czakl izjavil, da ta korak ni bil naperjen proti ruski vladi in je to njegovo izjavo sovjetska vlada sedaj na ta način tudi vpoštevata.

in do Črnega morja, cesta, ki bo postala ena največjih gospodarskih žil Podonavja neke vrste nova os sodelovanja v miru za napredek skupnega blagostanja?

Zares Gafencov obisk je osvetlil položaj in dogodke, ki bodo še prišli, bomo z veseljem pričakovali

Španiji razvijajo s toliko brzino, da je postalo neobhodno potrebno, da se Francija začne razgovarjati z nacionalno Španijo. Listi vsi brez izjeme naglašajo, da je Berard odpotoval v Španijo za to, da pripravi redne diplomatske odnose, to se pravi službeno priznanje Francove vlade. Kardinal Baudrillart pa bi bil ali prvi kratkočasni veleposlanik ali pa bi od svoje strani pomagal, da se odnosi med Francijo in Španijo čim preje spravijo na pravi prijateljski tir.

Razočarana levica: „To niso miličniki, to so navadni tolovaji“

Ta sklep francoske vlade je popolnoma razumljiv. Stvarno gledanje na dogodek v Španiji kakor tudi na mednarodnopolitični položaj, ki se je razvil okrog Španije, nasvetujeja francoski vladi, da ona — in ne druge velesile — sklepajo z generalom Francom prijateljstvo. Vendar je tudi značilno, da je zadnje dni zaradi dogodkov med begunci na francoski meji v levičarskih krogih nastalo silno ogorčenje proti rdeči Španiji. To ogorčenje prihaja do izraza tudi v levičarskem tisku.

Notranji minister Sarraut je bil od francoske vlade poslan na špansko mejo, da tamkaj osebno prouči položaj, ki je nastal zaradi silnega navala španskih beguncev. Sarraut je vzel seboj tudi zastopnika svojega lista »Dépeche de Toulouse« Jeana Vidala, ki sedaj v glasilu notranjega ministra — ki je zagrozen levičarski radikal — opisuje mučne podrobnosti, ki jih je sam opazoval na meji. Vidal piše med drugim:

»Gnus me je prevzel, ko sem videl »republikanske voditelje, generale in polkovnike in civiliste, kako so prihajali na mejo v luksuznih avtomobilih, natrpanih z zlatom in raznimi dragocenostmi. Ti ljudje so zbežali prvi v avtomobilih in s tovornimi vozovi nabasanimi s prtljago, med tem ko španski otroci od mraza umirajo na cestah in se njihove mamice jočejo v dežju, ko nimajo zavetišča. Kakšna sramota. Zadnje noč sem videl te

»miličnike«, ki so pribežali prvi čez mejo in ki so s solzami v očeh prosili, naj jih pustimo čez mejo, videl sem jih, kako grdo so se obnašali. Med tem ko se francoska dekleta in žene noč in dan iztrpavajo v neutrudljivem delu, ko delijo materam in otrokom hrano, ti miličniki niso hoteli niti s prstom pomigniti, ampak so sedeli ob strani in se francoskim dekletom krohotali, sami pa kadili tobak, ki so jim ga Francozi darovali. To niso vojaki! To so tolovaji brez srca! Še huje stvari sem videl. Naletel sem na matere, ki so jih miličniki med potjo enostavno oropali, jim odvzeli denar in dragocenosti in med Francozi smo morali napraviti zbirko, da smo plačali za avtobus, ki je te sirote prepeljal k sorodnikom. Med tem pa so miličniki...«

Krohot „španskega Ljenu“ v luksuznem hotelu po obilnem kosilu

Vidal je bil tudi pri »španskem Ljenu« Largu Caballero, ki živi v luksuznem hotelu na meji v Prats de Mollo. Ta »proletarski vodja« se je zakrohotal, ko ga je francoski časnikar vprašal, če so Španci Franciji kaj hvaležni za usmiljenje, ki jih izkazuje španskim beguncem. Largo Caballero, ki je prišel pravkar od mastnega obeda, med tem ko njihove žrtve umirajo po pirenejskih cestah, se je z obema rokama prijel za trebuh in dejal: »Kaj hvaležni? Čemu pa hvaležni. Namesto živčevja nam bi rajši poslali topove in krogle za nje... Francoski časnikar pravi, da je takoj odšel in pijunil na stran nad »viševrednostno« ljudi, za katere se je del Francije nekaj časa navduševal.

Tem opazovanjem glasila notranjega ministra ni ničesar dodati. Razlagajo pa, zakaj se je francoska vlada kar na enkrat tako hitro odločila, da naveže stike s generalom Francom.

Italijanski tisk sprašuje: Čemu se angleška, francoska in ameriška brodovja zbirajo na Atlantskem morju

Italijanski tisk vprašuje, kateri razlogi so dali velesilam pobudo, da zberejo svoje brodovje v Atlantskem oceanu in tako dajejo vtis, da hočejo izvajati pritisk na ostale države ter demonstrirati, da lahko vedno dominirajo na vseh glavnih morskih poteh sveta, kar jim zagotavlja zmago v eventualni vojni, ki bi se pod njihovim pritiskom morala spremeniti v dolgotrajno vojno, ki bi jo lahko vzdržale le Francija, Anglija in Zedinjene države.

Spaak oklofutana Demonstracije bivših bojnikov v Bruslju

Bruselj, 3. februarja. AA. Predsednika belgijske vlade Spaaka je napadla včeraj, ko se je vračal domov, skupina manifestantov ter ga ranila. Skupina manifestantov je prišla v kraj Saint-Jules, kjer Spaak stanuje, ter zaprosila njegovo ženo, če smejo počakati, da se njen mož vrne. Ko se je Spaak v spremstvu svojega šefa kabineta pripeljal z avtomobilom pred svojo hišo, so ga manifestanti takoj napadli in ga oklofutali. Pri tem je bil Spaak na čelu ranjen. Policija je takoj prihitela in aretirala več napadalcev. Policija straži hišo, v kateri stanuje Spaak.

Razen napada na Spaaka je prišlo včeraj v Bruslju tudi do velikih demonstracij bivših bojnikov. Na več krajih so manifestanti napadli policijo in orožniške kordone. Demonstrantom se je nekajkrat posrečilo potisniti orožnike in policijo nazaj. Vzklikali so »demisija«. Pozno v noč se je demonstrantom posrečilo prodreti do palače ministrskega predsedništva, kjer so viharno demonstrirali in zahtevali, da vlada poda ostavko.

Bonnet odklonil obisk rdečega poslanika Španije

Rim, 3. februarja. b. Italijanski tisk opozarja, da je francoska vlada pri nameravani ustavitvi svojega sklepa naletela na hud odpor levičarjev, a ga ni upoštevala. Pretežni del radikalov bo vlado podpiral. V dokaz za to, da namerava Francija vzpostaviti tesne odnose z nacionalno Španijo, prinaša »Tribuna« vest, da je odpravnik poslov republikanske Španije v Parizu Pasqua zahteval te dni, da ga sprejme na Quai d'Orsay zunanji minister Bonnet. Bonnet pa republikanskega diplomatskega zastopnika ni hotel nič več sprejeti,

Politični zapiski

»Praktičen predlog za rešitev hrvatskega vprašanja«

V zagrebških »Novosti« od 3. svečana v političnem delu beremo tudi tole: »V knjigi »Jugoslovenska politika i hrvatsko pitanje«, ki je izšla pred kratkim, pisec te knjige g. Alfonz Hribar v šestem poglavju priobčuje tale svoj, kakor pravi, praktični predlog za rešitev hrvatskega vprašanja: »Mislim, da bi brez škode za moč države bilo mogoče državo razdeliti v tri velike banovine: Slovenska, Hrvatska in Srbska. Slovenska bi se stajala iz današnjega ozemlja dravske banovine ter se delila v dve županiji: Maribor in Ljubljana. Hrvatska bi bila sestavljena iz sedanje savske, vrbanske in primorske banovine ter bi se delila v tri županije: savsko, vrbansko in primorsko. Iz drugih banovin bi bila sestavljena nova Srbska banovina. Vsaka banovina bi imela svoj zbor, ki bi sklepal posebne postavbe v okviru državnih postav, katere bi sklepala skupna jugoslovenska skupščina v Belgradu. Narodni jezik bi bil v Sloveniji slovenski, v Hrvatski in Srbiji jugoslovenski, to je srbsko-hrvatski, in sicer ekavsko narčje. Prepričan sem, da bi temu pravi Hrvati ne nasprotovali, ker je ekavščino govoril in pisal sam veliki Hrvat dr. Ante Starčević... V dopisovanju s Hrvatsko in Srbijo ter z osrednjimi oblastmi bi tudi Slovenija morala pisati v jugoslovenskem jeziku. Tudi skupščina in senat v Belgradu bi morala dopisovati v jugoslovenskem jeziku. S tem bi prenehala današnja anomalija, da je človek v zadregi, kako naj imenuje svoj jezik ter smo zaradi tega iznašli izraz »naš«. Zastava je jugoslovenska, toda poleg nje more vohati tudi hrvatska, srbska in slovenska zastava. Prispevki za skupne zadeve bi se odmerili po številu prebivalstva in površini ozemlja oziroma se na davčno moč. Bane imenuje Nj. V. kralj na predlog bankega zbora, ki predlaga kralju po tri kandidate. Hrvatske, srbske in slovenske ministre tudi imenuje kralj na predlog hrvatskega, srbskega in slovenskega bana. Vse drugo avtonomno uradništvo imenuje avtonomna vlada.« — Prinašamo ta predlog v informacijo po zagrebškem listu, ne da bi se spuščali v obravnavo o tem. Sicer moramo pa omeniti, da bi za tako izvedbo bila potrebna sprememba ustave, kar pa je za sedaj nemogoče, dokler ne bo mladi kralj polnoleten. Vsekakor pa je dobro, da se začenja javnost s temi vprašanji pečati, da bi bila pripravljena vsaj psihološka podlaga za končno rešitev.

Čigav je Gundulič?

Pravda med Srbi in Hrvati, čigav je prav za prav bil veliki dubrovniški pesnik Gundulič, ki je živel in pel pred 300 leti, ta pravda še ni končana. Sedaj je belgrajska »Samouprava« našla to-le rešitev: »Obzor« naj ne pozabi, da je bil Gundulič slavljani kot Srbin še pred 50 leti. In ta kult je po književnosti še danes močno živ v srbskem delu našega naroda. Zato je treba Srbom pustiti, naj imajo Gunduliča za Srbina, Hrvatom, naj ga imajo za Hrvata, pa tudi bratje Slovenci ga imejmo imenovati Slovenca. Vse to je pravilno in na svojem mestu, saj je Gundulič bil »Slovin, odnosno Jugoslovin«. — Tako »Samouprava«. — Da li je res, da je Gundulič pisal v »slovenskim« jeziku, kakor sam pravi, vendar Slovencev najbrže ni poznal, kakor nam ni znano, ali je poznal Zagreb in Belgrad, ker so bile takrat pač drugačne razmere in je na slovenskem jugu edino le dubrovniška republika imela svoje samostojno politično življenje. Dasi je njegovo delo veliko, Gunduliča le ne bomo zahtevali zase. Bratje Hrvati in Srbi naj se zaradi njega med seboj pomenijo, čeprav te zadeve ne bi smeli presoati z vidikov današnje dnevnice politike. Kako bi se bil veliki Gundulič opredelil danes, če bi še živel, tega pa noben Srb in noben Hrvat ne bi mogel danes povedati. Saj je še med sodobniki mnogo takih, ki pri najboljši volji ne vedo, kam bi pristopili. Vsekakor je Gundulič sila obogatil skupno srbsko-hrvatsko književnost, ne da bi bil slutiti, da bo kdaj čez 300 let iz tega nastalo jabolko prepira.

Ob 20 letnici smrti dr. Ante Radiča

»Hrvatski Dnevnik« piše ob 20 letnici smrti dr. Ante Radiča, ki je bil pravi ideolog seljaškega hrvatskega gibanja, ki ga je politično vodil njegov brat Stjepan Radić, v uvodnem članku tudi to-le: »Dne 10. svečana bo minilo 20 let od smrti dr. Ante Radiča. Predsednik Seljačke Sloge, ki se posebno peča z razširjenjem nauk Ante Radiča, je predlagal, naj bi se tri dni, na dan smrti, na dan, ko je dr. Ante Radić ležal na mrtvaškem odru, in na dan, ko je bil pokopan, v vsaki kmečki in hrvatski hiši za vse stanovce na glas bere nekaj iz njegovih razprav in člankov. Predsednik Seljačke Sloge je priporočil, da naj se potem o tem, kar so brali, pogovarjajo ter naj o tem sprašujejo tudi otroke. Ta nasvet ima ta namen, da bi se tudi med otroki vzbudilo zanimanje za ideje Ante Radiča.«

Kaj pa sedaj?

Poročali smo že, da se med hrvatskimi kmeti in drugimi volivci razširja vprašanje, kaj bo pa sedaj po volitvah? Na to vprašanje odgovarja kmet Mirko Berteka v »Seljačkem Domu«, kjer je napisal članek z naslovom »Složen narod je nepremagljiv«. Tukaj pravi: »Ob decembrskih volitvah eta spregovorila ne le srce in duša, marveč tudi kri hrvatskega naroda... Samo ljubezen je privlela do take sloge... Sliši pa se ljudi spraševati: Kaj pa sedaj? Ko bi ti ljudje zato tako spraševali, da bi nekaj naredili, bi bilo lahko odgovoriti. Ti mislijo, da so na dan volitev vse storili. Tem je treba odgovoriti, da so smešni... Nam vsem pa je treba zasukati rokave in se lotiti narodnega dela. Odvrzimo vse, kar ni kaj prida in kar nas deli. Združimo svoje sile, duhovne in telesne v složen delu...«

Izjavlja, da ni framazon

Zagrebški list »Večer« prinaša tole izjavo: »Belgrajski list »Balkan«, ki ga sicer nikdar ne berem, je prinesel popis članov masonskih lož v Zagrebu. V tem popisu je tudi moje ime, kar je omenjeni list tendenciozno zapisal. Ob tem lažnjivem poročilu izjavljam, da nisem nikdar bil član kake lože v Zagrebu, niti nisem sedaj član. Ne zdi se mi potrebno, da bi »Balkanu« sploh pošiljal kak popravek. Vjekoslav Turkalj, upravitelj »Jutarnjega lista«. — »Hrvatska Straža«, ki je ponatila to izjavo, dodaja: »Ni vzroka, zakaj ne bi verjeli izjavi g. Turkalja, upravitelja »Jutarnjega lista«. S tem pa seveda ni rečeno, da na primer v uradnistvu »Jutarnjega lista« ni nobenega masona.

Zadnji ostanek Katalonije bo kmalu zaseden

Hendaye, 3. februarja. dl. Francoye, čete, so vedno bolj bližajo francoski meji. Kakor je bilo javljeno, so večeraj popoldne aragonske čete zasedle mesto Berga, ki je pomembno cestno križišče z 5000 prebivalci. V mestu so razen tega tekstilne tovarne. Po zavzetju Vieha so narodne čete hitro prodirale na vzhod in se bodo pri St. Colomi verjetno združile z Marokanci, ki prodirajo ob morski obali. S tem bi bil popolnoma obkrojen gorski masiv Monseny, kamor so rdeče čete osredotočile velike množine topništva. Vojni plen je vedno večji, ker so neverjetno velike množine vojnega materiala tujega izvora zapustile rdeče čete za seboj.

Barcelona, 3. februarja. AA. DNB. Poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva se glasi: Poleg že objavljenih uspehov so nacionalistične čete zavzele večeraj San Lorenzo de Morunys, ki se nahaja 20 km zapadno od Berge ter Olhan jugovzhodno od Berge. Čete urgelske armade so zasedle vzhodno od Berge še sledeče kraje: Buga la Guardia, San Pablo de Pinos, San Martin in Tore Orista. Na južnem bojišču se nacionalistične čete približujejo Santo Kolomi de Farnes. Ob obali se nahajajo 10 km oddaljene od S. Felice de Guixols, ki je zvezan z lokalno železnico z Geron. Nacionalistične čete so ujele večeraj 3279 republikancev. Vojni plen je bil izredno obilen. V Viehu so nacionalistične čete v tamošnji tovarni za letala našle več skoraj dogotovljenih letal. Nacionalistično letalstvo je bombardiralo večeraj luki v Valenciji in Sante de Guisols.

Figueras, 3. februarja. AA. Nacionalistične

čete nadaljujejo s prodiranjem na vseh odsekih katalonskega bojišča. Na primorskem odseku, kjer je odpor republikancev najmočnejši, prodirajo nacionalisti v smeri proti Geroni s tremi vojaškimi oddelki. Na severu pri Viehu, kjer čete generala Franca hudo pritiskajo na republikance, skušajo republikanci postaviti močno fronto za odpor. Ta bojna črta bi se raztezala od Saltera v smeri proti severozahodu preko San Gregoria, Amera in leve obale reke Tera. Republikanske čete bodo neprestano streljale ter poskušale onemogočiti vsak napad nacionalističnih oddelkov.

Zadnji obupni poizkus

Barcelona, 3. febr. Trenotno poteka fronta v Kataloniji od mesta Tosa ob morju čez Santa Coloma, dalje severno od Vieha in severno od Berge na Seio de Urgel ob andorski republiki. Na tej fronti se je danes razvila huda bitka, ker hočejo rdeči za vsako ceno držati desno breg reke Tera in ubraniti Geron in Figueras pred Francovo okupacijo. Bitka je v polnem razmahu.

10 km pred Geron

Barcelona, 3. febr. Motorizirani oddelki so predri rdečo obrambno črto pred Geron. Zasedli so mesta: Santa Coloma de Farnes, Caldas de Malavella in Llagostera. Zdaj stoje 10 km pred Geron. Padca Geron je pričakovati že v teku sobote. Rdeča armada je demoralizirana.

Seja narodne skupščine:

Obravnava o verifikaciji mandatov

Belgrad, 3. februarja. m. V skupščini se je pričela danes verifikacijska debata. Za to sejo je vladalo veliko zanimanje. Začetek je bil napovedan za 10. uro. Slovenski poslanci so imeli pred sejo kratek posvet. Navzoč je bil tudi minister Snoj.

Ko so po 10 zadoneli po skupščinskih hodnikih zvoncei ter naznanili skorajšnji pričetek seje, se je pričela polniti sejna dvorana. Občinstvo pa je zavzemalo določena mesta na galerijah. V ložah in klopih so zavzeli mesta številni domači in tuji časniki. Ob 10.45 so vstopili v sejno dvorano člani kr. vlade s predsednikom dr. Stojadinovićem na čelu. Prihod predsednika vlade so pozdravili vladni poslanci s ploskanjem.

Brž ko so člani vlade zavzeli prostore v klopih, je predsednik verifikacijskega odbora začel skupščinsko sejo Zapisnik je bil sprejet brez pripomb. Prečitano je bilo poročilo o konstituiranju verifikacijskega odbora, nakar je skupščinski predsednik Čirič dal na dnevni red razpravo o poročilu verifikacijskega odbora.

Poročilo verifikacijskega odbora

Poročilo večine tega odbora je prečital dr. Vekoslav Miletič. 19 tiskanih strani vsebuje poročilo večine podaja pregledno delo tega odbora. Vse pritožbe glede 54 poslancev je verifikacijski odbor kot neutemeljene zavrnil, med njimi tudi pritožbe Franca Humarja, Marjana Marvina in Antona Kokalja iz Ljubljane.

Poročilo manjšine je prečital poslanec Tripko Zugič. Med čitanjem njegovega poročila je prišlo v dvorani do precej živahnih nastopov in besednih prepričev med vladnimi in opozicijskimi poslanci. Zaradi tega je moral predsednik Čirič opozicijske poslance večkrat pozvati k redu z besedami: »Vsaj svoje poročilo poslušajte v miru!« Nekateri so se umirili, drugi pa so se še vedno prepekali med seboj.

Ko je poročevalec manjšine Zugič zapustil govorniški oder, je predsednik Čirič objavil pričetek razprave o beh poročilih verifikacijskega odbora.

Debata

Podal je besedo prvemu govorniku in izjavil, da ima po § 9 skupščinskega poslovnika pravico govoriti vsak govornik samo pol ure.

Kot prvi govornik se je pojavil bivši zemljoradnik dr. Miloš Tupanjanin. Med njegovim govorom je prišlo do prerakanja, v katerega so se vmešali vladni in opozicijski poslanci. Predsednik Čirič je imel polne roke dela za umiritve skupščine.

Minister Kujundžić

Zaradi osebnega pojasnila je za Tupanjaninom dobil besedo prosvetni minister Kujundžić. Odgovarjal je na napade predgovornika ter govoril o volitvah v vrbaski banovini. Dejal je, da hoče samo ugotoviti, da je lista dr. Stojadinovića kljub silnemu terorju dobila v vrbaski banovini absolutno večino. Med njegovim govorom so bili opozicijski poslanci zelo nemirni. Ko se je nemir nekoliko polegel, je prosvetni minister Kujundžić nadaljeval svoj govor in dejal, da je pri zadnjih volitvah v vrbaski banovini za šest raznih opozicijskih strank glasovalo 48.000 Srbov in 34.000 Hrvatov, za listo dr. Stojadinovića pa nad 70.000 Srbov in samo 2650 Hrvatov. Svoj govor je minister Kujundžić zaključil z besedami, da v Bosni ne bo nikdar zmagala ideja Kupina, temveč ideja Kajmakčalana in Soluna.

Naslednji opozicijski govornik je bil Ilija Mihajlović, član JNS in znani srbski bogataš. Ilija Mihajlović je že star mož ter je že 33 let poslanec. Do sedaj je navadno govoril vedno samo v kakem odboru, danes pa se je povzpeli tudi na govorniški oder ter je poslancem svoj govor prečital. Pritoževal se je, da je opozicija pri zadnjih volitvah uživala premalo svobode. Tudi za časa

govora Ilije Mihajlovića so se vladni in opozicijski poslanci večkrat spoprijeli.

Besedo je dobil Dužan Stevič, bivši demokrat, ki se je pretežno bavil z nekaterimi pritožbami, ki jih je dobil verifikacijski odbor o volitvah po posameznih srbskih krajih.

Dr. Lazica Marković — edini zastopnik Ace

Kot zadnji govornik na dopoldanski seji je bil bivši minister dr. Lazica Marković, edini poslanec skupine Ace Stanojevića v skupščini. Dr. Marković je znan parlamentarec ter se je ob njegovem pojavu na govorniškem odru skupščina takoj pomirila in čakala na njegov govor. Ker je Marković po rasti zelo majhen ter se je izza govorniškega odra videla samo njegova glava, so se začeli s poslanskih klopi glasovati: »Stopite malo višje, da vas bomo videli,« nakar so opozicijski odgovorili: »Nataknite si očalale!« Dr. Lazar Marković je v svojem daljšem, mirnem govoru govoril o politični strani volitev.

V svojem govoru se je zavzemal za sporazum Slovencev, Hrvatov in Srbov. V svojem govoru je omenjal ustanovitve Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani ter poudaril, da ni proti tej ustanovitvi, čeprav ima za nalogo negovati posebno slovensko kulturo.

Ob pol 2 je bila seja prekinjena ter se je nadaljevala ob četrtna 5. Prvi je govoril bivši zemljoradnik Dušan Branković. Poudarjal je potrebo sporazuma s Hrvati, potem pa je polemiziral s Kujundžićem. Za njim je govoril član JRZ dr. Ljuba Popović.

Peklenski stroji spet pokajo po Londonu

London, 3. febr. b. Davi sta dve težki eksploziji pretresli središče londonskega zapada in sta povzročili med prebivalstvom velikansko vznemirjenje. Na blagovni postaji podzemne železnice v Leicestersquare in Tottenhamcourt Roadu sta v razdobju nekaj minut eksplodirala dva peklenska stroja, k sreči malo poprej, preden se je pričel promet z delavskimi vlaki in vlaki, v katerih se vozijo nameščenici. Tako je bilo vsega ranjenih le nekaj osem oseb, med njimi tri težko. Na kraj eksplozije je takoj pridrvela policijska komisija, ki je ugotovila, da so bili podtaknjeni peklenski stroji v nekem kovčku. Eksplozija je popolnoma porušila prostor za prtljago, razbila mnogo zidu in stopnic, ki vodijo iz blagajne na ulico. Veliko število trgovin, ki so v bližini podzemne palače, je bilo uničenih. Razbite so mnoge izlozbe ter je materialna škoda ogromna. Nekega zdravnika je zračni pritisk vrgel na ulico. Enega izmed železniskih uradnikov so napol mrtvega potegnili izpod razvalin.

Druge eksplozija je bila v Tottenhamcourt Roadu, prav tako v prostoru za oddajo prtljage. Tudi

Pogreb dr. Saviča

Belgrad, 3. febr. m. Danes je bil v Belgradu pogreb pokojnega dr. Saviča, bivšega upravnika državnega zdravilišča v Topolšici in njegove asistentke dr. Kučere, ki sta večeraj izvršila samomor. Pri pogrebnih svečanostih so bili navzoči bivši minister Voja Cvrkić, zastopnik centralnega higijenskega zavoda, zastopnik šole za narodno zdravje ter številni osebni in stanovski prijatelji pokojnega dr. Saviča in Kučereve. Po izvršenih pogrebnih molitvah so se od pokojnega Saviča poslovili v imenu osebnih prijateljev in sodelavcev dr. Stevo Zagore, v imenu društva specialistov za tuberkulozo dr. Miloš Sekolić, v imenu belgrajske univerze dr. Niko Miljanić. Za njim je govoril šef oddelka splošne državne bolnišnice v Belgradu Mirko Petrović, v imenu jugoslovenske zdravniške zbornice, jugoslovenske protituberkulozne lige in ciziološkega društva. Ganljive so bile poslovilne besede številnih pacientov pokojnega dr. Saviča ter staršev otrok, ki jih je dr. Savič zdravil v državnem zdravilišču v Topolšici. Zalni sprevoz se je nato razvil iz kapelice državne bolnišnice, od kjer je bilo truplo prepeljano v Petrovgrad in položeno k večnemu počitku. V Belgradu pa je bila pokopana asistentka dr. Kučera.

Drobne novice

Curih, 3. febr. c. Na današnji tekmi v hokeju je češkoslovaška premagala Jugoslavijo z naravnost ogromno razliko 24:0.

Bazel, 3. febr. c. V okviru mednarodnega hokejskega turnirja v Švici je danes Nemčija premagala Finsko z 12:1.

Haag, 3. februarja. c. Princeza prestolonaslednica Julijana in princ Bernhard odpotujeta konec meseca v Švico. Obenem so objavili, da pričakuje princeza Julijana veselega dogodka v mesecu avgustu.

Nikogar ni, ki bi ne bil za sporazum

Nato je dobil besedo dr. Ljuba Popović, član poslanskega kluba JRZ. V svojem daljšem govoru najprej načelno odgovarja na vse kritike, ki so jih izrekli v dopoldanski debati opozicijski poslanci. Poudarjal je predvsem, da dr. Stojadinović in njegova vlada nista odgovorna za ta volivni zakon, po katerem so bile izvedene decembrske volitve. To je davščina, to je delo diktature. Poslanci, politiki dobro vedo, da se diktatura lahko napravi v eni noči, ni jo pa mogoče likvidirati celo desetletje. Nato je govoril o hrvatskem vprašanju. Izjavil je, da v naši državi ni nikogar, ki bi ne bil za sporazum s Hrvati. V nadaljnjih izjavanjih se je posebno dolgo zadržal pri govoru dr. Laze Markovića.

Za dr. Popovićem je govoril bivši zemljoradnik Pavle Jovović ter kritiziral izvedbo zadnjih volitev.

Naslednji govornik je bil tudi opozicijsalec, bivši zemljoradnik dr. Čubrilović. Za dr. Čubrilovićem je spet govoril poslanec manjšine verifikacijskega odbora Tripko Zukić.

Opozicija je zapustila sejo

Na koncu svojega govora je Tripko Zugič prebral v imenu poslancev Mačkove liste, ki so prišli v skupščino, izjavo, po kateri so ti poslanci zapustili sejo skupščine.

Nato je začel govoriti notranji minister gosp. Acimović.

ta jo napravila ogromno škodo. Kolodvor je zaprt za vsak promet. V Leicesteru promet še niso ustavili, ker so tu važni prehodi za mnoge zveze londonskega središča. Na vseh londonskih kolodvorih pa so zaprti prostori za prtljago ter preiskujejo zabojne posebni policijski uradniki. Bojijo se novih eksplozij. Policija vodi mrlično preiskavo, da ugotovi, od kje so prišli peklenski stroji v oddelek za prtljago.

Tudi v parlamentu je zavladalo veliko razburjenje in je na današnji seji britanske poslanke zbornice voditelj opozicije major Atlee postavil več vprašanj v zvezi z zadnjimi eksplozijami ter zahteval pojasnilo vlade. V imenu vlade je odgovoril notranji minister, ki je izjavil, da je vlada storila vse ukrepe, da prepreči nadaljnje zločine.

London, 3. febr. b. Poročajo, da so po eksploziji na podzemskih postajah »Leicester« in »Tottenham« železniki uslužbenici takoj odstranili vse ruševine s proge in omogočili nadaljnji redni promet. Vse londonski tisk objavlja obširna poročila, policija pa je poostрила nadzorstvo nad člani IRA.

Ameriški protest v Rimu

Rim, 3. febr. c. Ameriški veleposlanik v Rimu William Phillips je bil danes v zunanem ministrstvu, kjer je vložil protestno noto zaradi pisanja italijanskega tiska o osebi predsednika USA Roosevelta.

Tokio, 3. februarja. b. Japonsko vojno ministrstvo poroča, da sta v ožini Bungo večeraj trčili podmornici »63« in »64«. Podmornica »64« je bila hudo poškodovana, podmornica »63« pa se je potopila s 50 možmi posadke. Podmornico bodo skušali rešiti s posebnimi pripravami. Ministrstvo za vojno mornarico je že poslalo potrebne priprave, da se podmornica dvigne, še preden bo mogla posadka umreti v morskii globini.

Potopljena japonska podmornica »63« je imela 2000 ton in 50 mož posadke. Na kraj nesreče so že pripule ladje s potrebnimi pripravami za dvigavanje podmornice. Posadka iz potopljene podmornice se še javlja.

Naša največja trgovska ladja »Avala« se je potopila

Zagreb, 3. febr. b. Danes je zadela eno naših največjih trgovskih ladij »Avala«, ki je last družbe Jugoslovanski Lloyd, huda nesreča. Ladja je bila na poti iz Anglije v Rangoon ter je bila namotena s koksom. Iz Capetowna je prispela vest, da je ladja nasleda in da je prednji del ladje že pod vodo. Kako je prišlo do nesreče, še ni znano. Vse moštvo je moralo zapustiti ladjo in človeških

žrtv po dosedanjih vestih ni bilo. Ladja je stara 10 let in je imela 10.750 ton. Po dosedanjih vesteh je treba računati, da je ladja s celotnim tovorom izgubljena. Vest o nesreči »Avala« je v naših pomorskih krogih napravila globok vtis, saj je bila »Avala« ena izmed naših najlepših in največjih tovarnih ladij.

† Dr. Janez Gnidovec, škof skopljanski

Ljubljana, 3. februarja. Davi nekoliko pred 5. uro je v zdravilišču »Leonišče« po daljši hudi bolezni mirno v Gospodu zaspal dr. Janez Frančišek Gnidovec, škof skopljanski. — Pogreb pokojnega vladike bo v ponedeljek, dne 6. februarja, dopoldne. Pogrebne svečanosti se začnejo ob 10. uri v cerkvi srea Jezusovega. Danes in jutri leži truplo na mrtvaškem odru v ljubljanskem škofijskem dvorcu.

Zadnji dnevi - zadnje ure

Ljubljana, 3. februarja. Pokojni škof Gnidovec je dopotoval v Ljubljano dne 10. januarja z brzovlakom ob pol 9. zvečer. Prišel je naravnost iz Skoplja brez spremstva, davi je bil že zelo bolan. Iz Zagreba je brzojavil misijonski hiši lazaristov na Taboru, da pride.

Zdravstveno stanje pokojnega škofa se je poslabšalo po sv. Treh kraljih. Vzrok bolezni je bila popolna izčrpanost v prenapornem delu. Nastopilo je oslabljenje srea in nazadnje je še pljučnica v petih dneh strla šibko telo.

Dne 11. jan. je pokojni škof zaprosil že dopoldne prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega dr. Gregorja Rožmana, naj ga obišče v misijonski hiši lazaristov na Taboru. Oba škofa sta se pogovarjala tri četrt ure in je pokojni dr. Gnidovec v tem razgovoru uredil vse svoje zadeve z nunciature in sveto stolico. Izrazil se je: »Čutim, da slabim.« Medtem so v zdravilišču Leonišče pripravili zanj bolniško sobo, kamor se je pokojni škof v spremstvu superiora lazaristov g. p. Gregorja Flisa kmalu nato odpeljal. Za zdravljenje v Leonišču se je pokojni škof odločil predvsem na prigovarjanje gg. msgr. Kordina in kateheta Plantariča v Skoplju, ki sta mu nasvetovala, naj odide v Ljubljano, kjer si naj poskuša utrditi zdravje. Ko pa je prišel v Ljubljano, so se vsi čudili, kako je mogel sam prenesti tako dolgo pot. Tako je prišel v sanatorij živno čisto ubit, telesno pa popolnoma izčrpan.

V nedeljo zvečer, to je 29. januarja, pa je nastopila pljučnica. Od tedaj je imel bolnik stalno visoko temperaturo, ki ni popustila. Ves čas, kar je bil bolan, so se zdravniki trudili, da bi mu ohranili življenje in olajšali bolečine. Po trikrat na dan, ali pa še večkrat so prihajali k njemu primariji dr. Merčun, dr. Marinič, hišni zdravnik dr. Kralj pa je prišel večkrat tudi še ponoči, če je bilo treba. Skrbne so bile tudi vse sestre, posebno pa prednica, s. sestra Leopoldina. Njegov bivši gojence iz št. Vida dr. Meršol ga je tudi večkrat obiskoval in pomagal svojim tovarišem zdravnikom.

V ponedeljek je bil bolnik še pri zavesti, prav tako od časa do časa tudi še v terek. V ponedeljek zvečer je Prevzvišeni še prejel brzojavo iz Pristine. Tamkajšnji katoličani, zbrani na obnem zboru, so mu sporočili svoje najlepše pozdrave, obenem pa mu naznanili, da stalno prosijo Boga, da bi se zopet vrnil med nje. Misijonski brat Dolar Ivan, ki je Prevzvišenemu ves čas bolezni najvdaneje stregel, ga je še vprašal če je slišal in razumel vsebino brzojavke. Prevzvi-

Škof dr. Gnidovec na začasnem mrtvaškem odru v Leonišču

šeni je potrdil. Zadnje dni svoje bolezni je konec prejšnjega tedna prejel iz Skoplja še tri pisma, ki so mu jih prebrali in ki jih je tudi razumel.

V terek popoldne je Prevzvišenega obiskal njegov brat, žužemski dekan. Zelo se je razveselil njegovega obiska in še lahko izrekel bratu naslednje besede: »Molite za me!« Brat pa mu je odgovoril: »Saj molim.« Takoj nato je zopet padel v nezavest. To je bilo v terek zvečer ob 18. uri in se poslednji ne več zavedel.

Križa je nastopila večerj dopoldne, ko je zdravnik izjavil, da gre z bolnikom proti koncu. Večerja že ves dan ni bil več pri zavesti. Poslednje svete zakramente s papeževim blagoslovom mu je že v nedeljo zvečer podelil g. superior Gregorij Flis. Umrli je mirno danes zjutraj malo pred 5. uro in so bili ob njem ob njegovi smrti uri gg. superior Gregorij Flis, prof. dr. Kotnik, svetnik Janez Kalan in katehet Premru. Profesor dr. Kotnik, ki stanuje v Leonišču, je takoj nato opravil prvo mašo za pokojnega škofa.

Truplo pokojnega škofa bo ležalo na mrtvaškem odru v škofijskem dvorcu do ponedeljka zjutraj ob 6. ko ga bodo prepeljali v cerkev Srea Jezusovega. Ob odru v škofijskem dvorcu je postavljen oltar, kjer se bodo opravljale službe božje. Takoj ko bodo truplo položili na oder v cerkvi Srea Jezusovega, se bodo začele molitve za pokojnika, ob 10. pa bo slovesno cerkveno opravilo s pridigo in pontifikalno sv. mašo. Po zakramenem opravilu se bo razvil spoved k Sv. Križu, kjer bodo truplo pokojnega škofa pokopali na grobišču slovenskih misijonarjev-lazaristov v Ljubljani.

Brzojavo so obvestili o smrti prevzvišenega škofa nunciature v Beogradu in vse jugoslovanske škole.

več jih je v Skoplju: 5400. Škof Gnidovec se je najprej naučil raznih jezikov in se napotil med narod. Njegova potovanja niso bila potovanja zunanega sijaja kakor pristoji knezoškofu. Zato nikdar ni zahteval svečanih sprejemov v svojih župnijah, samo v prvih letih so ga nekatere župnije svečane sprejemale, kar pa pozneje ni želel več. Navadno je hodil peš, mnogokrat preko 30 km.

Spoznal je potrebe škofije in je začel pri dveh glavnih stvareh: semenišču za duhovnike in cerkvi za vernike. Že l. 1925 je otvoril malo semenišče v Bitolju. Poleg bitolske župnijske cerkve so v poslopju francoskih lazaristov bili prvi dijaki, dokler ni l. 1929 sezidal krasno stavbo v Prizrenu. Povsod je prošil in trkal in zaupajoč v božjo previdnost je vedno uspel. Nekoč mi je dejal: »Da nisem toliko zaupal v Boga, nikdar ne bi izvršil včasih skoraj nemogočih del.« Danes je v semenišču 40 semeniščnikov. Vendar je pomanjkanje duhovnikov ostalo, ker je malo duhovniških poklicev v škofiji.

Veliko je Gnidovecovo delo za organizacijo župnij in cerkva. Držal se je načela, da kjer je cerkev, tam bo narod ostal veren. Cerkev v diaspori in med drugoverci je potrebno zaradi ugleda katoliške cerkve, da se zgradi Bogu najljepši hram. V času njegovega škofovanja so bile zgrajene cerkve v sledečih župnijah: Peč, Zlokučani, Gusinje, Smač, Uroševac in Letnica; filialne cerkve pa: Pešter, Krivosarja, Priština, Dunav, Bistrenica, Dušanovac in kapele: Veles in Ohrid. Največ truda je imel za veliko božjepotno cerkev Matere božje v Letnici in za cerkev v Bistrenici med Slovenci.

Verski in kulturni delavec na jugu

Leta 1934 je preselil škofijsko rezidenco iz Prizrena v Skoplje, ker je Dušanovo mesto postalo tudi naravno središče katoliške škofije. Seveda je bila njegova zadnja največja skrb, da si postavi škofijsko stolnico in primeren dvorec.

Škofa Gnidovca pozna vsak Južnosrbijanec. Intelktualcem je imponirala njegova načelnost in jasnost besede. Vsem pa njegova preprostost in vedna pripravljenost storiti dobro. V verskih stvareh je bil strog in neumoren čuvar Resnice božje. V privatnem življenju je bil asket.

Verska vzgoja in življenje naroda mu je bila vsakdanja skrb. Zato je skoraj vsako leto na veliki četrtki imel škofijsko sinodo, t. j. sklical je vse župnike in jim dal podrobnih navodil po papeških okrožnicah. Redno je na teh sestankih kontroliral delo svoje duhovščine. Na srečo mu je bila zlasti Bratovščina krščanskega nauka in bratovščina presv. Rešnjega Telesa. Pospeševal je delo Marijinih družb, tako da ima skoraj vsaka župnija to versko vzgojevalnico mladine. V pridigah je očitovsko priporočal pogosto in vsakdanje sveto obhajilo. Priznati se mora, da so naši katoličani na jugu zelo lepo versko vzgojeni. N. pr. župnija s 1800 dušami ima 25.000 sv. obhajil na leto. Na lanskem Evharističnem kongresu je dal skopljanski nadpastir nove smernice za delo v Katoliški akciji. Da bi mogel vse katoličane v prostrani škofiji povezati med seboj, je pred 12 leti začel izdajati »Blagovest«, mesečnik za katoličane v Južni Srbiji.

Za vodstvo mladine in verskega življenja v škofiji je pozval na pomoč redovnike in redovnice. Že pred njim so delovali tu oo. frančiškani in jezuitje; obenem z njim so prišli gg. lazaristi, lani pa je pozval gg. salezijance. Od redovnic so bile že pred njegovim prihodom francoske sestre v Bitolju in zagrebške milosrdnice v drž. bolnišnici v Skoplju. Pozival pa je ss. usmiljenke v Skopje, v Letnico, Marijine sestre v Prizren in sestre s Korčule v Veles.

Kot večletni profesor in šolnik se je zanimal tudi za izobrazbo katoličanov na jugu. Z oblastmi je bil v vedni zvezi in je uspel, da so zanemarjena katoliška naselja dobila šole. V Letnici pa je sam zgradil šolo »Slomškov dom« in ga prepusil med šolskim letom za osnovno šolo, v počitnicah pa služi semeniščnikom, ki pridejo tja na oddih. Za vso diasporo je oskrbel katehete. Seveda je pouk pomankljiv, ker ni duhovnikov. Vsi konzultorji (kanoniki) so župniki, eden je veroučitelj na gimnaziji v Skoplju.

Škof dr. Gnidovec - lazarist

Cerkve v Gusinju ob Plevskem jezeru, ki jo je dal zgraditi škof Gnidovec

Dr. Janez Frančišek Gnidovec je vstopil v Misijonsko družbo sv. Vincencija. Pav. 6. dec. 1919. Prevzvišeni, ki je bil ravnatelj škofijskih zavodov v št. Vidu, je že prej želel vstopiti k misijonarjem sv. Vincencija, a škof dr. Jeglič ga ni mogel pogrešati, zato ga ni pustil. Ko pa je dobil za zavode novega ravnatelja v osebi izgnanega tržaškega škofa dr. Andreja Karlina, je rad dovolil dr. Gnidovcu, da gre k lazaristom. Dr. Jeglič sam ga je pripeljal na Tabor, k Srcu Jezusovem in šaljivo pripomnil takratnemu vizitatorju: »Pripeljal sem vam ga; sedaj ga pa vi imejte.« Dr. Gnidovec je vstopil v noviciat — ali kakor je rekel sv. Vincencij — v semenišče in je bil kot prvi semeniščnik v novi jugoslovanski provinci lazaristov. V semenišču se je odlikoval po svojih znani gorečnosti in zatajevanju samega sebe. Po zimi se ni hotel topleje oblačiti. Rokavic ni maral, četudi so mu roke zaradi mraza močno otekle in razpokale.

Po dveh letih noviciatu je 8. dec. 1921 napravil večne zaobljube v oratoriju ljubljanske lazaristovske hiše. Bil je zopet prvi redovnik, ki je napravil zaobljube v novi provinci.

9. nov. 1920, torej še pred izpolnjenim noviciatom, je bil imenovan za subdirektorja klerikov. Pri vsem delu so ga vodile samo nadnaravne smernice, za razloge, ki bi jih mogla navdihovati človeška udobnost, je bil popolnoma nedostopen.

Nekako čez dve leti, 5. marca 1923. so ga predstojniki imenovali za ravnatelja novincev v novem misijonišču v Grobljah. Dr. Gnidovec

V 14 letih škofovanja je velikopotezno in neumorno deloval za laramane, ki so kriptokatoličani, a v javnosti muslimani. V škofiji jih je 10.000. Zanje je sezidal dve cerkvi in vedno upal, da se bodo vrnili. Nekaj uspehov je mogoče za beležiti.

Duhovni človek

Zarišče njegovih misli in dela je bilo osredotočeno v presv. Evharistiji. Začetek in konec njegovega razgovora in pridige je bil Jezus. Zaradi Njega je bil prevzel odgovorno službo skopljanskega škofa in se je posvetil samo nadnaravnim stvarim. Asketsko strog je bil do sebe in je tako vzgajal svojo okolico. Imel je velik vpliv. Materialnih zahtev za sebe ni poznal. Ni imel niti zimske suknje. Perilo je delil ubožcem. Svoj denar je razdal drugim.

Ko je preselil sedež škofije v Skopje, je nekdo rekel: »Sedaj je avanziral od kaplana do župnika.« To je najznačilnejše zanj kot škofa. Kjer je bil, je opravljal najnižje službe in najbolj naporene. Ko je bil v Prizrenu, je vsak dan spovedoval in hodil bolnike previdevat. Ko je v bližnjem Velesu umrl župnik, je dve leti sam hodil vsako nedeljo maševat dve uri daleč. V Skoplju je prevzel sam tudi župnijo in je vsako nedeljo dvakrat pridigal do bolezni.

Škofovske funkcije je mnogokrat izvrševal čisto sam. Tako je sam posvetil cerkev v Dušanovu ob Dojranskem jezeru. Kot škof je mnogokrat nastopal zelo skromno in so ga drugoverci zaradi tega zelo spoštovali. Veliko senzacijo je vzbudil, ko je prikratk umival noge dvanašterim starčkom v Skoplju.

Delo mu je bila molitev in molitev delo. Vsak hip je bil pred Najsvetejšim in dolgo molil. Duhovniki so ob njem živeli samostansko. Vstajal je ob štirih in bil vedno prvi v cerkvi. Glavno duhovno branje mu je bilo sveto pismo, ki ga je navadno bral kleče.

Mnogo je spoštoval svoj redovniški poklic. Ko je bil na dnevnem redu progov redovnikov, je rekel: »Lazarist želim ostati do smrti.«

Msgr. Anton Kordin, provikar skopljanske škofije.

Apostolski lik

Na praznik Brezmadežne 1924 je prvi skopljanski škof (do tedaj so bili skopljanski nadškofje) prevz. gospod Ivan Gnidovec prišel v svojo novo rezidenco v Prizren. Spremljala sta ga tedanji apostolski nuncij, sedaj kardinal Pellegrinetti in tedanji ljubljanski škof Anton B. Jeglič. Novi škof, Slovenec, je bil sprejet z veliko ljubeznijo od katoliških vernikov. Škofija je imela že tri leta administratorja in si je želela svojega nadpastirja.

Škof

»Dober pastir pozna svoje ovce.« To sveto-pisemsko devizo je novi škof najprej uresničil. Ozemlje skopljanske škofije je najobsežnejše: Od Priboja v Bosni preko Sandžaka do stare srbske meje Raške-Ristovac in cela Južna Srbija do Ohridskega jezera. Tu živijo starorodni katoličani albanske in slovanske narodnosti: mnogo naseljenecv in doseljencev Hrvatov, Slovencev, Madžarov l. dr., mnogo delavcev v rudnikih in mnogo drž. uslužbenecv. Vseh katoličanov v škofiji je 40.000. Naj-

Dijaško semenišče v Prizrenu, ki ga je ustanovil škof Gnidovec

Nadškof Jeglič in škof Gnidovec na Slomškovi proslavi v Mariboru

Lepši od vseh doslej predvajanih čeških filmov je naš današnji film, ki je prejel državno nagrado za umetnost. Jugoslovanska krstna predstava se vrši danes v kino Unionu pod častnim pokroviteljstvom češkega konzula g. inž. Stanislava Minjovskega!

Po istoimenem romanu Karoline Svetlove, napravljen pod režijo

Miroslava Jareša

Kino Union

telefon 22-21

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri Križ u potoka. Vsak zaveden Slovenec si ga bo jutri prav gotovo ogledal

Križ ob potoku

V glavnih vlogah prelepa
JIRINA STEPNIČKOVA
Viteslav Vejraška in Mirko Eliáš

Ta film je ponos in biser slovan-ske filmske umetnosti!

Nov sklad se nam obeta

Ljubljana, 3. februarja. Skladi ali fondi so prišli pri nas v veliko modo: kmalu ne bomo imeli več pregleda o njih. Na eni strani se res doseže, da gredo dohodki skladov v določene namene, kajti doslej se je velikokrat dogajalo, da so bili v določene svrhe nabrani zneski porabljeni za druge državne in javne potrebe. Na drugi strani pa postajajo skladi nevarni, ker njih izdatki ni mogoče prav kontrolirati, oziroma vsaj tako ne kot proračunske izdatke. Poleg tega se s skladi ustvarja samostojno gospodarstvo, ki ponavadi prinaša samo nove obremenitve. V tem pogledu imamo že dovolj izkušenj...

Sedaj pa beremo, da se bo ustanovil v kratkem nov sklad: splavarski. Dohodki tega sklada bodo služili za čiščenje vodnih korit, po katerih plovejo splavi. Grede pa naj tudi za stroške komisij, ki pregledujejo stanje teh vod. To delo je doslej opravljala splavarska zadruga v gornjegrajskem okraju za svoje območje in je slo dobro. Sedaj bo pa prišla birokracija in pobirala prispevke, ki ne bodo najbrž dosegli onega namena, za katerega so bili pobrani, saj v polni meri neker država večinoma ne more gospodariti tako poceni kot zasebniki, oziroma njih organizacije. Lesni trgovci in splavarji gornjegrajskega okraja opozarjajo tudi še na to, da splavarjenje ni tako poceni kot bi si kdo mislil. Poleg drugih izdatkov jih bremene tudi pristojbine v pristaniških krajih, ki so znane. Mislimo, da bo novi sklad samo povečal izdatke splavarjev, ne bo jim pa koristil v toliki meri, kot bi bilo pričakovati.

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke za 31. januar 1939 kaže naslednjo sliko (vse v milijonih din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. januar):

Aktiva: Zlato v blaginjah 1.900.34 (+0.4), zlato v inozemstvu 10.8, skupna podlaga 1.911.1 (+0.4), devize izven podlage 526.64 (-64.3), kovani denar 338.7 (-15.56), posojila: menična 1.646.93 (-29.0), lombardna 38.5 (-0.25), skupno posojila 1.685.44 (20.2), prejšnji predjudni državi 1.629.05 (+0.24), efekti rezervnega sklada 235.57 (+14.0), efekti ostalih skladov 36.5 (+2.86), razna aktiva 2.032.7 (-20.2).

Pasiva: Rezervni sklad 238.0 (+0.95), bankovci v obtoku 6.607.76 (+166.9), državne terjatve 26.7 (-12.4), žirovni računi 1.108.1 (-256.8), razni računi 991.56 (+4.75), skupno obveznosti po vidu 2126.3 (-264.5), obveznosti z rokom 30.0, razna pasiva 226.44 (-5.67).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.734.1 (-97.6), skupna podlaga s premijo 2.455.8 (+0.5), zlato v blaginjah s premijo 2.441.94 (+0.5) milij. din, skupno kritje 28.11% (27.80 v prejšnjem izkazu), od tega samo z zlatom v blaginjah s premijo 27.95 (27.64%).

Zaradi ultima januarja se je stanje žirovni računov zmanjšalo za 256.8 milij. din (od 31. decembra do 22. januarja 1938 je naraslo za 284.9 milij. din) in je v zvezi s tem tudi narasel obtok bankovcev za 166.9 milij. (od 31. decembra 1938 do 22. januarja 1939 se je zmanjšal za 470.85 milij. din). Tudi se je zmanjšal med aktivni ponovno devizni zaklad ob enem s postavko razna aktiva, v kateri so knjižene razne tečajne razlike. Nadalje so se zmanjšala tudi posojila banke. V naslednjem podajamo glavne postavke izkazov naše Narodne banke za 31. december 1938, 22. januar 1939 in 31. januar 1939 v milij. din:

	31. jan. 1938	22. jan. 1939	31. jan. 1939
zlato	2.453.85	2.455.3	2.455.8
devize izven podlage	643.5	590.97	526.64
posojila	1.771.3	1.705.6	1.685.44
razna aktiva	2.147.45	2.052.9	2.032.7
obtok bankovcev	6.920.7	6.440.85	6.607.76
žirovni računi	1.080.0	1.364.9	1.108.1

Pavšalirana pridobitina za male obrtnike. — Oddelek za davke finančnega ministristva je izdal pojasnilo o odmeri pavšalnega davka, ki ga plačujejo majhni obrtniki. Po tem pojasnilu ministrstva se za prihodnje leto ne bo vršila ponovna odmera davka za majhne obrtnike, temveč bo veljal prejšnji pavšelni davek, četudi bi se bile pri teh obrtnikih izvršile kakšne spremembe glede zaposlitve pomočnikov, ker se take spremembe ne morejo smatrati kot bistvene spremembe njihovih dohodkov. Ostalim majhnim obrtnikom pa, ki ne izpolnjujejo več pogojev za pavšalno obdavčenje, se bo za 1939 izvršila nova odmera dohodnine. Ti davčni obvezanci so dolžni v splošnem roku prijaviti dohodnino v smislu razpisa oddelka za davke finančnega ministristva z dne 26. januarja t. l. Za njih bo davčna uprava sestavila predlog ter ga dala v oceno davčnemu odboru.

Pračunavanje dolarja. Finančni minister je izdal odlok, da se v bodoče pri plačevanju davka na poslovni promet in luksuznega davka, kakor tudi pri plačevanju carine nad valorenca za blago, ki se uvaža iz Amerike ali iz drugih držav, a je fakturirano v ameriških dolarjih, ameriški dolar preračunava v dinarje po uradnem tečaju, ki ga finančno ministristvo predpisuje vsak mesec.

Gospodarstvo

Novi deviznopolitični ukrepi

Specialni tečaj za izvoz nekaterih predmetov. Poročali smo že v nedeljo, da je finančno ministristvo odobrilo Narodni banki, da more od izvoznikov nekaterih naštetih predmetov odkupiti izvoznike devize po posebnem tečaju. Sedaj je znan tudi ta posebni tečaj in bodo dobivali izvozniki za devize 258 din za angleški funt. Na podlagi tega tečaja daje tečaj funta za tri četrtine 275 din. Za purane je začela plačevati Narodna banka funt po 258 že od sobote.

Diplomatski uradniki in ponudba tretjine šalterskih deviz po posebnem tečaju. Narodna banka je izdala novo devizno okrožnico, v kateri sporoča v zvezi s svojo okrožnico št. 105 z dne 31. decembra 1938 vsem pooblaščenim zavodom, da od šalterskih deviz diplomatskih uradnikov tujih predstavništev v naši državi ne morajo tudi ponuditi Narodni banki ene tretjine na odkup po posebnem tečaju, toda samo v toliko, v kolikor bi jim bile te devize ponudene na prodajo po onem poslastitvu ali konzulatu v naši državi, pri katerem je nameščen uradnik, katerega devize se kupujejo. Zaradi tega bodo diplomatski predstavniki tujih predstavništev v naši državi prenašali z žirovne ke na svoja poslastitva oziroma konzulate, ki bodo ponudili te ke pooblaščenim zavodom s svojimi pismi v tem smislu.

Dovoljenja za poslovanje z devizami in valutami

Dne 14. januarja 1939 je obvestila Narodna banka vse denarne zavode, da veljajo vsa dovoljenja za opravljanje devizovalutnih poslov samo do 15. februarja 1939. Vsi denarni zavodi so morali po tej odredbi Narodne banke pravočasno vložiti prošnje za dovoljenje devizovalutnega poslovanja ter v teh prošnjah tudi prevzeti vso odgovornost za prekrške kateregakoli svojega nameščenca.

Ta ukrep je bil velika novost v devizovalutnem poslovanju in organizacije denarnih zavodov so opozorile Narodno banko, da denarnim zavodom ni mogoče prevzeti vse odgovornosti za svoje nameščenke. Če bi ostalo pri tej zahtevi, bi se kmalu

pojavi v denarnih zavodih slamnati možje v upravi, ki bi bili pripravljeni prevzeti odgovornost za vse nameščenke, koliko pa bi ta odgovornost bila vredna, si lahko vsak sam misli...

Sedaj je Narodna banka izdala nov odlok, v katerem pravi, da je rok veljavnosti starih pooblastil dovoljenj podaljšanih do zaključno 31. marca 1939. Poleg tega je Narodna banka tudi izpremenila svojo naredbo z dne 14. januarja v tem smislu, da morajo vsi denarni zavodi, ki prosijo eventualno novih pooblastil za opravljanje devizovalutnih poslov, v prošnji navesti tudi izrečno izjavo, da bo uprava vsakega zavoda vodila najstrožji račun o moralnih kvalifikacijah oseba, kateremu bi zaupala opravljanje devizovalutnih poslov. Nadalje pravi Narodna banka, bodo centralne denarnih zavodov predlagale prošnje tudi za eventualno dodelitev pooblastila za delo posameznih podružnic.

Omiljenje deviznih predpisov za inozemce

Pred nedavnim so bili poostreni devizni predpisi za inozemce v tem smislu, da si niso mogli v naši državi kupovati na svoje potne liste deviz in valut kakor tudi glede plačila uvoza blaga. Sedaj pa poročajo iz Belgrada, da se bo režim za tuje izpremenil v toliko, da bodo oni inozemci, ki bivaajo stalno v naši državi, lahko dobili na vizum tudi potrebne zneske deviz in valut in sicer prav toliko kot naši državljani (3000 din za klirinške države in 2000 din za neklirinške države). Nadalje poroča isti vir iz Belgrada, da bo prišlo tudi do izenačenja pravic pri nabavi deviz za uvoženo blago med domačimi in tujimi tverd-kami. Inozemske tvrdke ali tveke inozemskega značaja bodo lahko plačale v devizah že uvoženo blago, prav tako pa bodo lahko tudi kot v bodoče nabavljale si devize za bodoči uvoz blaga s predhodnim dovoljenjem Narodne banke. Pričakovati je, da bodo navedeni ukrepi objavljeni že te dni. Pričakujejo, da bo ta ukrep pripomogel k oživiljenju trgov.

Danes premiera!

KINO SLOGA - tel. 27-30

ob 16., 19. in 21. uri

Zitje in bitje pariških nočnih lokalov v mestu ljubozne erotike in strasti Ljubavni trikot med moškimi in dvema ženskama: materio in hčerko

Danes ob 14.30, jutri ob 10.30 Shirley Temple:

JENNY

Françoise Rosay
Albert Prejean
Charles Vanel
Lisette Lavuin

Otrok iz predmestja!

Trgovina s klirinškimi in deviznimi državami

Razvoj naše trgovine z deviznimi, neklirinškimi državami je povzročil, da se je lani dotok deviz zelo zmanjšal, kar je imelo neugodne posledice za naš valutni položaj, na kar smo že opozorili pri nas. Sedaj so nam na razpolago podatki o naši zunanji trgovini s klirinškimi in neklirinškimi državami za leto 1938 v primeri z letom 1937.

Naša zunanja trgovina s klirinškimi državami se je razvijala takole (v milij. din):

	uvoz	izvoz	razlika
1937	3.728.6	3.907.2	187.6
1938	3.445.0	3.416.3	-28.7

Iz teh podatkov je razvidno, da je uvoz iz klirinških držav znatno padel in da se je zaradi tega tudi delež pri vsem našem uvozu zmanjšal od 71.25 na 69.24%. V še znatnejši meri pa je nazadoval naš izvoz v klirinške države, vendar se

je odstotni delež našega povečal od 62.30 na 67.68%, kar je izvoz v neklirinške države še bolj padel. Zaradi tega se je tudi aktivni saldo v prometu s klirinškimi državami izpremenil v pasivni saldo.

Trgovina z neklirinškimi državami, ki je izvor za devize, kaže naslednjo sliko (v milij. din):

	uvoz	izvoz	razlika
1937	1.505.3	2.365.2	860.1
1938	1.530.3	1.631.1	100.8

Naša trgovinska bilanca z deviznimi državami se je lani poslabšala. Uvoz iz teh držav se je celo nekoliko dvignil (od 28.75 na 30.77%), na drugi strani pa je izredno padel naš izvoz v te države, kar se je poznalo zlasti pri zmanjšanju deleža teh držav od 37.7 na 32.32% vsega našega izvoza. Namesto aktivnosti za 860 milij. imamo le še aktivnost za okoli 100 milij. din.

Jugoslovanske železnice

v sliki, številki in besedi.

Združenje jug. nar. železničarjev in brodarjev, oblastni odbor v Ljubljani, je izdal in založil brošuro pod naslovom »Jugoslovanske železnice v sliki, številki in besedi«. Brošura, ki obsega 30 strani, obsega najvažnejše podatke o delu naših železnic, mnogo tudi takih, ki zanimajo v prvi vrsti gospodarske ljudi. Podatki se nanašajo na leto 1937 ter navajajo storilnost naših železnic, obremenitev posameznih prog (zlasti je tu razvidna velika obremenitev proge Zidani most—Zagreb, ki je še vedno enotirna, pa bi se z nevelikimi stroški dala preurediti v dvotirno prog). Nadalje so naštet podatki o številu uslužbencev, potništem in blagovnem prometu, o dohodkih in povečevanju železniške mreže od l. 1918 dalje. Knjižje je priložen tudi kartogram obremenitev žel. prog v naši državi. Brošura stane 10 din.

Proračun donavske banovine za 1939-1940 znaša 202.184.123 din, kar pomeni v primeri s sedaj veljavnim proračunom povečanje za 12.909.037 dinarjev. Skoraj vsi izdatki so povišani, le proračun tehniškega oddelka je zmanjšani, ker je izpadla vsota 15 milij. din za gradbo nove banke palače. Če vzamemo še to vsoto, je proračun dejanskega povečanja za okoli 18 milij. din. Stopnja doklade ostane neizpremenjena 20%, neizpremenjena ostane tudi šolska doklada v znesku 15%, zviša se le zdravstvena doklada od 4 na 5% zaradi večjih potreb zdravstvenih občin.

Borze

Dne 3. februarja 1939.

Svetovne efektne borze

Paris: V začetku omahujoče, nato izboljšanje, posebno pri francoskih državnih papirjih. London: V začetku slaba, nato dovolj vzdržana tendenca.

Amsterdam: Trg odporen. New-York: Glavni papirji so izgubili na tečaju.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.90.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13.70—13.90. Za termine so beležili v Zagrebu: za sredo februarja 13.70—13.90, za sredo marca 13.575—13.775, za konec marca 13.505—13.705.

Grški boni so beležili v Zagrebu 36.90—37.60, v Belgradu 36.65—37.35.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.809.960 dinarjev, v Belgradu 10.931.000 din. V efektih je bilo prometa v Belgradu 1.771.000 dinarjev.

Ljubljana — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2366.00—2404.00
Berlin 100 mark	1767.32—1785.08
Bruselj 100 belg.	742.25—754.25
Curih 100 frankov	995.00—1005.00
London 1 funt	205.60—208.80
Newyork 100 dolarjev	4377.37—4437.37
Pariz 100 frankov	115.95—118.25
Praga 100 kron	150.75—152.25
Trst 100 lir	231.45—234.55

Zürich, 3. febr. Belgrad 10, Pariz 11.71, London 20.72152, New York 44.2875, Bruselj 74.825, Milan 23.30, Amsterdam 238.50, Berlin 177.80, Stockholm 106.80, Oslo 104.10, Kopenhagen 92.50, Praga 15.15, Varšava 83.65, Budimpešta 87.—, Atene 3.80, Carigrad 3.55, Bukarešta 3.40, Helsingfors 9.135, Buenos-Aires 101.875.

Vrednostni papirji

Vojna škoda

v Ljubljani 472—474

v Zagrebu 472 denar

v Belgradu 473—473.25

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. pos. 99.50 do 100, agr. 60.50—62.50, vojna škoda promptna 472—474, begl. obvez. 90—91, dalm. agr. 90—90.50, 8% Bler. pos. 98.50—99.50, 7% Bler. pos. 92—93, 7% pos. DHB 99 den., 7% stab. pos. 97 den. — Delnice: Nar. banka 7650—7900, Trboveljska 185 do 190.

Zagreb: Državni papirji: 7% inv. pos. 99.50 do 100, agrarji 60.75 denar, vojna škoda promptna 472 denar, begl. obveznice 99.50 do 90.25, dalm. agrarji 89.25—90, 4% sev. agrarji 60—61, 8% Blerovo posojilo 98—99 (99), 7% Blerovo posojilo 92.50—93, 7% posojila Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar, Priv. agrarna banka 224 denar, Trboveljska 187—190 (187, 190), Gutmann 35—43, leis 25 blago, Osi. sladak. tov. 75—77.50 (75), Jadranska plovba 320 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. posojilo 100—100.50 (100.50), agrarji 60.75—61.50, vojna škoda promptna 473—473.25 (473.50, 473), za konec marca in aprila (472), begl. obveznice 90—90.25, dalm. agrarji 89.75—90 (89.75), 4% sev. agrarji 60—60.50, 8% Blerovo posojilo 99 do 99.50, 7% Blerovo posojilo 91.75—92.25, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.25 denar. — Delnice: Narodna banka 7.750—7.800, Priv. agrarna banka 231 denar.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Nocoj ob 8. uri

VIVERE

Jezdec brez strahu

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica. — Bač. srem, slav. ban. 154—156. — Tend. neizprem. Promet srednji.

Sombor. Pšenica bač., bač. okolica Novi Sad 153—155, bač. okolica Sombor 153—155, gornja bač. kasa duplikat 154—155, južna ban., gornja ban., bač. ladja Kanal 153—155, bač. Tisa šlep 155—157, bač. ladja Begej 155—157, srem. ladja Dunav 153—155, srem. ladja Sava 152—154, Donava 153—155, srem. ladja Sava 152—154.

Oves — bač. srem, slav. 163—167.

Rž — bač. 142.50—145.

Ječmen — bač., srem 63—64 kg, 152.50 do 155.

Moka — bač. 245—255, 225—235, 205—215, 185—195, 155—165, 110—115.

Fizol — bač. beli 2% 285—290.

Tendence stalna. Promet 37 vagonov.

Živinski sejmi

Mariborski svinjski sejem dne 3. februarja 1939. Na današnji svinjski sejem je bilo prignanih 168 svinj. Cene mladih živini so sledeče: 5—6 tednov 75—95, 7—9 tednov 100—125, 3—4 mesece 270—400, 5—7 mesecev 330—425, 8—10 mesecev 450—590, 1 leto 740—980 din. Kilogram žive teže 6.50—9, mrtve teže 9—11.50 din. Prodanih je bilo 97 komadov.

Še vedno veliko zanimanje za film

ROBIN HOOD

Posrečilo se nam je podaljšati film za Ljubljano in je isti na sporedu še danes in jutri. Film, ki je tudi v Ljubljani dosedaj dosegel največji uspeh

KINO MATICA tel. 21-24

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Sodba proti ubijalcem Antona Hribarja

Glavni obtoženec Banič obsojen na 5 let robije, Jarkovič na 3 leta in 6 mesecev zapora, trije obtoženci so dobili po 2 leti in 4 mesece

Novo mesto, 3. februarja.

Davi ob 8 se je pričela pred tukajšnjim okrožnim sodiščem razprava proti ubijalcem pokojnega Antona Hribarja. Razprava je trajala z dvurnim opoldanskim odmorom do 5 popoldne. Senatu je predsedoval s. o. s. Božidar Romih, votanta sta bila s. o. s. Viktor Durini in Anton Logar. Obtožbo je zastopal namestnik državnega tožilca dr. Aleksander Trampuš, zasebno udeleženko Frančiško Hribar pa odvetnik Demeter Veble. Obtožence je zagovarjal odvetnik dr. Drnovšek iz Brežice.

Iz obtožnice

namestnik državnega tožilca dr. Trampuš je prebral obtožnico, iz katere posnemamo:

Zločina so obtoženi:

32 letni Jarkovič Janez iz vasi Šutna pri Sv. Križu pri Kostanjevici, samski, že prej kaznovan;

38 letni Banič Franc, iz iste vasi, poročen, prej že večkrat kaznovan, enkrat zaradi roparja;

18 letni Jalovec Karel, iz iste vasi, samski;

31 letni Bučič Alojzij, samski, iz iste vasi;

28 letni Novakovič Jože, iz iste vasi, samski, že prej kaznovan;

in njegov brat 26 letni Novakovič Andrej, samski, že prej kaznovan.

Obtoženi pa so vsi skupaj, da so dne 9. decembra 1938 med 8 in 9 uro zvečer kot sotorilci iz zasede Hribarju Antonu prizadejali težko telesno poškodbo, za katero je napadeni naslednji dan ob 3 zjutraj v bolnišnici tudi umrl. Strokovnjaki pa so se izrekli, da bi mu tudi takojšnja zdravniška pomoč ne mogla rešiti življenja.

Vsi zgoraj omenjeni so tudi obtoženi, da so ob isti priliki prizadejali lahke telesne poškodbe naslednjim soobčanom, ki so se z rajnkim Hribarjem mirno vračali s shoda JRZ pri Sv. Križu: Unetiču Martinu, Butari Francu, Hribarju Francu in Zevniku Mihaelu.

Poleg tega je prvoobtoženi Jarkovič Janez še obtožen, da je ob isti priliki s ostrimi strelci iz samokresa skušal ustreliti kogarkoli iz družbe okrog 50 ljudi, s katero se je rajnkim Hribarjem vračal s shoda. Drugi obtoženec Banič Franc pa je poleg zgoraj navedenega skupnega zločina in prestopkov še obtožen, da je naslednji dan v zvezi z dogodkom prejšnjega večera z udarci z roko prizadejal lahke telesne poškodbe Zorku Alojziju in Kuharju.

Obtožnica predlaga, da se vsi obtoženci kaznujejo zaradi glavnega zločina, ki je imel za posledico smrt družinskega očeta Hribarja Antona, po § 178/2 kazenskega zakonika (>Kdor drugega telesno poškoduje ali mu pokvari zdravje in poškodovanec za poškodbo umre, se kaznuje z ječo do 12 let), zaradi prestopkov lahkih telesnih poškodb pa po § 181/2 kaz. zak. (>Za poškodbo lahkega značaja, če je povzročena z nožem, smrtonosnim orodjem ali sploh zelo nevarnim sredstvom, se kaznuje storilec s stroгим zaporom do enega leta).

Za Jarkoviča Janeza pa obtožnica poleg tega še predlaga, naj bo zaradi streljanja v gručo ljudi kaznovan kot za poskus usmrtitve več ljudi (>storilec se kaznuje najmanj z ječo treh let — § 167, odst. 3.); za Baniča Francu pa za lahke telesne poškodbe, ki jih je sam prizadejal naslednji dan, naj bo kaznovan še po § 181/1 kaz. zak. (>za poškodbo lahkega značaja se kaznuje storilec z zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 dinc).

Kakor je iz prednjega razvidno, so vsi obtoženci zakrivali več kaznivih dejanj, zato obtožnica ob koncu svojega prvega dela predlaga, naj se pri odmeri končne kazni:

pri vseh obtožencih upošteva § 62. kaz. zak. (>Kdor zaradi več kaznivih dejanj zasluži več časnih kazni na prostosti, se obsodi na eno kazen, ki je v tem, da se zasluženja najtežja kazen zveže);

pri obtožencu Jalovcu Karlu, ki je star že 17 let, pa ne še 21 let, naj se upošteva § 30. kaz. zak. (sodišče ni vezano ne na vrsto ne na mero kazni in ne sme izreči hujše kazni kot deset let ječe, tudi ne sme takega obtoženca obsoditi na izgubo častnih pravic);

pri obtožencu Baniču Francu pa naj se pri odmeri končne kazni upošteva § 76/1 kaz. zak. (>Kdor v petih letih od dne, odkar je kaznen na prostosti iz kakega prejšnjega kaznivga dejanja popolnoma ali deloma prestopal, po premlajenem preudarku stori novo kaznivo dejanje, se kaznuje strožje).

Kako se je zgodil uboj

V svojem drugem delu podaja obtožnica podrobno razlago, kako so se omenjena kazniva

Pokojni Anton Hribar in njegova žena na dan poroke

dejanja dogodila. Bilo je dne 9. decembra 1938, nekaj dni pred volitvami. V Sv. Križu pri Kostanjevici je bil ob 6 zvečer napovedan političen shod, ki ga je sklicala krajevna JRZ. Na shod je prišlo veliko ljudi iz vse okolice, zlasti iz vasi Piročica, Vinji vrh, Poštena vas, Bušča vas, Stojanski vrh, ki jih pot v Sv. Križ pelje skozi vas Šutna, kjer so vsi obtoženci doma. Tudi obtoženci so šli na shod in nekateri izmed njih so v preiskavi priznali, da z izrecnim namenom, da bi shod razbili. Ta namera pa se jim ni posrečila, skušali so ga motiti z medklici, pa so bili v veliki manjšini, kakor je vsa njihova politična stran v vsej Sloveniji zelo revna manjšina. Nevoljni in jezni, da večini soobčanov niso mogli vsiliti svoje volje, so zapustili prostor shoda in odšli najprej v Staničovo gostilno v Sv. Križu samem, nato pa so odšli v domačo vas v Šutno, kjer pač dobro poznajo vse ograje, vse vrlove in vsa pota. Tu so se ustavili v gostilni Jaloveca Francu.

Okrog 8 zvečer so se iz Sv. Križa skozi Šutno vračali zborovalci v večjih skupinah. Sli so po glavni cesti, sicer popolnoma mirno in dostojno, le vesela fantovska pesem je odmevala po tistem polju; bilo jih je kakih 50. Že pri prvih hišah v vasi Šutna pa se je v temu s stranskih poti vsulo nanje kamenje, počil je tudi revolverski strel, krogla je zažvižgala mimo Unetiča Martina in Jermana Jožeta. Kamenje pa je zadelo Zevnika Miha in Kluna Jožeta. Ob koncu vasi pa so obtoženci uprizorili ponoven napad s kamenjem, skriti za ograjami in mejami. Lahke telesne poškodbe so dobili Rešec Janez, Unetič Martin, Butara Franc in Hribar Franc, vendar k sreči in proti računom sovrvih napadalec njihove poškodbe niso bile nevarne. Hudo pa je bil zadet rajni Hribar Anton, kateremu je kamen priletel v levo senco in se je takoj nezavesten zgrudil na tla. Na pomoč sta mu priskočila Oštr Rudolf in Kuhar Anton, ki sta ga vzdignila in na pol nesla na pol peljala v Baničovo hišo, kjer je spet nekoliko prišel k sebi. Nato sta ga Oštr Rudolf in Hribar Janez, brat rajnega, odpeljala na njegov dom, od tam pa takoj v bolnišnico v Brežice, kjer pa je ob 3 zjutraj kljub skrbni zdravniški pomoči izdihnil.

Napadeni so se v strahu pred točo kamenja razkropili in se skušali poskriti, nekaj fantov pa je steklo proti napadalcem, ki pa so takoj, ko so videli, da so napadeni pripravljeni se tudi braniti, zbežali na vse strani. Obtoženi Jarkovič Janez pa je ob tej priliki še enkrat ustrelil proti njim, pa k sreči tudi to pot ni nikogar zadel.

Obtoženci so svoje dejanje v preiskavi deloma priznali, deloma tajili, glavni njihov zagovor pa je, da svojih soobčanov drugačnega političnega prepričanja niso nameravali napasti tako hudo,

ampak jih samo nekoliko prestrašiti. Da pa so v resnici imeli hujše namene, sledi že iz okolnosti, da so iz Sv. Križa odšli še pred zaključkom shoda, da so mogli napadene v svoji domači vasi pričakati, in pa iz okolnosti, da je bil Jarkovič Janez oborožen z revolverjem. Sicer pa naj bo glede njihovega naklepa in namere kakorkoli, eno je gotovo, da oni niso bili napadeni. Obtoženci so večkrat svoj zagovor tekom preiskave menjali, valili krivdo drug na drugega in je tudi ta okolnost veliko pripomogla, da je preiskava mogla natančno dognati ves potek dogodka in koliko je bil kdo izmed obtožencev pri njem udeležen. Obtožnica v razlagi točno navaja, ob čigavem vrtu, za čigavo ograjo, na katerem delu ceste je bil izvršen prvi napad, kje drugi, kar pa morajo razumeti samo domačini, ki poznajo lego vasi, hiš in potov. Širokemu krogu naših bralcev smo pa prihranili te podrobnosti, ker bi jim bile itak odvišne, in jim podali glavno vsebino obtožnice in dogodka, ki je imel tako žalostne posledice.

Kako se zagovarjajo obtoženci

Obtoženci so se zagovarjali tako kakor v preiskavi. Vsi so skušali zadevo prikazati v milejši obliki, češ da ni šlo za kak dogovorjen napad, temveč le za to, da bi se zborovalci, ki so peli skozi vas, malo oplahili. Zanimiv je bil zagovor Franceta Baniča, ki je dejal, da ga je petje oziroma vpitje zborovalcev pretresalo in da ni mogel prenesti tega, da so fantje vzklikali: »Bog živi slovenske fante! Bog živi slovenske močve!« Vsi obtoženci so se zagovarjali s tem, da je bil, ko je bil napad v Šutni, Kerin Pavel od Sv. Križa, ki jih je nagovarjal, naj bi šli na shod ministra dr. Kreka, ki je bil ob 18 pri Sv. Križu. Banič France je pri tej priliki dejal, da mu je Kerin Pavel rekel, naj pride na shod, če ne bodo govorniki prav govorili, jim bodo nagajali. Zbrali so se v Jalovečevi gostilni, nakar so odšli na shod. Na shodu sta Kerin in Banič nekaj ugovarjala, ko pa je bilo videti, da so ostali zborovalci zaradi tega nejevoljni in da je nevarnost, da ju vržejo ven, sta odšla prostovoljno iz dvorane. Sli so v Stritarjevo gostilno, kjer so popili liter vina, nato pa so se na poti proti domu ustavili spet v Jalovečevi gostilni. Tukaj so pili vino in igrali karte. Ko so potem prišli zborovalci, med katerimi je bil tudi pokojni Hribar, so jih hoteli prestrašiti s tem, da so metali vanje nekaj kamenja. Jarkovič pa pravi, da je ustrelil v zrak samo toliko, da bi jih prestrašil.

Kaj izpovedo priče

Priča Unetič Martin je povedal, da so se vračali zborovalci mirno domov do vasi Šutne, kjer so vzklikali: »Živel dr. Stojadinovič! Živel dr. Korosec! Živeli slovenski fantje!« V vasi Šutna pa so zapeli koračnico »Regiment po cesti grec. Ko so prišli do Hribarjeve hiše, pa je naenkrat počil strel v smeri od Lozarjeve hiše. Strel ni bil oddan iz revolverja, pač pa po mnenju priče iz vojaške puške. Nato je začelo deževati kamenje iz Logarjevega vrta. Zborovalci so se v trenutku umaknili, nato pa so se podali dalje. Blizu Vrhovčeve hiše pa se je naenkrat usulo kamenje in tukaj je padel zadet pokojni Hribar na tla.

Prav tako je pričal Kvarth Janez. Ta je tudi potrdil, da je bil med napadaleci pri Vrhovčevi hiši tudi obtoženi Banič Franc. Priča Jurman Jože je pripovedoval, kako se je napad zgodil. Povedal je, da je tudi on slišal kroglo, ki je žvižgala tik mimo njegove oziroma Unetičeve glave. Slišal je tudi drugi strel, ki je bil oddan v bližini Vrhovčeve hiše, in sicer je šel strel preko jablane.

Priča Oštr Rudolf je bil tik pokojnega Hribarja in ga je potem pobral, ko je padel zadet od kamenja. Opazil je tudi v bližini Vrhovčeve hiše zbirajočo se skupino napadalec, ni pa mogel točno povedati, kdo naj bi bil, ker ni nikogar natančno razločil, čeprav je bila mesečina. Videl je samo senco, ki so švigale okoli.

Priča Stefanič Martin je videl Baniča in Novakoviča Jožeta, ko sta se vračala z dr. Krekovega shoda. Pravi, da ima za svojo osebo vtis, da sta imela v rokah kole ali pa puške, vendar na to ne more priseči.

Na vse te priče so se skliceval državni tožilec. Branilec dr. Drnovšek je med drugim predlagal številne priče o tem, ali so zborovalci izživili, ko so šli skozi vas Šutno, če so zmerjali šušenske fante in aufbiksali. Sodišče je dopustilo samo dve priči Veglja in Dvojmoča. Priča Vegelj je zatrjeval, da je bil tudi on v skupini zborovalcev, da so zborovalci aufbiksali in da jih je opozarjal, naj nikar ne vpiljejo, da bi se lahko kaj zgodilo. Priča je precej soglašal z drugimi pričami, ki so

pa zanikale, da je vse resnično, kar je ta priča izpovedala. Tudi priča Dvojmoč je trdil, da so zborovalci aufbiksali vendar imen ni mogel povedati. Bil je namreč takrat doma in je od doma poslušal petje in vzklikanje.

Govori obtožbe in obrambe

Po končanem dokazovanju je govoril državni tožilec, ki je utemeljeval upravičenost obtožnice. Dokazoval je, da gre v predmetnem primeru za dogovorjen napad, od strani Jarkoviča Janeza pa za poskušni umor ter zahteva strogo kazen.

Z njegovimi izjavami se je strinjal zastopnik zasebne udeleženke Hribar Frančiške odvetnik Veble in še podrobno analiziral ves potek dogodka ter dokazoval, da gre zares za dogovorjen napad, ter je tudi on zahteval, da se strogo in eksemplarčno kaznujejo storilci, da bi se take metode v volivni borbi nikdar več ne uporabljale. Predlagal je tudi, da se zasebni udeleženci prizna zahtevana odškodnina.

Branilec dr. Drnovšek je branil obtožence s tem, da je utemeljeval, da je obtožba s pravne strani zgrešena, da ne gre za noben dogovorjen napad, da so zločinci lahko kaznujejo samo kot udeleženci pri tepežu: po § 184 k. z. Predlagal je, da se Jarkovič Janez zaradi obdolžitve poskušnega umora oprosti, prav tako tudi Franc Banič v celoti.

Sodba

Po končanem dokazovanju je govoril državni tožilec, ki je utemeljeval upravičenost obtožnice tožence po obtožnici, le Jarkoviča Janeza je oprostil glede obtožbe poskušnega umora.

Obsojeni so: Jarkovič Janez na tri leta in šest mesecev strogega zapora ter izgubo častnih pravic za dobo dveh let, Banič Franc na pet let robije ter izgubo častnih pravic za dobo petih let. Jalovec Karel kot starejši mladoletnik na osem mesecev strogega zapora, Vutič Alojzij, Novakovič Jože in Novakovič Andrej, vsak na dve leti in štiri mesece strogega zapora ter izgubo častnih pravic za dobo treh let.

Zasebni udeleženci Frančiški Hribarjevi je bila priznana odškodnina za pogrebne stroške v znesku 3400 din, glesde ostale odškodnine pa je bila napotena na civilnopravno pot.

Zoper sodbo je prijavil branilec revizijo in priziv ter prošil za prepis sodbe. Kazenski senat je po posvetovanju sklenil, da se pridržita v zaporu le Jarkovič Janez in Banič Franc, ostali pa se začasno spuste na svobodo, dokler ne postane sodba pravomočna in bodo morali nastopiti kazen.

Amerikanci nam ne privoščijo gorkega „Zalivskega toka“

Rektor univerze v mestu Dallas (država Texas) dr. J. Boon, ki je tudi voditelj fizikalnega inštituta, je vladi Združenih držav predložil kar resen načrt, naj bi Združene države po morju v dolžini od Floride do Kube zgradile močnejši nasip, ki naj bi zdrževal tople vode Zalivskega toka, da ne bi več teklo proti Evropi in jo ogrevale. Kakor je znano, se ima Evropa, zlasti zahodna in evropski sever, prav temu toku zahvaliti za tople zime in svoje milo podnebje. Dr. Boon v svojem predlogu pravi, da bi se na ta način mogla vzeti Evropi vsa možnost kake pomembnejše vloge v svetu, ker »brez toplega zraka iz Zalivskega toka bi ta del zemlje ne mogel več razvijati svoje delavnosti«. (Misel, da bi Američani mogli kdaj Evropi ustaviti Zalivski tok, razvija tudi Hans Ludvik Rosegger v svojem futurističnem romanu »Zalivski tok«.)

90 letni škof

Škof francoske škofije Angers, msgr. Joseph Rumeau je pred kratkim praznoval svojo 90. letnico. Njegov pomožni škof msgr. Costes pa je tudi že star 67 let. Pač visoki jubileji cerkvenih knezov, s kakršnimi se nosilec svetne oblasti redkokdaj morejo ponašati.

pa orjunske čepice. Njihova strast je šla žalibog tako daleč, da so kot rodni slovenski bratje pograbili žalostno sredstvo, ki ga prej pri Slovencih ni bilo v navadi: denuncirali so pri politični oblasti, na sodišču in pri vojaških oblasteh našega iskrenega rodoljuba, kristalno čistega Jugoslavnana in voditelja obojnih Slovencev in zahtevali, da ga zopet vtaknejo v ječo. Prosto so si izmislili, da Ewald neko zastavo ni pravilno obrnil in da se ni preveč simpatično izrazil o neki »nacionalni organizaciji, da je na neki državni praznik služil za neko ugledno župljanko črno sv. mašo itd. Na osnovi teh denunciacij je bil naš Ewald tiran pred državnim sodiščem! On, ki je pred vojno nadaljeval v Slovenskih gorah apostolsko delovanje Slomškovo, on ki je pripravil narod za novo narodno državo, tisti Ewald Vračko, katerega so avstrijske oblasti gnale v graško ječo zaradi njegovega iskrenega domoljublja in narodnega delovanja, tisti veliki slovenski mož je moral čutiti najtežje udarce od strani žalostnih »nacionalistov«. Vendar so na višjem mestu pravdočasno sprevideli, da so si denuncianti prosto izmislili vse očitke in je zaradi tega bil naš Ewald oproščen.

Skušal sem, v kolikor se spominjam, opisati rajnega g. Evalda kot javnega, kulturnega in gospodarskega delavca, posebno pa kot narodnega borca. Spisal sem vse to z željo, da ohranimo spomin našega velikega rodoljuba in borca, ki ima velike zasluge za osamosvojitve in svobodo severnega dela naše Slovenije.

— Pri zaprtju, motnjah v prehavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grence.

C I S T E K

Franjo Žebot:

Izza narodnostnih bojov na severni meji

Ustanovitev nove narodne države je pozdravil g. Ewald s posebno radostjo. General Maister je kot poveljnik obojne slovenske in pozneje jugoslovanske armade klical g. Evalda kot svojega glavnega svetovalca in sobojevnika. Skoraj vsak dan je prihital Maistrov avto v St. Ilj pred gostoljubno župnišče. Tam so se zbrali pri g. Ewaldu in v posveti za bodočo borbo in delo ob trajali večkrat pozno v noč, dostikrat pa celo v rano jutro. Veega tega ostali slovenski svet ni vedel. — Vprav v hiši g. župnika Vračka je bil mnogokrat zbran generalni štab Maistrove narodne vojske in tukaj se je potem izvajal program našega osvobodilnega gibanja.

Ko je g. dr. Korošec ustanovil Narodni svet v Mariboru, je bil določen v to važno korporacijo tudi g. Ewald Vračko. Vračko je bil eden najboljših odločnih članov Narodnega sveta. Ko smo se zbrali na vabilo dr. Korošca koncem leta 1917 v restavraciji mariborskega Narodnega doma, da ustanovimo Narodni svet, nas je zafotila ob koncu posvetoovanja policija. Ko sta stopila v dvorano policijski

predstojnik Niessner in njegov organ in sta začela povpraševati, kaj pomeni zborovanje, je dr. Korošec zavrnil Niessnerja prav rezko z besedami: »Ni hudega, ne bojte se, tudi Slovenci imamo pravico, da gremo na kozarec vina in prigrizek.« Naš Ewald pa je še dodal: »Natakar, prinesite tudi tema dvema poliš starega.« Rajni dr. Rosina je bil zelo vesel, da sta dr. Korošec in Vračko policijo tako spretno odpravila.

Evalda vidimo posebno delavnega, ko je šlo v St. Ilju in okolici za občinske volitve. Najbolj znamenite so bile volitve dne 24. januarja 1910. Südmarka, Gustav Adolf Verein, Heimstättenbank in Deutscher Schulverein so naselili v letih 1900 in do 1910 v St. Ilju in okolico na 50 švabsko protestantskih familih. Slovenci smo tik pred volitvami vložili ogromno število reklamacij in jih tako spretno izvršili, da smo gotovo računali na večino v tretjem in drugem volivnem razredu, v prvem, t. j. veleposestniškem razredu, pa je imel odločitev v rokah Čeh Josip Hornický, ki je bil po mišljenju framacov. Na dan volitev je bila huda zima, snega je padlo 1 m visoko. Vendar pa naši možje in fante niso omagali in so spravili v tretjem razredu do 10 elehernega slovenskega volivca na volišče, tako da smo imeli Slovenci v tem razredu okoli 50 glasov večine in so bili izvoljeni vsi štirje naši kandidati. V drugem razredu, kjer so volili srednji kmetje, je glasovalo 29 volivcev, manjkalo je še samo 1 Nemeč, ki bi naj volil po pooblaščenec. Slovenska lista je imela ob 11 popoldne 15 glasov, nemška pa 14. Zadnje minuto pred zaključkom glasovanja so Nemci poslali pooblaščenca za nekega Nemca iz Spielfelda. Dogovorjeno je bilo, da tega pooblaščenca ne pripustijo k volitvi, ker ga komisija ni točno poznala. Žalibog pa je bil

Thaler kot župan in predsednik komisije premehek in je s svojim glasom pripomogel, da je bil tisti Nemeč pripušen k volitvi. Tako so tudi Nemci dobili 15 glasov. Odločiti je moral žreb. Vendar je tu imel g. Thaler tako srečno roko da je potegnul dva Slovence in dva Nemca. Čeprav sta bila g. Ewald in g. Thaler velika prijatelja, vendar ga je g. Ewald silno prijel in mu očital, da je on zakrivil, da nimamo večine. Pri volitvah v prvem razredu pa je češki framacov Hornický, ki je bil sicer v Mariboru vpisan v »Klub Čechu«, s svojim glasom odločil nemško zmago. Nemci so dobili 7, Slovenci pa samo 5 glasov. Pri volitvi župana dne 31. januarja 1910 pa je slovenska šolarka imela toliko sreče, da je pri žrebanju župana potegnila listič Slovenca Thalerja in smo tako dobili zopet slovenskega župana. Volitve, ki bi naj bile zopet leta 1913, pa smo s številnimi reklamacijami zopet tako daleč zavlekli, da je prej izbruhnila svetovna vojna.

Gospod župnik Vračko je imel pri pripravi in agitaciji volilno vlogo. Bil je posebno spreten v pridobivanju omahljivcev in katoliških Nemcev. Dasiravno je bil g. Ewald znan po vsej Sloveniji pod imenom »šentiljski lev« kot branilec »slovenskega Port-Arturja« in je o njem šel glas, da je najboljši idealen Slovenec in Jugoslovane, vendar so se po svetovni vojni ko je že nekaj let obstajala kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev našli žalostni ljudje, tako imenovani »nacionalisti«, ki so našega velikega rodoljuba in borca obrnili in denuncirali kot narodno manj vrednega Sloveka. Bili so to ljudje, ki niso nikdar črtili teže in ostrine težkih narodnih bojov na naši severni meji. Živeli so v domišljiji, da je samo tisti pravi nacionalist in Jugoslovane, ki nosi eokoleški znak ali

Drobne novice

Koledar

Sobota, 4. februarja: Andrej K., škof; Janez brit. mučenec. Ščip ob 8.55, Herschel napoveduje dež in sneg.

Nedelja, 5. februarja: Prva predpostna nedelja. Agata dev., mučenica; Albin, škof.

Novi grobovi

† V Sodražici je 31. januarja v visoki starosti 91 let mirno v Gospodu zaspala ga. Stupica Ivana roj. Štrbenk, mati g. župnika Stupica Josipa na Prežganju. Pokojnica je bila svakinja matere našega nepozabnega dr. Jan. Ev. Kreka, Marije roj. Stupica, ki je bila rojena v tej rodbini v Sodražici št. 9 dne 8. aprila 1843 ter se je 20. februarja 1865 poročila v sosednji župniji pri Sv. Gregorju z učiteljem Valentinom Krekom in je umrla v Seleh 9. marca 1903. Krekove matere brata Jerneja pa je poročila sedaj umrla Ivana Štrbenkova, katere zelo dolgo življenje je bilo skrito, liho, Bogu in svoji družini posvečeno. Prebлага mamica naj v miru počiva, njeni ugledni rodbini pa naše iskreno sožalje!

† Oskar vitez Kaltenecker. V Polzeli na Stareškem je umrl dvorni svetnik Oskar vit. Kaltenecker, bivši referent za šolstvo pri deželni vladi v Ljubljani. Pokojni je bil leta 1918 po končani svetovni vojni upokojen in je preživel svoj pokoj blizu Ormoža, kjer je imel hišo in vinograd. Zadnjih par let je pa precej oslabil, se preselil k sorodnikom v Polzele in ondaj umrl 80 let star. Slovencem ni bil posebno naklonjen, zvest pa je bil Bogu in je vestno izpolnjeval krščanske dolžnosti. Vsako poletje je prišel na počitnice v Radeče na Gorenjskem in nikoli ni zamudil božje službe ob nedeljah in praznikih. Tudi slabo vreme ga ni zadrževalo. Imel je sosedem mladino pred velikim oltarjem. Naj mu sveti večna luč!

Danes ob 20.30 uri v Trgovskem domu zabavna prireditev Absolventov državnih trgovskih šol v Ljubljani — pod geslom

DEBET - KREDIT

Izbran spored Visoko pokroviteljstvo: trgovski minister g. ing. Nikola Kabalin. Buffet

— Vsa ljubljanska in okoliška društva naj se udeležijo v ponedeljek ob 10 pogrebu pokojnega škola. Zbirališče pred cerkvijo Sreča Jezusovega. Društva naj prineso s seboj tudi zastave.

— Nameštenske legitimacije. Ker prihajajo na Pokojninski zavod stalne prošnje, da izda Pokojninski zavod nameštencem legitimacije ali pa potrdila o zaposlitvi, obveščamo privatne nameštence, da izdajajo nameštenske legitimacije za privatne nameštence obine, v katerih nameštenci stanujejo (v Ljubljani domovinski urad) proti plačilu 30 din, i. s. na podlagi zadnjega odloka, katerega so ti nameštenci sprejeli od Pokojninskega zavoda. Zaradi tega Pokojninski zavod ne bo izdal posebnih potrdil nameštencem.

— Polovična vozina za udeležence smučarskega prvenstva na Pohorju. Ministrstvo za promet je dovolilo polovično vozino udeležencem, oziroma obiskovalcem smučarskega prvenstva, ki bo dne 4. in 5. februarja na Pohorju. Vozna olajšava velja od 4. do 7. februarja.

— Odmera pavšalnega davka malih obrtnikov. Oddelek za davke v finančnem ministru je izdal pojasnilo o odmeri pavšalnega davka, ki ga plačujejo mali obrtniki. Po tem pojasnilu finančnega ministrstva se za prihodnje leto ne bo vršila povzročena odmera davka za male obrtnike, temveč bo veljal prejšnji pavšalni davek, četudi bi se bile pri teh obrtnikih izvršile kakšne izpremembe glede zaposlitve pomočnikov, ker se take spremembe ne morejo smatrati kot bistvene spremembe njihovih dohodkov. Ostalim malim obrtnikom, ki ne izpolnjujejo več pogojev za pavšalno obdavčenje, se bo za leto 1939 izvršila nova odmera dohodnine. Ti davčni obvezanci so dolžni v splošnem roku prijavit dohodnino v smislu razpisnega odloka za davke finančnega ministrstva z dne 26. januarja tekočega leta. Zanje bo davčna uprava sestavila predlog ter ga dal v oceno davčnemu odboru.

Boljši ovd
laže delo in večja
sposobnost z pravilno
pomerjenimi očali
od

LJUBLJANA
PASAJA
NEBOTIČNIKA

— Na bregovih Bistrice je knjiga, ki mora razvešteliti vsakogar, ki svoj narod ljubi. V njej mu je razodeto, da imamo še idealno mladino, ki se ni odzvala slovenski katoliški skupnosti. Ta knjiga, ki jo izdaja dijaška mladina v kamniškem okraju s svojimi starešinami, zato mora iti med študente, med našo inteligenco, v prosvetne knjižnice itd. Bodi nam kakor kačipot v veselo upanje.

— Nesreča z orožjem. V Moravčah je našel 17letni Ciril Dobrič neke staro pištolo, s katero se je tako dolgo časa igral, da se je sprožila in mu obstrelila desno roko. Dobrič je moral v ljubljansko bolnišnico.

— Nevaren padec s kolesa. Na Cesti v Rožno dolino je padel s kolesa 37letni železniški strojevodja Rihard Kokoli in se nevarno poškodoval po vsem telesu, najhuje pa na glavi, iz katere je močno krvavel. Bil je prepeljan v bolnišnico.

Zahvala.

Svojim učencem, prijateljem in znancem, ki so mi ob mojem vstopu v 80. leto življenja čestitili in dodali lepih želja za bodočnost, se prav priročno zahvaljujem.

Dr. Ivan Tertnik, profesor v pokoji
Ljubljana 3. februarja 1939

— Hud pretep v Vrbljenah. V vasi Vrbljenje v tamniški občini je bila na svečnicu gasilska veselica. Med veselico sta dva moška vlekla domačega 34-letnega hlapca Jožeta Kocjana iz gostilne. Zunaj sta ga pričela neumilno mlati po glavi in telesu. Eden od obeh napadalcev je že hotel skočiti po vile, da bi Kocjana — vsaj tako pripoveduje ta — zabodla. K sreči so prišli mimo drugi ljudje, katerih sta se napadalec ustrašila in pustila svojo žrtev. Kocjan, ki pravi, da ne ve za vzroke tega napada, se je komaj privlekel v ljub-

ljansko bolnišnico, pokrit s številnimi bulami in oteklinami po vsem telesu.

— Popravljen v osmrtini za g. Ternovič je bilo napačno objavljeno vdova Bergan. Glasiti bi se moralo Dergan.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Mesečno plačo ukradel. Z Jesenic na Gorenjskem poročajo: V sredo pred svečnico okrog 4 popoldne so imeli pri Kruhovi v Prešernovi ulici 5 ugoden obisk. Gospodinja je za par trenutkov šla iz kuhinje v soboto, ki jo loči od kuhinje samo hodnik, denarnico, v kateri je bilo 1060 dinarjev, je pa pustila na mizi v kuhinji. Te trenutke je izrazil neznan brezposelni delavec, ki je beračil, vzel denar in neopažen izginil. Ko se je gospodinja vrnila, je vaa presenečena zapazila, da je denarnica prazna. Takoj je naznanila tatvino policiji, ki je preiskala vse Jesenice, pa tatu ni našla. Verjetno se je odpeljal ob pol 5 z vlakom proti Ljubljani. Tat je 25 do 28 let star, običen v rjav jopič, temne dolge hlače, na glavi ima športno čepico. Družina železničarja je ob vsi mesečna plača.

— Služba banovinskega cestarja je razpisana pri okrajnem cestnem odboru v Črnomlju za progno na banovinski cesti št. 11/167 Brezovica—Predgrad—Stari trg—Vinica—Preloka od km 4.00 do km 9.786 in na banovinski cesti št. 11/168 Stari trg—Tranča gora—zveza z banovinsko cesto št. 1/11 od km 8.500 do km 10.685. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredbe

o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi priloge (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navedeno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj iz koristoljubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti je vložiti najkasneje do 15. februarja 1939 pri okrajnem cestnem odboru v Črnomlju.

— Revni družini s sedmimi otroci je umrla mati v porodnišnici. Najstarejši otrok ima 13 let. Oče mora sedaj posvetiti vse skrb otrokom in ne more za delom. Prepuščeni so največji revščini in uamljenju dobrih ljudi. Vsa najmanjši dar se hvaležno sprejme v upravi »Slovenca«.

Po državi

• Mraz v Splitu. Noč od pretekle ere de na četrtek je bila v Splitu najbolj mrzla v letošnji zimi. Toplomer je kazal 4 stopinje pod ničlo.

• Prometna nesreča pri Varaždinu. V bližini Golubovca se je v aredo popoldne zgodila huda prometna nesreča. Mijo Radošević namestnik ravnatelja rudnika v Starem Golubovcu, se je na svojem motornem kolesu peljal proti Golubovcu, na nekem ovinku pa se je zadel v mimovozeči avtomobil. Radošević je padel s kolesa in se nevarno poškodoval. Prepeljali so ga takoj v varaždinsko bolnišnico.

• Zanimiva aretacija v Subotici. Bivšega prokurista mestne hranilnice v Subotici Josipa Majringerja so aretirali ker je pregovarjal dva sodna služitelja, da bi ukradla sodni akt v zadevi Majringerja, ki je že pred leti bil obsojen zaradi nekega delikta. Služitelja sta Majringerja ovadila, naka je bil aretiran. Za to aretacijo se silno zanimava vsa Subotica.

• Triletni fantek zgorel. V vasi Stražbenici, okraj petrinjski se je zgodila strašna nesreča. V hiši kmeta Boska Pavloviča je varovala babica dva einčka petih in treh let. Oče je bil po opravih z doma, mati pa na sejmu v Sisku. Babica je šla k sosedovim nekaj iskat in otroka sta ostala sama doma. Ker je bilo že mrčno, je petletni Adam hotel zakuriti v peči, pri tem je pa tako neprevidno ravnal, da se je vnela obleka triletnemu Vojnu. Ne vedoč, kaj dela, je Adam tekel iz hiše, da bi poklical babico, za njim pa je tekel tudi bratec Vojin, ves v plamenih kakor baklja. Ljudje so hitro strgali z njega obleko in ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa je nesrečni otrok v hudih bolečinah kmalu izdihnil.

• Valovi vrgli jadralno ob čeri. Ravnateljstvo pomorskega prometa v Splitu je objavilo, da se je ob zadnjem viharju, ki je divjal na morju, ponesrečila pri otoku Ista šeststonska jadralna »Mali Ivor«, ki je plula v pristanišče Ista. Ze blizu pristanišča je jadralno zalotil vihar in valovi so jo treščili ob čeri, kjer se je razbila. Posadka je poskakala v morje in se s plavanjem rešila.

• Stiri skrivnostne smrti v družini. V Senti je na ovadbo Andrije Bartha ml. uvedena kazenska preiskava proti vdovi Andrije Bartha st., ki jo dolže, da je pred tremi leti zastrupila svojega moža Andrija. V družini Bartha je bilo v razmeroma kratkem času več naglih smrti. Pavel Bartha je pred tremi leti nenadoma umrl, nato je umrl njegov zet Peter Broški tudi nagle smrti, čez mesec dni njegova vnukinja Etela Kereš in končno Andrija Bartha st. Zadnji je živel v nesrečnem zakonu ter je večkrat spodil svojo ženo od hiše, pa jo je vedno spet sprejel nazaj. Pred tremi leti je žena Andrije Bartha skuhala za večerjo neko jed, katero sta jedla njen mož Andrija in Josip Lantoš, delavec, medtem ko sama ni hotela jesti, češ, da ni lačna. Mož in delavec Lantoš sta zbolela, pes, ki je pojedel ostanke večerje, je pa poginil. Lantoš je ozdravil, Bartha je pa čez nekaj dni klub zdravniški pomoči umrl. Stanje se mu je poslabšalo, ko je zavžil zdravila. Ovadbo proti vdovi Andrije Bartha je podal njen sin Andrija, ki trdi, da njegov oče ni umrl naravne smrti, marveč je bil zastrupljen. Zdravnik, ki je zdravil Bartha, je izjavil, da pokojni od zdravil, ki mu jih je

je predpisal, ni mogel imeti nobenih bolečin, razun če je kdo zdravlju premešal strup. Obdolžena vdova se zagovarja, da je žrtev svojih sovražnikov, ki jo hočejo na ta način uničiti. Oblast je odredila, da se truplo Barthe odkoplje in z analizo ugotovi, če je bil zastrupljen.

• Jaz bom šel v zapor, ti pa v grob. V Perjavici poleg Stenjevca pri Zagrebu je stanoval v neki vili kemik Gjuro Lukovački, ki se je prej pisal Habek. Lukovački je bil svoj čas asistent na univerzi, nato gimnazijski nastavnik, potem pa je bil veliko let v službi pri nekem zagrebškem podjetju, dokler ni odprl svojo lastno drogerijo. Poznavalci Lukovačkega pravijo, da je bil čudaški in da je včasih kazal znake, da ni pri zdravi pameti. Zadnje čase se je Lukovački večkrat spril s svojo ženo Valerijo. Očitaj ji je, da ga vara s sosedom Gjurom Gašparovičem, zidarskim mojstrom. Valerija je te očitke zavračala kot neutemeljene. V eredo zvečer se je Lukovački pripeljal iz Zagreba skupaj z Gašparovičem. Ko sta izstopila iz vlaka, sta šla skupaj proti domu. Kaj sta med potjo imela med seboj, nihče ne ve. Nekdo ki je slučajno šel mimo, je videl, kako je Lukovački izvelel samokres in dejal: »Jaz bom šel v zapor, ti pa v grob.« Ubijalec je nato izginil. Gašparovič je v res okrvavljen padel na tla in umrl. Ubijalec je nato izginil. Baje je rekel, da se bo sam javil oblastem. Tudi njegova žena je šla od doma, pa so jo orožniki našli in zasilili. Izjavila je, da v tej zadevi ni prav nič kriva. Lukovačkega sedaj iščejo orožniki.

• Na predvečer nameravane poroke ustreljen. 26 letni uradnik zagrebškega mestnega računskega oddelka Josip Presečki bi se moral na svečnico poročiti s 23letno Štefco Smrekar. Na predvečer ob 11 sta ga pa dva zločinca izvalila iz njegovega etanovanja in ustrelila. Ze ob 7 zvečer je potkal na vrata hišice, v kateri je stanoval Presečki, mlajši možki, ki je nosil črnoobrobljena očala. Vprašal je za sina Josipa, češ, da je poslan z važnim poročilom od gasilke čete »Maksimira«. Ker je bil Presečki član te gasilske čete, njegova mati in sestra niata ničesar elabega smeli. Niti slutiti nista, da se je možki, ki je potkal na vrata, pripeljal z avtomobilom s svojim pajdašem v nameri, da ubije Josipa. Ko je Presečki prišel okrog 10 domov, mu je mati povedala, da ga je nekdo iskal, on pa je odgovoril: »Če je tako važno, me bodo že našli. Malo pred 11 je nekdo potkal na okno. Zasilil se je možki glas, ki je klical: »Joža, Joža...« Presečki je šel iz hiše čez dvorišče. Naenkrat sta padla dva strela. Presečki se je smrtno ranjen zgrudil na tla in kmalu izdihnil. Zločinca sta tekla do avtomobila, ki ju je čakal in se odpeljala v neznano smer. Policija je bila takoj na mestu in je uvedla najnatatnejšo preiskavo, vendar doslej še ni nobenega sledu za zločince.

Anekdoti

Neka slavna, a že priletna igralka je povzročala ravnateljstva praškega gledališča hude neprimke. Njeno gostovanje so morali epet in epet preložiti. Zadnji hip je še telefonirala z Dunaja, da ne more priti prej kakor čez tri dni. Tedaj je ravnatelj vee obupan vzkliznil: »Za božjo voljo, potem bo pa ta ženska še za tri dni starejša!«

Jubilejni občni zbor društva

»Pravnik«

Konec januarja je bil redni letni občni zbor društva »Pravnik«. Zbor je vodil društveni predsednik g. univ. prof. dr. jur. et h. c. Metod Dolenc, ki je uvodoma naglašal, da je prav isti dan preteklo 50 let, odkar je bilo društvo ustanovljeno v ljubljanski magistratni dvorani in da je prejšnji dan minulo 10 let, da se je naša Alma mater Aleksandrina po deputaciji, sestoeči i zrejtorja in dveh dekanov, poklonila društvenemu predsedniku pok. dr. Danilu Majaronu kot svojemu prvemu častnemu doktorju. G. prof. dr. Dolenc je dal lep pregled o razvoju društva »Pravnik« ter je v zbranih besedah slikal njegovo borbo za jezikovne pravice našega naroda za časa stare Avstrije, je naglašal pomen društvenega glasila »Slovenskega pravnik« za prakso in za ustaljenje pravne terminologije in je orisal sodelovanje društva pri ustanovitvi naše univerze ter slovenske akademije znanosti in umetnosti. Iz društva »Pravnik« je izšla tudi pobuda, naj se skliče vsako leto kongres pravnikov cele kraljevine. Z navedenimi akcijami se je uveljavilo društvo kot trden stebel našega javnega življenja in je ostalo zvest čuvar justitiae, ki je in bodi temelj vladavin. Gospod predsednik se je spomnil z globoko hvaležnostjo podpora, ki jih je društvo naklonil za izdajo društvenih publikacij gospod ban dravske banovine, dalje tukajšnja odvetniška zbornica, Društvo sodnikov ter mestni poglavarstvi Ljubljana in Maribor. Posebno čast in spoštovanje pa je izrazil tistim slovenskim pravnikom, ki so skoz vseh 50 let vztrajali v društvu. Gospod predsednik je zaključil svoja izvajanja s prisrčnim vabilom mlajšim vrstam naših pravnikov, naj se strnejo krepko okrog našega strokovnega društva in naj mu vlivajo novih svežih sil, da bodočnost društva ne bo samo na isti stopnji, kakor je sedaj ob petdesetletnici, ampak da bo še lepša, še plodovitejša in še častnejša kot doslej.

Na to sta podala letno poročilo društveni tajnik sodnik okrožnega sodišča g. Fran Orožen in blagajnik odvetnik g. dr. Anton Urbanc. Po poročilu društvenih revizorjev gg. odvetnikov dr. Janka Zirovnika in dr. Bogdana Žužka je dobil celokupni društveni odbor razrešnico.

Občni zbor je sprejel na to per acclamationem predlog društvenega odbora, ki ga je predlagal g. višji drž. tožilec dr. Luka Kravina, da se imenujejo za častne člane naslednji gospodje, ki so že 50 let člani društva »Pravnik«: Michael Gabrijelečič, dvorni svetnik v p. v Ljubljani, dr. Rogina Anton, predsednik apelacijskega sodišča v p. v Ljubljani, dr. Toplak Jakob, dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v p. v Mariboru, dr. Homan Alojzij, odvetnik v Radovljici, dr. Prednar Matej, odvetnik v Ljubljani in dr. Rudolf Ivan, odvetnik v Slov. Konjicah.

Na predlog dosedanjega odbora je sklenil občni zbor dalje v proslavo društvene petdesetletnice ustanovitev zadruge »Pravniški dom«. Pobuda za ta predlog, ki jo je dal g. Anton Urbanc, je našla med društveniki toplo odobravanje ter so posamezni govorniki izražali upanje, da bo prišlo čimprej do ustatvitve te lepe zamisli.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika per acclamationem dosedanj dolgoletni in velezaslužni predsednik g. univ. prof. dr. Metod Dolenc ter ves dosedanj odbor.

Po volitvah je naznanil gospod predsednik, da bo za proslavo društvene petdesetletnice dne 18. marca 1939 slavnostni občni zbor v zbornišni dvorani tukajšnjega mestnega poglavarstva ter isti večer slavnostni banket.

S prisrčno zahvalo za velik odziv je zaključil gospod predsednik letni zbor tega pomembnega društva.

Ljubljana, 4. februarja

Gledališče

Drama. Sobota, 4. febr.: »Veronika Deseniška« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 5. febr., ob 15: »Dobrudža 1916«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Poptoljeni svet«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 6. febr., ob 15: »Snežulčica«. Brezplačna mladinska predstava. — Torek, 7. februarja: »Kralj na Betajnovci«. Gostovanje ansambla Narodnega gledališča iz Maribora. Izven. — Sreda, 8. febr.: »Potovanje v Benetke«. Premiera. Premierski abonma.

Opera. Sobota, 4. febr.: Frasquita. Red A. — Nedelja, 5. febr., ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 6. febr.: Zaprti. — Torek, 7. febr.: Zaprti.

Rokodelski oder

Rokodelsko društvo bo ponovilo jutri ob pol 5 popoldne spevoigro »Darinka«, ki je imela pri prvi uprizoritvi izreden uspeh. Vei nastopi solistov in solistinj, kakor tudi dvospevi, četverspevi in mogočni zbori so bili sprejeti z veliko pohvalo. Nepozaben bo ostal zlasti vtis lepega zbora, v katerem ljudstvo poveličuje duhovnika, ki ga je rešil tlačanstva. Kdor le more, naj se udeleži predstave jutri popoldne. Predprodaja vstopnic je dopoldne od 10—12 v Rokodelskem domu.

Radio Ljubljana

Sobota, 4. febr.: 12 Plošča za ploščo z veliko gre vneto, kaj je na njih, pa vam ne povemo — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Plošča za ploščo z veliko gre vneto, kaj je na njih, pa vam ne povemo — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersen potoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih; b) Gašperček — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Bučar: »Smuk — smuk«, veselo igra z godbo in petjem. Sodelujejo člani rad. igr. druž. in Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec tedna (Rad. ork.).

Drugi programi

Sobota, 4. februarja: Belgrad: 20 Narod. pesmi — 22.15 Plesna glasba. — Zagreb: 20 Opera. — Solija: 20 Simf. konc. — Praga: 19.25 Salonski ork. — 21.10 Spevoigra. — Budimpešta: 20 Igra — 20.40 Plesna glasba — 23 Cig. ork. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21 Operetna glasba — 22.10 Pianino. — Rim-Bar: 21 Opera. — Dunaj: 20.10 Plesni večer. — Ostale nemške postaje: 20.10 Različni zabavni program. — Strassbourg: 20.30 Simfonični koncert.

Prireditve in zabave

Telovadna akademija Zasavskega okrožja ZFO in ZDK bo v nedeljo zvečer v frančiškanski dvorani. Začetek je točno ob 8 zvečer. Na sporedu je mnogo lepih točk, ki jih bodo izvajali člani in članice ter naraščaj. Ker je zanimanje za akademijo veliko, zato vabimo vse prijatelje naše mladine, da si vstopnice nabavijo že v predprodaji, ki je vsak dan od 8 jutraj do večera v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

Simfonični orkester bomo imeli priliko elišati zopet v ponedeljek, dne 6. t. m., in sicer na slavnostnem koncertu, ki ga bo priredila Glaebena Matica v proslavo 60letnice skladatelja Antona Lajovica v veliki Filharmonični dvorani. Začetek ob 20, predprodaja v knjigarni Glaebene Matice.

Francoški inštitut opozarja na predavanje, ki bo v ponedeljek, dne 6. februarja ob 20 v društvenih prostorih v Narodnem domu. Predaval bo g. Jean Lacroix, in sicer o pravinci v sodobni francoški literaturi.

V petek, 10. t. m. bo vprizorila v frančiškanski dvorani »Mrakova igralska skupina« tragedijo »Grohar«.

Šiškarji — jutri vsi na »Protekcijo«. Nukičev šaloigro v 5 dejanjih, ki ja priredi Fantovski odsek. V odmorih bo igral tamburški zbor. Ker vlada za igro veliko zanimanje, si rezervirajte vstopnice.

Predavanja

Društvo za pravno filozofijo in sociologijo in Filozofsko društvo v Ljubljani prirediti v soboto, dne 4. februarja t. l. ob 18 v predavalnici Mineraloškega inštituta predavanje o temi: Veliki ljudje o zgodovini. Predaval bo gospod univ. prof. dr. Nikola Vulič iz Beograda. Vstop prost.

Kino

Zvočni kino Vič predvaja danes največji pevski vellefilm »Beli jorgovan«. Za dodatek zvočni tednik. Predstava samo ob pol 9.

Lekarne

Nožno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Garts, Moste.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 8. ure zvečer do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Miša Franta, Poljanska cesta št. 15-II., telefon št. 32.84.

Prepričevalno

»Zdaj si pa mislite še hlače zraven, pa boste videli, kako ste elegantni.«

Ljubljana

Minister Maistrovič si ogleduje športne naprave

Ljubljana, 3. februarja.

Kakor smo že poročali, je prišel v četrtek zvečer v Ljubljano minister za telesno vzgojo g. Ante Maistrovič. Dovi ob 9 je skupno s šefom kabineta g. Stefanom Celarjem obiskal g. pomočnika bana dr. Stanka Majcna, ker je g. ban dr. Natlačen odsoten iz Ljubljane. Z g. podbanom se je g. minister zadržal dalj časa v razgovoru. Ob 10 je obiskal mestnega župana dr. Jura Adlešiča, s katerim se je tudi dalj časa zadržal v razgovoru o športnih razmerah v Ljubljani.

Minister za telesno vzgojo g. Maistrovič je obiskal tudi pomočnika bana gosp. dr. Majcna. — Od desne na levo: šef odseka prof. Ulaga, minister g. Maistrovič, podban g. dr. Majcen, polkovnik Oblak

Ob pol 11 je nato obiskal s svojim spremstvom, kateremu se je pridružil tudi mestni športni referent prof. Dobovšek,

prostore Jugoslov. zimskošportne zveze

v palači Ljubljanske Kreditne banke. Tu je bil zbran ves odbor ter številni agilni delavci in mnogi naši smuški prvaki, ki so toplo pozdravili g. ministra. Ministra je pozdravil prvi podpredsednik JZSS dr. Ivo Pirc, ki je tudi predsednik olimpijskega odbora. Tajnik g. Kunstelj je predložil obširno poročilo o stanju zimskega športa v Sloveniji, naglašal njegove potrebe, zlasti pa utemeljeval potrebo po državni dotaciji za velike mednarodne zimskošportne tekme, ki bodo leta 1942 ob priliki polnoletnosti našega kralja prirejene v Sloveniji ter bo v Ljubljani najbrže tudi kongres FISE. Ravnatelj Tujsko-prometne zveze dr. Žižek je spregovoril vprašanje članstva srednješolcev v športnih organizacijah in naglašal potrebo, da dvignemo obisk tujcev v državi tudi čez zimo, g. Joso Gorec pa je naglašal potrebo olajšanja voznih popustov za zimske športnike.

G. minister je nato obširno odgovarjal na spomenico in na stavišne predloge ter je izjavil, da so skrbi slovenskih športnikov tudi njegove skrbi. Obljubil pa je, da se bo zavzel za čim prejšnjo izpolnitev teh zahtev, čeprav konkretno ne more dati nobenih zagotovil, upa pa, da jih bo mogel dati že prihodnjaki, ko zopet obišče Slovenijo.

Obisk pri SPD

Takoj za tem je minister s spremstvom obiskal prostore SPD v palači »Viktorija«, kjer so ga pozdravili častni predsednik asociacije slovenskih planinskih društev dr. Tominšek, predsednik SPD dr. Pretnar in tajnik dr. Brilej. Izrazili so veselje, da jih prvič obišče minister za telesno vzgojo. Dr. Pretnar je nato tolažil ministru zasluge in veliko organizacijsko delo SPD in sploh vseh jugoslovanskih planinskih društev, mu razkazal bogato literaturo, ki jo SPD izdaja ter mu poklonil več izvodov. Prosil je g. ministra, naj podpre veliko ekspedicijsko, ki je namenjena SPD napraviti še letos na Šar planino in na bližnje, skoraj še nepreiskane gore, kar bo v splošnem narodnem interesu.

Na Stadionu

Nato se je g. minister podal na Stadion, kjer sta ga pozdravila predsednik stadionske zadruge ravnatelj g. Bogumil Remec in načelnik ZFO g. Ivo Kermavner. Ogromni Stadion je takoj na prvi pogled imponiral g. ministru, posebno pa še, ko so dospeli na vrh tribune. Dematični so g. ministru povedali, da je Stadion delo naših rok in naših žrtv, g. minister pa je izjavil: »Nenavadno sem presenečen, ko vidim tako ponosno stavbo, namenjeno telesni vzgoji v sorazmernem majhnem mestu, kakor je Ljubljana!« G. minister si je nato ogledal tudi delavnice brezmotornih letal, kjer de-

Minister Maistrovič si je ogledal tudi stadion v spremstvu šefa kabineta Celarja, predsednika zadruge »Stadione«, dir. Remca in načelnika ZFO I. Kermavnerja

lajo svoja letala fantje, člani ZFO, in kjer je g. ministra pozdravil inž. Devetak, ki mu je tudi tolažil izdelke.

S Stadionu se je g. minister podal na igrišče SK Ljubljane in SK Primorja, kjer sta ga pozdravila oba predsednika, namreč gg. Sancin in Šibenik ter mu razkazala ta športni prostor.

Nato je odšel minister na športni prostor SK Hermes, kjer ga je pozdravil predsednik g. Josip Jesih, strokovno poročilo pa mu je podal g. Rupena. G. ministru je bil predstavljen državni motociklistični prvak g. Starič.

Na drsališču in v kopališču Ilirije

G. minister si je nato ogledal najprej prostor SK Ilirije, ki je poleti tenišče, pozimi pa drsališče, seveda tedaj, kadar je led. Tu sta ga pozdravila in mu razkazala to napravo predsednik

inž. Bloudek in podpredsednik g. Betetto. Nato si je ogledal še kopališče »K Ilirije, kjer sta mu gg. inž. Bloudek in Betetto, poleg tega pa še dr. Dular in drugi odborniki tolažili težavno stanje te vzorne športne naprave v Ljubljani.

Nato je obiskal telovadišče in pa prostore ljubljanskega Sokola tako v Tivoliju kakor v Narodnem domu. Pozdravili so ga tu dr. Ravnihar, g. Kajzel, dr. Murnik in dr. Nato si je ogledal tudi stavbišče Sokola II. v Trnovem.

Pri Zvezi fantovskih odsekov

Popoldne ob treh je obiskal g. minister prostore Prosvetne zveze in Zveze fantovskih odsekov v palači Vzemne posejilnice. Tu so ga pozdravili predsednik dr. Žitko, ravnatelj Zor, g. Hvale in drugi. G. minister se je dal izčrpno poučiti o moči slovenskih fantov, ki imajo sedaj že nad 400 organizacij s 15.000 člani, dekleta pa imajo še posebno organizacijo. Ogledal si je tudi modele naših ponosnih prosvetnih domov, občudoval krasno knjižnico ter se poučil o bogati zalogi diapozitivov in filmov za predavanja. Izrazil se je nad vse pohvalno.

Minister občuduje telovadbo naših fantov

Takoj zatem je minister obiskal telovadnico v Vzemni zavarovalnici, kjer je pravkar vežbala mednarodna telovadna vrsta Zveze fantovskih odsekov. G. ministra je pozdravil v dresu načelnik ZFO g. Ivo Kermavner, nakar so naši vrli telovadci nastopili s sijajnimi vajami na bradli, konju, drogu in krogih. Nastopili so gg. Frankič, Franc Kermavner, Varšek, Janež, Kokot, Hereig in Jezeršek. Končno je izvajal sijajno vajo na krogih tudi načelnik g. Ivo Kermavner. G. minister je občudoval elehernega telovadca ter končno izrazil svoje čestitke g. Kermavnerju ter naše fante bodril, naj s takim delom kar nadaljujejo.

Malo po štirih je obiskal g. minister sokolsko župo, kjer so ga pozdravili župni funkcionarji. Malo po petih je obiskal g. minister sokolske banovine. Proti večeru je sprejel zastopnike raznih športnih klubov v palači banske uprave, ob desetih pa je odpotoval iz Ljubljane.

Svinjsko mast

prima eksportno

SALAME, SLANINO znamke Predovič

ima stalno v zalogi

Janko Predovič, Ljubljana,

Poljanska cesta 73. — Telefon 21-30.

I Na Rakovniku bo jutri slovesno praznovanje sv. Janeza Boska, ustanovnika Salezijanske družbe. Ob 6. bo sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim s pridigo, ob 7 sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

Maribor

Vprašanje starostnega skrbstva

Maribor, 3. februarja.

Na proračunski seji je pri obravnavanju proračuna socijalno-političnega oddelka omenjal finančni referent mestnega sveta g. ravnatelj Hrstič, da ima občina v vidu velikopotezno in sodobno rešitev vprašanja starostnega skrbstva. Opozoril je, da je sedanja oskrbnišnica pretesna in zastarela in da bo občina v doglednem času zgradila za svoje revne, od starosti oslabele meščane moderno, vsem zahtevam odgovarjajočo oskrbnišnico na takšnem prostoru, kjer bodo imeli dovolj sonca, zraka in zelenja. Poudarjal je tudi, da bo to prva skrb mariborske mestne občine, čim se reši vprašanje tržnice, ki se bo letos naložilo do dovršitve načrtov in najetjem posojila.

Ta izjava nam kaže, da se na mestni občini resno pečaja z vprašanjem modernizacije starostnega skrbstva v Mariboru, ki je sicer važno, ni pa tako pereča, kakor na primer v drugih naših mestih. Saj je Maribor tudi v tem pogledu daleč pred vsemi drugimi jugoslovanskimi mesti. Maribor ima lastno oskrbnišnico v dveh poslopih. Pred vojno je obstajala oskrbnišnica samo iz enega poslopija. Bil je to takozvan »Bürgerhospital«, ki je podljal revnim meščanom samo streho brez hrane. To so si večinoma priberačili v mestu pri dobrih ljudeh. Sedaj pa nudi oskrbnišnica, ki se je pred nekaj leti povečala še za eno poslopje, oskrbovancem popolno oskrbo. Oskrbnišnica ima tudi poseben oddelek za bolnike, tako da je obenem tudi hiralnica. Sedaj ima zavod 150 postelj, kar pa je še vedno premalo. Sicer ni potreba več oddajati oskrbovancev v takem številu v izvenmariborske zavode, kakor je bilo treba vršiti to še pred nekaj leti, dokler oskrbnišnica ni bila povečana, vendar ima občina še vedno 32 revežev v raznih hiralnicah. Vzdrževanje revežev v izvenmariborskih zavodih pa stane mestno občino dosti več, kakor znanjaš vzdrževalni stroški v lastni oskrbnišnici. Za vsakega oskrbovance računajo tuji zavodi 11.50 do 15 din dnevno, v mariborski oskrbnišnici pa so preračunani na 10 din na dan.

m Služba božja za smučarje. Aljažev klub obvešča smučarje, da bo jutri v nedeljo ob 7 zjutraj sv. maša pri Senjorjevem domu na Pohorju.

m Ljudski oder je igral na svečnico Anzenbergerjevo ljudsko igr »Cetrta božja zapoved«. Igrana je bila zelo dobro ter je imela velik moralen uspeh. Igralci so se potrudili ter so podali nekatere like posebno dobro. Obisk je bil tolik, da je bila dvorana zopet premajhna. V nedeljo igrjo ponavljajo, pa priporočamo vsem tistim, ki na svečnico niso bili navzoči, da si to lepo delo ogledajo.

m Prosvetni večer na Pobrežju. Prosvet. društvo priredi drevi ob 8/8 v Slomšičevi dvorani. Aleksandrova cesta 48, prosvetni večer, na katerem bo imel bogoslovni profesor dr. Meško zanimivo predavanje o narodnostnem vprašanju.

m Šahovski turnir za prvenstvo SK Železnice. Šah bo prišel v torek, dne 7. t. m. Člani naj se pravočasno prijavijo.

m Rdeči križ na Pobrežju ima v nedeljo dopoldne ob pol 10 redni letni občni zbor v gostilni Klemenšek.

jilom gojencev, ob 8 tretja sv. maša s pridigo, ob tri četrti na devet pridiga in sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim za okoličane, ob pol 10 pridiga in slovesna sv. maša, ki jo bo imel prečastiti gospod stolni kanonik dr. Gregorij Zerjav. Popoldne ob pol 4 pridiga gospoda kanonika, nato pete litanije in blagoslov.

I Svetovoznana pevka in umetnica Jarmila Novotná bo gostovala v naši operi en večer, in sicer bo njeno gostovanje dne 17. t. m. Na izredni dogodek v naši operi že danes opozarjamo.

I K stroškom za postavitev Ivan Cankarjevega poprsja v vezi ljubljanskega dramskega gledališča je prispevalo ministertvo prosvete z znatnim zneskom. G. ministra prosvete je pri odkritju poprsja zastopal po njegovem nalogu načelnik prosvetnega oddelka kraljevske banske uprave dravske banovine gosp. dr. Lovro Sušnik.

I Osnutki za spomenik kralju Aleksandru I. so na ogled še do vključno nedeljo 5. II. Vstopnina 3 dinarja.

I Blato na Pogačarjevem trgu je res zelo nadežno, toda ta trg je makadamski ter je zato ob dežju in snegu moker in razmehtan. Vsak dan ga ni mogoče posuti in strganje blata vsak dan bi bilo tudi brez uspeha, zato bodo pa ljubljanske gospodinjice tem bolj zadovoljne ko bo ves Pogačarjev trg ter sploh ves prostor od kresije pa do Zmajskega mosta z Vodnikovim trgom spramksiran. Ves naš živilski trg z okolico bo torej tako utrjen, kakor je že sedaj utrjen večji del Vodnikovega trga, vendar pa moramo počakati trajno suhega in toplega vremena, ker drugače ni mogoče prameksirati cest. Ze lani so bila ta dela v programu, vendar pa zaradi slabega vremena in zelo nujnih del s ceste ob novi tramvajski progi k Sv. Križu in z ureditvijo Dolenjske in Karlovske ceste Pogačarjev trg ni prišel na vrsto. Za ureditev vse okolice živilskega trga potrebni kredit je zagotovljen v novem proračunu in zato se bomo prav kmalu znebili blata in prahu na vsem živilskem trgu.

I Za kuhinjo v cukrarni je podarila trdka I. Vidmarjer na Cankarjevem nabrežju 85 kg fižola v vrednosti 170 din. Mestno poglavarstvo se dobrotniku revežev najlepše zahvaljuje.

I Dr. Česnik Ivo, odvetnik, se je preselil s svojo pisarno na Miklošičovo cesto 10, palača Združene gospodarske banke, I. nadstropje (čez dvorišče). Telef. z Zadr. gosp. banko št. 29-79.

I Film: Križ ob potoku (v češkem jeziku). Češka filmska produkcija si postopno, pa gotovo utira pot. Od prvih filmov pa do danes kaže že velik napredek v tehniki, ki se seveda še ne more primerjati s tehniko velikih narodov, ki imajo za to na razpolago ogromna sredstva. Pa tudi so nam ti filmi po vsebini in igri blizu, bližje kot mogoče katerikoli drugi filmi. To se je pokazalo tudi v češkem filmu, ki bo tekkel od sobote dalje v kinu Union, »Križ ob potoku«. Vsebinsko je film prav lepo delo, ki drži gledalca v pozornosti do konca, čeprav so nekatere scene nekoliko predolge. Posebno noto daje filmu folklorna zunanja plat, ki je lepo uspeša. Pa tudi igralci, ki so nam znani iz prejšnje češke filmske produkcije, so se že veliko naučili. Romantična, pa sodobna snov vleče, in tudi naše občinstvo bo lahko z zadovoljstvom gledalo ta film, katerega predvajanje je pod pokroviteljstvom konzula češkoslovaške republike v Ljubljani g. inž. Minovskega.

I V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zaiee, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

Angleška igralka Vivien Leigh, nova filmska zvezdnica, ki bo igrala glavno vlogo filma »Burja jih je zamelec po istoimenskem romanu Searletta O'Hare

goče boriti s polivanjem ulic. Vsako vozilo, zlasti pa avtomobili dvigajo na ulicah oblake prahu. Mariborčani si zopet želijo snega.

m Nevarne stopnice. V bolnišnico so pripeljali iz Poljan 55 letno posestnico Jožefo Koa. Padla je po stopnicah iz prvega nadstropja v pritličje ter si zlomila levo nogo ter je zadobila nevarne notranje poškodbe. Bila je še v nezvesti, ko so jo pripeljali v bolnišnico.

Gledališče

Sobota, 4. februarja; ob 20: »Automelody«. Red B.

Celje

c Sadjarski in vrtnarski tečaj v Celju se je pričel včeraj ob lepi udeležbi kmečkih fantov in deklet, gospodarjev in gospodinj. Tečaj se je pričel e pozdravnim govorom kmetijskega referenta na mestnem poglavarstvu g. Cimermana Martina. Zahvalil se je banški upravi, ki je na vzpodbudo praktičnih gospodarjev dovolila in podprla, da se je priredil v Celju večji sadjarski in vrtnarski tečaj za celjsko okolico, kajti dejstvo, da v naši okolici, zlasti vrtnarstvo ne zadošča niti domačim potrebam, kaj šele, da bi lahko prodajali zelenjavo na celjskem trgu in si tako mnogokje lahko tudi gospodarsko in finančno opomogli, je dokaz, kako važen je ta tečaj, katerega se je udeležilo nad 70 tečajnikov in tečajnic. V imenu Sadjarske podružnice je pozdravil navzočce železniški inšpektor g. Vuga iz Celja, nakar sta predavala gg. Kafol in Lap. Popoldne se je udeležilo tečaja še večje število celjskih gospodinj, tako da bo ta tečaj v Celju res eden najlepših obiskanih v Sloveniji. V ponedeljek in torek bo tečaj v Mozirju, 9. in 10. febr. pa v Slovenjem Gradcu.

c Salezijanski mladinski dom v Gaberjih obhaja v nedeljo 5. februarja praznik sv. Janeza Boska. Ob pol 6 bo sv. maša z govorom in blagoslovom. Ob 8 govor, nato slovesna sv. maša. Ves dan je izpostavljena v čiščenje relikvija sv. Janeza Boska. Popoldne bo ob pol 4 govor, pete litanije M. B. in blagoslov, nato pa prireditve v gledališki dvorani z lepo igro: Pribežališče grešnikov.

c Iz raznih sodnih poravnjav je narodni poslanec g. dr. Ogrizek Anton poklonil Vincencijevi konferenci 400 din. Bog plačaj!

c Pojasnilo. K obsodbi celjskega okrožnega sodišča, ki je oprostil Franca Sodina, dodajamo, da je ta Sodin Franc sin posestnika Alojza Sodina iz Stranice in ne Franc Sodin iz Celja, ki ni imel s to pravico nikakega opravka.

c O svetovnem evharističnem kongresu v Budimpešti bo predaval g. ravn. Vinko Zor iz Ljubljane, v ponedeljek 6. febr. ob pol 9 zvečer v dvorani Ljudske posojilnice.

c Podvezina tekma pri Celjski koči pogojno odpovedana. Tekma v slalomu za prvenstvo juniorjev in naračajnikov, razpisana za 5. febr. pri Celjski koči, bo le v primeru, da vsaj dan pred tekmo zapade nekaj novega snega.

c Brezposelnost spet narasla. Zaradi odpusta delavcev v tovarni pletenin Bergman v Celju, v tovarni Jugotanim na Polzeli ter odpustu delavcev v kamnolomu v Čezlaku je število brezposelnih po evidenci celjske Javne borze dela v 10 dneh naraslo od 1252 na 1370. Od teh je 1191 moških in 174 žensk. Na novo se je prijavilo kar 390 brezposelnih.

S samokresom sta hotela izsiliti denar

Celje, 3. februarja.

Danes ob pol 3 zjutraj sta hotela dva roparja s samokresom izsiliti denar od gostilničarja Karla Zerovnika na Frankolovem pri Celju. Neznana moška, ki sta bila maskirana, sta razbila šipo na kuhinjskih oknih in vdrla v kuhinjo. Gostilničar in njegova žena sta slišala ropot in sta takoj vstala. V tem trenutku pa sta vstopila v spalnico vlomilca, eden z električno svetilko, drugi s samokresom, ter zahtevala denar. Začela se je prava borba. Gostilničar je dobil hude poškodbe na glavi, prav tako je bila ranjena tudi njegova žena. Vlomilec ni imel najbrž nabasane samokresa. Gostilničarjeva žena je enemu napadalcu razpraskala obraz in sta strgala masko, da bi ga spoznala. Zaradi kričanja otrok in velikega ropota pa tudi krepke gostilničarjeve roke, ki ni štedil v udarci, sta vlomilca v strahu, da ju ne bi ujeli zbežala skozi vežo, katero sta si že prej odprla ter izginila v noč. Ta napad sta vlomilca še dalj časa pripravljala in sta zastrupila že tri pse.

Orožniki, ki so prišli na vso zgodaj na Frankolovo, so na podlagi osebnega opisa, zlasti pa po čepici in samokresu, katerega so našli v gostilni, izvršili obširno preiskavo pri Lončarjevih na Frankolovem ter aretirali 21 letnega delavca Rudolfa Kosca in njegovega 24 letnega brata, čevlarskega pomočnika Franca. Orožnikom se je pri preiskavi pri Koscu že takoj v začetku posrečilo da so prišli na pravo sled. Čepico, ki so jo našli pri Zerovniku v gostilni, je orožnik na skrivaj obesil na vrata ter vprašal gospodinj, čigava je kapa. Ta ni vedela za to past in je takoj povedala, da je to Rudolfova čepica. Orožniki so oba aretirali ter ju odvedli v Vojniki.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska opera: Wagner: »Lohengrin«

Še vedno je Wagnerjeva umetnost zadnji in največji smoter opernega gledališkega delovanja, še vedno stoji njegove umetnine kot orjasko postave na težko dosegljivi planoti in še vedno se počutijo oni, ki so jih kakorkoli zmogli, na svojstven način povisani. Ona posebna značilnost je temu vzrok, ki jo nosijo v sebi te umetnine, povezujejo se s sebi potom globokega zajejanja vseh strani umetniškega izražanja vsestranske umetniške silnice, ki vodijo zbrane do stopnjevanih učinkov, a zahtevajo za svoje uresničanje toliko večjega napora. Še v večji vročni zvezi pa je teh umetnin dvignjenost iz gole prirodne stvarnosti proti svetu nadnaravnosti, ki je vjeta v našega duha in njega predstavto ter skozenj razgibava naše čustvovanje, dotikajoč se najglobljih in najtišjih doživljajev naše duše.

»Lohengrin« je med prvimi umetninami, ki so nastale iz dognanega Wagnerjevega umetniškega nazora, ko se je mimo mnogih vplivov in kolebanj izčistil ter uravnesil v svojo najvišjo in končno podobo. V njej se je tvorec že odmaknil značaju pred njim veljajočih opernih umetniških načel in se spustil na svojo lastno, osebno dognano pot. Na njej je vladal nekaj ideal antične tragedije ter njene ubranosti med besedo in glasbo, igrjo in ritmičnim gibom, a se je uresničil, na povsem samostojni, romantičnem in posebej naturalističnem nazoru prikladen način. Pri stvarnem upodabljanju ideje so se zvezale in stopile v nerazdružno odvisnost vse operne prvine. Beseda se je prelila v glasbo, a je obdržala svoj osnovni značaj; je kolikor je postala pri tem glasba prizadeta, se je umaknila v orkester, potegnila s seboj osnovno idejo in jo tu dosledno oblikovala, poskušajoč jo na osnovi pomenske motivike približati pojmovni sprejemljivosti. Vsa oblika pa se je v povdarjeni dinamiki in v dognani uravnoteženi ritmiki, merjeni po značaju in sili ideje tudi v igri, dvignila iz prirodne preprostosti v plemeniti patos. Umetnina se je prelila v en sam raztegnjen utrip in postala enotna poetična celota. Ni sicer mogoče prezeiti, da se »Lohengrin« še opira na značaj predhodne opere in da se v njem glasbena sestavina vsaj nakazujejo členi v posamezne ariozno povzdignjene sestave. Vendar pa je v njem že premagalo pravo wagnerjansko načelo: glasba se je pri vsem svojem samostojnem vedenju le uklonila vsebinski misli ter služila njenemu dvigovanju s svojo posebno močjo učinka. — Ta misel je že v »Lohengrinu« vezana na germansko bajelovje, v katerega se je zatekel Wagner v polnem prepričanju, da leže v njem najvišje vrednote spoznanj človeškega bistva in smotra; vrednote, ki jih je prineslo iz pravadnine usno izročilo, že vse prečiščene in prekaljene v ognju večnih etičnih načel. Ta bajka pa pripoveduje o skrivnostnem gradu Monsalvatu in o zvestih, čistih vitezhih, ki čuvajo v njem sveti Gral; pripoveduje o vitezu Lohengrinu, sinu Parsifala, ki ga je poslal božji ukaz v deželo brabantskih plemičev, da zaščiti nedolžnost Elze Brabantske, obdolžene po krivem bratomora. Umetnik je razpredel snov v patetično dvignjeno dramo, jo postavil v sredo borbe med svetlobo in temo ter razvil ljubavni odnos Elze in Lohengrina potom razdiralnih sil Ortrude in Telramunda in tragičen razkroj, ki ga pa omili ljubezen bogov z vrnitvijo Elzinega brata in bodočega zaščitnika rodu in plemena.

Opera ima v svojem stiku z nadnaravnostjo poseben značaj in je s tem, ko je dvignjena v raztegnjen plemeniti patos postavljena v estetsko do skrajnosti občutljiv okvir. Te natančno odmerjene okvirne meje, ki pomenjajo svojstveno dognani wagnerjanski slog, pa so tudi tako občutljivi krhke, da se zlomijo ob vsakem nedostatku in ker leži izven njih prepad umetniške banalnosti, je uprizaritev umetnine vedno postavljen v tvegan položaj: ali upe, ali pa zdrkne z umetniške ravnine. Zato bo razumljivo, zakaj povzije uprizaritev Wagnerjeve opere vedno tako ogromno študija in truda, zakaj se z njo do boleštnih podrobnosti bavi vedno vsi uprizaritelji in to celo v gledališčih, ki imajo že utrjeno wagnerjansko tradicijo, za tako reprodukcijo neobhodno potrebno. Po sebi umetno je zato tudi, da obstoji tako obilna znanstvena literatura o tej panogi opernega uprizarjanja in nič ni čudno, če je želel Wagner sam, da bi ostala njegova umetnost omejena in vezana na Bayreuth. Orijasna občutljivost Wagnerjeve umetnine, ki je postavljena na tankočutnost in skrivnostni svet zamaknjene fantazije, pa obvisi na ostrem vprašanju: ali je pravilneje na vsak način nuditi občinstvu Wagnerjevo

umetnost, pa čeprav o pomanjkljivi obliki ter pri tem tvegati morebitno žalitev umetniškega čuta, ali pa je bolje čuvajoč najvišjo in čisto podobo te umetnosti občinstvu jo v neugodnih reproduktivnih razmerah povsem odtegniti in ga zanjo prikrasiti. Odgovor ima v sebi polno pomislekov in ni lahak, dasi se čista umetniška sodba nagiba na drugo stran.

Ze večkrat je naše operno gledališče prineslo Wagnerja na spored in sedaj je zopet uprizarilo njegovo umetnino. Stroga sodba prida, da so v naši Operi uprizaritvene razmere za Wagnerjevo umetnost neugodne. Povsem primanjkuje tradicija in z njo zvezana sposobnost celotnega umetniškega osebja. Solistični pevci z redkimi izjemami niso posvečeni v to mnogozahtevano uprizaritveno delo, ter se borijo z zaprekami v petju in igri. Pevski zbor odpuveduje zlasti v zmožnosti veličastno patetične igre, orkester pa je že osnovno zahtevam te nasičene in posebno barvite zvočnosti v svoji številni akromnosti nedorasel. Da je vse to nepremostljiva ovira za dosego one dvignjene in v skrivnostnost premaknjene uprizaritve, kot jo zahteva Wagnerjeva umetnost in da v takem okviru ta ne more doseči svoje prietne in čiste podobe, je neizpodbitno dejstvo.

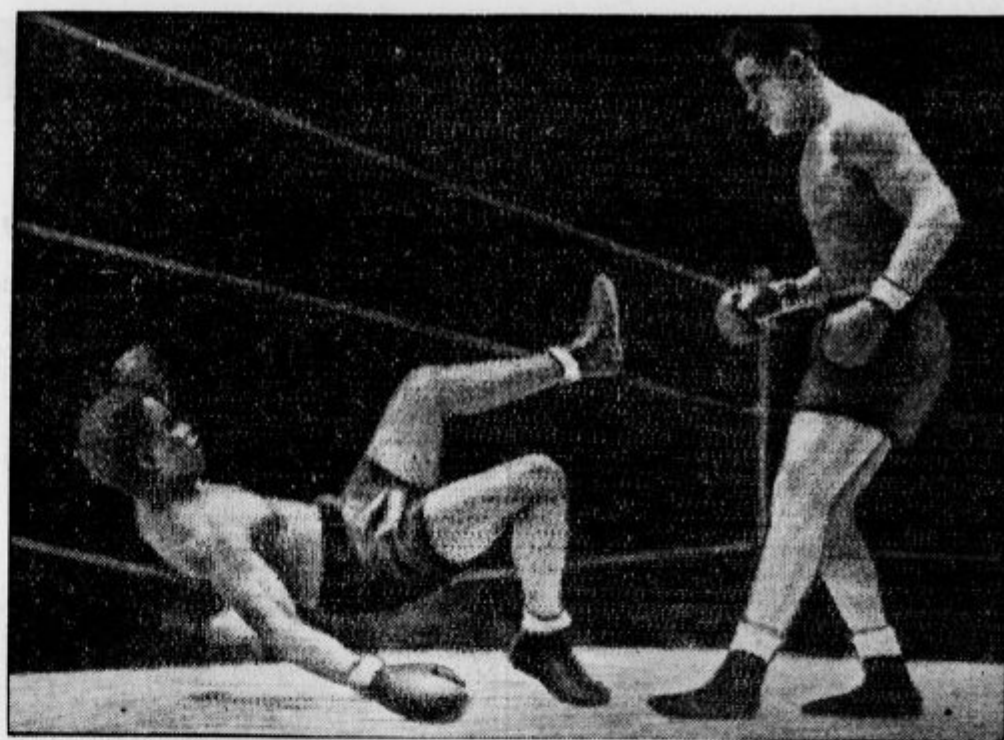
Toda človeku, ki spremlja delovanje našega opernega gledališča in ki sledi njega uspešnosti, so se vzbudila ob tej predstavi posebna čustva. Naravnost ganljivo je segal iz uprizaritve odsev izrednega napora, posebne resnosti in ljubezni, s katero so se dela lotili vsi, ki so sodelovali. In če položimo na učinek tega dela, ki ga je opravil tu vsak posameznik, merilo povprečne uprizaritvene učinkovitosti, se pomakne kazalec neoporečno proti nadpovprečnosti.

Režijo dela je srečno prevzel R. Primožič, umetnik odrske tradicije in razgledanosti, ki sta mu prišla na pomoč pri oblikovanju bistvenih, pa če prav v prvi vrsti zunanjih slogovnih potez. Vsaj za silo je pomnožil zbor in ga razpostavil po smericah osnovne ideje. Posrečilo se mu je vsaj nakazati pri zboru in solistih posebno značilnost wagnerjanskega giba in premika, in čeravno vtis ni dosegel zaželenih ubranosti, učinek vendarle ni izostal. Negotova so pač ostala ona mesta, ki bi hotela po osnovnem nagibu pričarati razpoloženje eterične odmaknjenosti, in ona posebna patetična dinamika, ki je temu slogu lastna, ni mogla seči v svoj pravi izraz. — Režijo je zelo ugodno podprl inž. Franz s svojo skrbno in stilno pristno insecnacij; njegova živa arhitektonska fantazija je prišla vsaj v ekromni možnosti do veljave.

Glasbeno stran je vodil dirigent dr. Švara. Zelo ubrani in vestno v stvar poglabljeni orkester je kljub svoji majhnosti zvesto sledil osnovnim zahtevam in v zvezi z odskrim zvokom doprinesel mnogo k učinkovitosti. Če celota ni pričarala one zvočne podobe, kot jo je položil v delo skladatelj, je vzbudila vsaj zadovoljstvo za vestno poglavitno v tonoko zgradbo. Pri pevskem zboru je še zlasti dobilo povdarka gotovo prednašanje, ki ga je nosila neka privlačna vzhicenost.

Enako pa so bili zavzeti za stvar tudi pevski solisti. Vsak od njih je pokazal vso voljo zadostiti postavljenim umetniškim zahtevam. — Da je izšel kot pevec in igravec iz pristne evetske wagnerjanske tradicije, je dokazal s svojim kraljem Henrikom basist Julij Betetto, ki je začrtal trdne obrise v svoj umirjeni in dostojanstveni lik. — Težko in umetniško sila občutljivo podobo Lohengrina je podal tenorist Franc. V skrivnostno pogreznjeni junak, ki je še celo odvisen v pravem učinku od vsakega podrobnega giba in premika, v igri ni bil dovršen, a mestoma ugodno nakazan. V petju pa je oblikovalec dokazal poleg svojega legega glasu tudi že vse večji zmisel za lepo podajanje; težave so ostale le na mestih, ki so vezana na falzet in ki bi v svoji posebni tišini hotela splavati v skrivnostnost. — Vidaljeva je kot Elza Brabantska dokazala zopet, da se je svoji umetnosti posvetila z vso resnobo. Lik ji je ostal sicer mestoma še preslaboten v izrazu, vendar je bil mehak in prikupen. V dobrem pevskem oblikovanju pa je motilo »iskanje glasu«, ki ga Wagner v svoji jasni in brezobzorni točni pevski melodiki še celo ne prenesa. — Umetniški karakter baritonista Janka se ne sklada s postavto Telramunda. Kljub tej neugodni zasedbi pa je pevec vendar dosegel dober vtis, vsaj v dani okolici. — Temna postavta Ortrude je altski Kogejev močno prilagel in segel v učinek, ki se je približal slogu in zapustil tudi s pevske strani jasen vtis. — Baritonist Dolničar je kot kraljevi glasnik postavil ugodno podobo in mu je pevška stran uspeła.

V. U.

Borba za svetovno prvenstvo v boksu

V Madison Square Garden sta se za svetovno prvenstvo v boksu težke kategorije spoprijela Joe Louis in John Henry Lewis, ki je bil doslej prvak v polteški kategoriji. Joe Louis (desni) je svojega nasprotnika v 2 minutah in 29 sekundah s tehničnim k. o. premagal. Spopad je prišlo gledat zlasti veliko črncev. Louis je šel v borbo z veliko gotovostjo, da bo uspel, saj so mu a 10:1 napovedovali zmago.

Vojno letalo, ki se ustavi v zraku in meče bombe

Znana ameriška letalna avtoriteta ter član Zveze civilnega letalstva v Združenih državah Grand Mason je v ponedeljek objavil v vojaški komisiji v senatu, da je Nemčija pridobila načrte vojaške helikoptere, ki jo je iznašel ameriški inženir ter da zdaj izdeluje te stroje v velikih množinah. Mason dokazuje, da ima ta helikoptera velik vojaški pomen, ker dovoljuje veliko večjo nosnost bomb kot navadno letalo. Helikoptera se namreč lahko s pomočjo krmila ter z redukcijo vrtilnih obratov mahoma ustavi v največjem letu v zraku ter more pri metanju bomb meriti na cilj, ki leži pod njim ter mu ni treba računati s para-

bolo padca. Kakor je izjavil Mason, je ameriški inženir poslal svoj izum v Nemčijo, da bi bil tam patentiran, ni pa dobil doslej nobenega odgovora. Potem pa je sam potoval v Nemčijo ter je opazoval helikoptere pri poizkusnih letih okrog Krupove tovarne ter izvedel, da so te tovarne začele z izdelovanjem na debelo. Toda ti stroji lahko v popolnosti izvrše svoje poslanstvo le nad objekti, ki niso zavarovani s protiletalsko obrambo, kajti v tej obrambi je lažje zadeti mirno letalo kakor pa letalo v največjem letu. V toliko je ta iznajdba že takoj v sebi tudi protilek.

Klubska tekma ASK-a

Črni Vrh, 2. februarja.

Danes se je vršila na tukajšnjih smučskih terenih klubska tekma Akademskega športnega kluba v alpski kombinaciji. Ze peto leto so prišli ljubljanski akademiki na Črni vrh nad Jesenicami, da tekmujejo v tej zanimivi disciplini.

Za prvaka je bil razpisan zlat pokal g. predsednika senata dr. Antona Korošca, ki ga je branil letos Herle Franc.

Startalo je v konkurenci 10 tekmovalcev, izven konkurence pa 20, večinoma Jeseničanov. — V slalomu je startal tudi naš državni reprezentant Praček, ki je seveda dosegel najboljši čas dneva.

Pokal si je priboril Šorli Marjan, cand. arch., in postal s tem letošnji klubov prvak v alpski kombinaciji. Rezultati so bili naslednji:

Slalom: 1. Šorli Marjan 2.19,6, 2. Herle Franc 2.28,8, 3. Šmitek Janez 2.32,4, 4. Dolenc Karel 2.52,4, 5. Šmitek Tone 3.11.

Izven konkurence: 1. Praček Ciril (TK Skala) 1.56, 2. Ravnihar Rado (ASK Gorenje) 2.18,4, 3. Finžgar Rudi (Kropa) 2.24,8, 4. Štumpfcl (TK Skala) 2.26.

Smuk: 1. Šorli Marjan 2.17,8, 2. Šmitek Tone 2.22,6, 3. Šmitek Janez 2.42,4, 4. Dolenc Karel 2.55,4, 5. Pavlin Franjo 5.00.

Izven konkurence: 1. Štumpfcl (TK Skala) 2.09,6, 2. Ravnihar Rado (ASK Gorenje) 2.26,6, 3. Baš Davorin (ASK Gorenje) 2.55.

Rezultati v kombinaciji: 1. Šorli Marjan 367 točk, 2. Šmitek Janez 420 točk, 3. Šmitek Tone 429 točk, 4. Dolenc Karel 406 točk, 5. Pavlin Franjo 740 točk.

Izven konkurence: 1. Štumpfcl 346 točk, 2. Ravnihar Rado 378 točk.

Naši smučarji v Cortini d'Ampezzo

Naša reprezentanca, ki je tekmovala v Cortini d'Ampezzo v smuku, je med 28 tekmovalci zasedla srednja mesta, dočim so bili na vseh prednjih mestih sami Italijani. Od naših so se plasirali samo trije, ker je moral Zvan odstopiti, ker je izgubil smuč. Za Italijane, ki so progo dobro poznali, ker so jo nešteto krat prevozili, je bila stvar mnogo lažja, naši so pa imeli sploh premalo treninga. Prvi je bil Italijan Alvera, ki je rabil za progo 5:45,2. Vsa nadaljnja mesta so zasedli zopet sami Italijani, naši so se pa takole plasirali: 12. Kobler 7:21, 13. Znidar 7:28,1 in 16. Klein 7:38,7.

Praček in Heim sta odšla v Zakopane

Praček in Heim, ki zastopata našo državo v svetovnih smučarskih tekmah v Zakopanih v alpski kombinaciji, sta se včeraj odpeljala v Zakopane, da se tam še na tekmovalni progi pripravita za največje smučarske tekme na svetu. Ker je alpska disciplina smuk že v začetku tekmoovanja na programu, je bilo nujno potrebno, da sta odstopovala pred ostalimi tekmovalci, ki odpotujejo v par dneh. Srečno pot in veliko uspehov vsem!

Zveza ženskih športov ostane v Zagrebu

Pred nedavnim je bil v Zagrebu občni zbor Jugoslovanske zveze ženskih športov. Na tem običnem zboru je bilo z večino glasov sklenjeno, da se prenese sedež zveze v Belgrad. Pri tem pa je bilo treba spremeniti pravila, ki jih mora potrditi nadrejeno ministrstvo. Belgrajska podzveza je izdala nova pravila, katere pa je ministrstvo odklonilo, ker niso povsem odgovarjala. Iz tega sledi, da ostane do prihodnjega občnega zbora zveze v Zagrebu, na katerem se bo morda ponovno sklepalo o prenosu zveze v Belgrad.

Snežne razmere

Snežne razmere v planinah so se v zadnjih dnevih izdatno zboljšale. V noči od četrta na petek je v planinah snežilo ter je zapadlo od 20—30 cm snega, prašča. Tako imamo sedaj na Komni 150 cm prašča, na Vršlju okrog Erjavčeve koč 80 cm, na Veliki Planini 60 cm, na Kravcu 130 cm, povsod prašč. Zapihal je sever, ki je po dolgem boju premagal južnjaka, ki se je hotel letos že januarja meseca vtihotapiti v naše planine. — Planinci-smučarji, pobite sedaj v zimske planine, ki vabijo na svoja prostrana smučišča.

ZFO

Športni uspehi Fantovskega odseka Višnja gora

Fantovski odsek je lansko leto poleg telovadbe in prosvete gojil tudi lahko atletiko, ker pa nimajo fantje primerne igrišča, so gojili samo skoke in mete. Igrišče Fantovskega odseka so za silo preuredili za skoke in mete. Vendar pa je zaletišče za skoke malo prekratko in le za silo služi svojemu namenu. Zato bi bilo prav, da bi občina ali kdo drugi preskrbel fantom primerno igrišče.

Zanimanje za lahko atletiko je bilo razveseljivo, saj je 12 fantov treniralo. Razveseljivo je, da je bilo doseženih nekaj lepih rezultatov. Če bi fantje imeli dobro igrišče in učitelja, bi dosegli še boljše rezultate. Razveseljivo dejstvo je tudi, da se mladi najbolj zanimajo za lahko atletiko. Omeniti moramo 19 letnega Zupančiča, ki je dosegel dobre rezultate v skoku ob palici in metu krogla. Letošnjo pomlad upamo, da bodo fantje nadaljevali začeto delo.

Tehnični rezultati so naslednji:

Skok v višino: Člani: 1. Zupančič 1.60, 2. Rus 1.46. — Mladi: 1. Zupančič 1.35.

Skok v daljavo: Člani: 1. Zupančič 5.08, 2. Jevnihar 5.10. — Mladi: 1. Radlj 4.90.

Skok ob palici: Člani: 1. Zupančič 3.16, 2. Rus 2.50. — Mladi: 1. Zupančič 2.55.

Troskok, člani: 1. Zupančič 11.94, 2. Ahlin 10.30.

Met krogla, člani: 1. Zupančič 11.67, 2. Rus 9.40.

Tek na 100 m, člani: 1. Lokar 12.8 sekunde, 2. Zupančič 13 sekund.

Tek na 60 m, mladi: 1. Radlj 8.5 sekunde, 2. Zupančič 9 sekund.

Za smučarje (tekmovalce) ZFO na Črnom vrhu bo sv. maša pri Sv. Križu nad Jesenicami ob devetih.

ZDK

Smuške tekme Zveze dekliških krozkov

1. ZDK v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 19. februarja 1939 smuške tekme v kratkem smuku in v 3 km smučnem teku.

2. Tekmovalce bo izvedeno v Kropi: ako pa bi bile snežne razmere v tem kraju neugodne, se bo izvedba tekmovalja prenesla na bližnjo Mošensko planino. Smuk se vrši ob 10 dop za tem pa smuški tek.

3. Pravico udeležbe imajo samo članice Dekliških krozkov.

4. Tekmovalo se bo: a) za prvenstvo posameznice v smuku; b) za prvenstvo posameznice v smučnem teku. a) Nagradjena bodo prva tri mesta v vsaki disciplini.

6. Dekliški krožki naj priljavijo svoje tekmovalke do 16. februarja na naslov ZDK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6-1.

7. Zrebanje nastopnih števil se bo vršilo dve uri pred pričetkom tekmovalja. Izrebrani vrstni red bo veljal za obe disciplini isti.

8. Razglasitev uspehov in razdelitev nagrad bo po končani prireditvi v Društveni dvorani v Kropi.

9. Tekmovalje bo izvedeno v smislu pravil JZSZ.

10. Kraj in čas zbiralskega bo javljen v zadnjih dneh pred tekmovaljem in se bo ravnalo po takratnih snežnih prilikah v dolini.

Slovenska filozofija v inozemstvu

Komur ni slovenska kulturna razpet deveta briga, mora biti od srca vesel vse večje dejavnosti mlajše generacije ljubljanske filozofske šole. Njeni uspehi se vse bolj razodevajo in reči moramo častni uspehi. Tak uspeh je Vebrova šola doživela zadnji čas s tem, da je bila objavljena v eni najuglednejših svetovnih filozofskih revij »Archiv für die gesamte Psychologie« (Leipzig, 102, 263—290, 1938) razprava, ki jo je napisal učencec prof. Vebra gospod Herman Lesanc. Razprava je izšla v nemškem jeziku z naslovom »Ueber das „unmittelbare Gegebenen“ in der äusseren Wahrnehmung« (v prevodu bi se to reklo po Vebrovi terminologiji »O „zadevalni danosti“ v vnanji zaznavi«). Revija pomeni vrhunec sodobnega filozofskega dela in urejuje jo ena najznamenitejših osebnosti današnjega filozofskega sveta W. Wirth. Ni mogoče podati v časopisnem poročilu točnega izvlečka iz razprave, še manj strokovno oceno. Zato naj zadošča kratek pregled.

V prvem delu je podan kritično-zgodovinski prerež problema predmetnega dojenja in rešitvi Brentanove, Meinongove in Husserlove šole. To je toliko bolj razumljivo in potrebno, ker je prof. Veber izšel ravno iz tega idejnega kroga in je zato ves razvoj ljubljanske šole s tem krogom v zvezi. Vendar pa poznajo Brentana, Meinong in Husserl samo en način stvarnega dojenja in ta je intencionalni, posredni način. Naravnost občutno so pa zanemarjale izkusnevedne poglede. Zato je naravno, da so spregledale celo vrsto prevažnih dejstev, izmed katerih je v tej zvezi najvažnejše to, da so obšle človekovo zakoreninjenost v realnem svetu. Avtor upravičeno zavrne s teoretičnimi in izkusvenimi dokazi to temeljno pomanjkljivost imenovanih šol in opraviči novo postavko neposrednega dojenja. V nadaljnjih izvajanjih se avtor obširno ukvarja s problemom tega kategorialno novega dojemalnega načina. Nato raziskuje temeljne značilnosti neposredne predmetne zavesti. V zadnjem poglavju pa skuša določiti nov zaris v teoriji vnanje zaznave, ki jo pojmuje kot bitno zvezo neposrednega in posrednega dojenja. S priznavanjem neposrednega spoznavnega načina uveljavlja torej docela nove poglede na miselno komponento zaznave, s čimer je bistveno popravljen predvsem Meinongova zaznavna teorija.

Razprava je zelo bogata, pisana je v izdelanem slogu in razodeva ostroumno misel, izostren psihološki pogled in temeljito filozofsko izobrazbo.

Vse to daje delu znanstveno dognanost. V vprašanju o teoriji stvarnosti se avtor seveda opira na dognanja svojega učitelja. Razpravljanje o glavnem problemu razprave in rešitev sta pa docela izvirna.

Velika zasluga te razprave je tudi v tem, da je predstavila svetu lep del Vebrove filozofije, ki je sicer že našla v evropskem miselnem svetu tehtno priznanje. Sklepujem se samo na približno 500 strani obsegajoče delo Hansa Hartmanna »Denkenden Europa« (Berlin, 1936), v katerem je prikazano stanje sodobne filozofije sploh in na katero opozarjam zlasti vse tiste, ki si zaradi pomanjkanja filozofskih vrednotnih meril morda še niso čisto na jasnem o posebni kvaliteti Vebrove filozofije. V tem delu je ustanovitelj ljubljanske filozofske šole prof. Veber uvrščen med vodilne sodobne filozofe, posvečena mu je posebna pažnja in avtor ga stavlja z ozirom na način sistematike znanstvenega dela za prvi zglede Meinongove filozofske smeri. H koncu izrekamo upravičeno upanje, da bo g. H. Lešanc, ki je tako uspešno postavil, tudi naprej bogatil našo filozofsko misel in jo nič manj dostojno ko ob tej priliki uveljavljal v svetu.

L. 2.

Razstava francoske umetnosti v Belgradu in Zagrebu

Kakor posnemamo iz inozemskih časopisov, pripravljata francoska »L'Association française d'Action Artistique« za letos več razstav v Buenos Airesu, Cambridgu, posebno pozornost pa da posveča razstavi v Jugoslaviji in sicer v Belgradu in Zagrebu. Te razstave naj bi bile obnem tudi velike manifestacije francosko-jugoslovanskih kulturnih stikov. Glavni komisar razstave je M. Jaurard, zastopnik Narodnega muzeja ter šole v Louvru. Razstava se bo odprla že ta mesec v Muzeju princa Pavla. Na njej bo razstavljen pregled francoskega slikarstva od Davida do Cezanna. Zeleti bi bilo vsekakor, da ta razstava pride tudi v Ljubljano kot v tretje kulturno središče v Jugoslaviji ter centrum slovenske kulture.

*

Tradicijo Paula Bourgeta nadaljuje akademik Henry Bordeaux (več njegovih del je prevedenih že v slovenščino). Sedaj je izdal pri Plonu nov roman »Le gouffre«, ki ima za ozadje dogodke v riski vojni v Maroku v letu 1925.

Vaje švicarskega gorskega topništva
V snegu in ledu si vojak pri prenosu topovskih delov preko najhujših strmin pomaga z lestvo iz vrvi.

Litija

Tržni dan ob sobotah je bil v preteklem letu uveden tudi v Litiji. Prostor zanj so določili ob sokolskem domu. Ti tržni dnevi so pokazali, da so potrebni za okoličane-prodajalce in kupce. Sedaj polagajo živila kar na hodnik ali pa na cesto. Zato pa je nujno potrebno, da se napravijo primerne stojnice. Prosimo upravo trga, da čimprej poskrbi nize, saj lesa imamo v Litiji dovolj, pa tudi brezposelnih mizarjev imamo, ki bodo radi zaslužili kako paro.

Prevažanje pošte iz Litije v Sv. Križ pri Litiji bo oddano na javni dražbi 16. februarja ob 10 dopoldne v občinski pisarni v Litiji in v Sv. Križu. Promet mora biti vsak dan, tudi ob nedeljah in vseh praznikih. Poštno ravnateljstvo ponuja za to delo 15.408 din, kar znaša na dan komaj nekaj

TO JE ZELO VAŽNO!

Hočete res imeti zdrave zobe?

Potem uporabljajte PEBECO, novo sredstvo za negovanje zob. Peni se brez mila in vsebuje PEBECIN, novo sredstvo, ki temeljito čisti in razjeda zobni kamen. Z njim štedite, ker se ga malo porabi.

Koliko elektrike smo porabili l. 1938

Poraba električne energije narašča v splošnem po vsem svetu. Proizvajanje električne energije je seveda odvisno od gotovih nihanj v gospodarstvu. V naši državi je elektrifikacija šele v začetkih in zato vpliv gospodarskih sprememb drugod še ni bil tako občutljiv, zato pa je bil tem bolj občutljiv v Sloveniji, kjer je elektrifikacija že zelo razvita in zato nanjo vplivajo že vse spremembe ali pa težave splošnega gospodarskega značaja. V najhujših letih gospodarske krize pri nas, to je v letih 1935 in 1936 je znašala proizvodnja električne energije v Sloveniji samo 230 milijonov kilovatnih ur v l. 1935 in 240 milijonov v l. 1936. V naslednjih dve letih je gospodarska kriza nekoliko popustila in tako se je proizvodnja električne energije v letu 1937 dvignila na 280 milijonov kilovatnih ur in v letu 1938 po dosedanjih podatkih presešla 300 milijonov kilovatnih ur. Za presojo gospodarskega razvoja je važna tudi specifična poraba električne energije na glavo prebivalca v enem letu, ki znaša za Slovenijo v letu 1938 že 230 KWh, to je 57,6% električne energije v Sloveniji. Na drugem mestu je Kranjska industrijska družba, ki je proizvedla in porabila približno 38 in pol milijona kilovatnih ur. Na tretjem mestu je mlada elektrarna državnega rudnika v Velenju, ki je lani proizvedla že 22,4 milijona kilovatnih ur in je tako napram letu 1937 narasla kar za 83,3%. Izjemo pri tem naraščanju tvorijo samo Združene papirnice, ki so v svojih električnih obratih proizvedle v letu 1938 9 in pol

nad 40 dinarjev. Sv. Križ je oddaljen od Litije 19,5 kilometra!

Sadno drevje po polovični ceni bo preskrbel okrajni kmetijski odbor. Prijave sprejema občina do 10. februarja. Oddaja bo jablane, zgodnje in pozne, češnje ter moštne hruške. Zastonj pa bo dobili cepiče češenj in hrušk.

milijona kilovatnih ur, kar pomeni napram l. 1937 nazadovanje kar za dva milijona kilovatnih ur, saj so isti obrati v letu 1937 proizvedli 11,4 milijonov kilovatnih ur. Trboveljska premogokopna družba je v letu 1937 porabila v svojih rudniških obratih 32 in pol milijona kilovatnih ur, v letu 1936 pa je ta poraba narasla na 36.692.452 kilovatnih ur. Premogovniki so namreč v preteklem letu imeli boljše zaposlitev in večjo proizvodnjo. V naslednjem bomo še podali glavna podjetja v Sloveniji in primerjali številke njihove proizvodnje iz zadnjih let:

Fala v letu 1938 173.094.339 KWh, v letu 1937 175.505.883 KWh, v letu 1936 pa 137.963.000 KWh. KID v letu 1938 približno 38.000.000 KWh, v letu 1937 31.969.133 KWh, v letu 1936 pa 27 milij. 357.109 KWh.

Velenje v letu 1938 22.408.200 KWh v letu 1937 12.500.000 KWh, v l. 1936 pa 9.702.100 KWh. Završnica v letu 1938 4.500.000 KWh, v letu 1937 5.720.000 in v letu 1937 5.720.000 in v letu 1936 3.959.191 KWh.

Ribnica

Dne 29. januarja 1939 smo imeli pri nas lepo svatbo. Poročil se je naš cerkveni pevec Trdan Jože iz Breže št. 20 z gospodično Franco O b e r s n e l iz Breže št. 40. Cerkveni peveci so jima pri poroki lepo lepi, da je bilo marsikatero oko solzno.

Prireditve na deželi

Slovensko izobraževalno društvo »Skala« iz Zg. Poljskave in Fantovski odbor iz Sp. Poljskave-Pragersko priredita dne 5. febr. ob 3 popoldne krasno igro »Črno ženo« v 5. slikah, v dvorani g. Mohorka v Sp. Poljskavi.

Iz Julijske krajine

Elektrarna v Plavah

Lani so pričeli dela za drugo orjaško elektrarno na srednji Soči, za električno centralo v Plavah, 12 km nad Gorico. Od Plavi greš navzgor ob Soči mimo slikovitega Kanala do naselja, ki se imenuje Skalabon. Tu so začeli kopati v začetku leta 1938 predor, ki bo tekel na desnem bregu Soče do plavske postaje, nad 9 km daleč. Pri Skalabonu zagradijo Sočo z mogočnim jezom. Soča bo tekla po predoru do Plavi, kjer bo v centrali visok slap za proizvodnjo električne energije.

Delavske plače

Predor gradi več podjetij, vsako po nekaj kilometrov. Delavske plače se gibljejo od 1.40 do 2.50 lir na uro. Veliko ni, a vendar je dobro, je zaslužek. Kaj bo, ko se dela končajo in še tega ne bo? Naši izkušeni mineri uživajo po vsej Zgornji Italiji dober sloves; veliko jih dela v Piemontu in v Lombardiji, kjer so cenjeni in dobro plačani.

Kanal. Kakor smo slišali oznaniti na novo leto, je bilo v kanalski fari v preteklem letu 10 porok, 36 krstov in 27 pogrebov. Najstarejši mož, ki je umrl, je bil Luka Sterlinko, ki je ušakal 83 let in 8 mesecev; najstarejša žena pa Terezija Ula, ki je imela 90 let in 10 mesecev. Stalnega prebivalstva v fari je 1800 duš.

Ajba pri Kanalu. 79-letni Miha Namar je šel 6. januarja v bližini hiše nabirati drva. Ker so bila tla zmazala, se mu je zdrsnilo in je zdrknil 10 m globoko čez steno in se ubil.

Med delom ga je zadela kap. Iz Bodreža pri Kanalu nam pišejo: 54-letni Stefan Paravan iz Bodreža je pred tednom nesel drva proti domu. Na poti ga je zadela kap in je izdihnil. Bil je dober in skrben oče, priden zidar. Bog naj potolaži osirotelo družino!

ki je žogice mu delala.

Se en malo je dečva prala, pobič že pred njo priplava. Oje, loje moja glava, kam bom dečva pobiča djala. V gartelč bom ga pokopala, rože bom po njem sejala. Kedar bom dečva rožice plala, pobiča bom v žinj imela.

Ko lepa Alenka skonča pesem, čaka dolgo časa, da bi Lenart kaj rekel. Ker pa tako dolgo molči, ga Alenka pogleda tja čez. Lenart sedi poleg male mize, na kateri gori sveča. Rame mu klonijo nekoliko navzdol in obraz se mu potaplja v senco.

Alenka ga dolgo gleda. Potem potisne harfo sunkoma vstran in vpraša s temnim glasom:

»Ti je bila pesem všeč?«

»Vseč, močno všeč,« odgovori Lenart in dvigne glavo.

Alenka pride skozi sobo. Mehke roke mu ovije okrog vratu in skloni obraz, ki je videti, kot bi v svitu sveče nežen in preduhovljen kar žarel, čisto blizu k njemu.

»Ljubi, ti,« reče tiho in da belim zobem, da ji zablisenje med polnimi ustnicami.

Lenart pogleda k njej kvišku. V očeh mu je nekaj kakor strah. Zenici sta mu ozki kakor konične igle, kakor da se mu hoče skriti za nje duša.

»Kaj bi rada?« vpraša mukotrpno.

Alenka se nasmehne težko in sladko.

»Tebetič šepne.«

Prsti ji rijejo po njegovih lasih. Počasi mu nagne glavo nazaj in si jo položi na prsi. Sklone se mu čez obraz. Oči se ji iskrijo kakor zeleno steklo.

»Me — — — nimaš rad?« izsleduje.

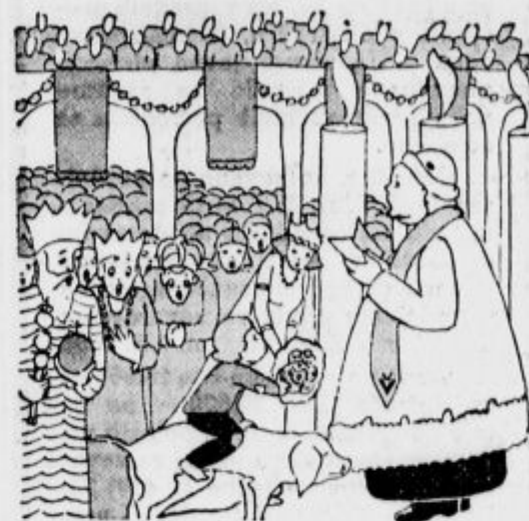
»Saj vendar veš,« reče Lenart in se smehlja. Alenka ga poljubi.

»Seveda vem!« se zasmeje, pa vmes med besede zavzame prav daljen, ubit glas. »Vendar ne česa ne vem, preljubi. — Pogled me, preljubi! — Povej, si srečen?«

Konči Ahačič:

58

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Že so pred cerkvijo, a Jaka noče zapustiti suhega prešiča. Prav pred oltar hoče jezdi na njem. Ze so pred oltarjem in že vpraša duhovnik: »Jaka Spaka! Ali hočeš vzeti kraljično Marjetico za svojo ženo?« Tada odgovori vesel dečkov glas: »Tega pa že ne. Raje sem pastirček kakor kralj!« Vsa cerkev se šušljaje nasmehlja, saj nihče ni prav privoščil krasne kraljične neznanemu revčku.

Veselo šepetanje pa zvonko prekriči Jaka: »Toda kraljična je moja in jaz jo lahko prepustim komur hočem. Kar temule jo podarim!« In Jaka pokaže s prstkom na prešiča, ki radostno zakruli in zavihnje repek. Braneče dvigne osupli duhovnik svoje roke, nevesta pa skrušeno zajoka: »O, Koki! Zakaj te nisem poslušala! Zdaj sem zaradi prešiča ponižana nižje od najnižjega človeka.«

Če potrpežljiv človek zabija žeblje in se udari po prstih: »1-2-3-4-5-6-7-8...«

Dolores Vieser:

Podkrnoški gospod

Poslovenil Janez Pucelj

Ko še govori, se spodaj veselo oglasijo psi. Alenka si hlastno otre dve, tri solze z lic in šepne: »Ne povej mu ničesar, ne povej mu ničesar, Suza! Je samo zato, ker sem zmeraj tako sama.« Starica si naglo popravi predpasnik in ne ve, ali naj gre ali naj ostane, pa tedaj se že odpro duri in gospod stopi v izbo — moj Bog, kako zal in ponosen in sprelet! Male, sive Suze niti ne vidi, pohiti takoj k prelubi in jo prisrčno objame. Lepa gospodarka se smeje vsa blažena.

In ta hoče proč? Ah Bog, naj bi bila uboga, zvežena Suza v vsem življenju spila en sam tak od ljubezni plameneč pogled, kakršnega je razlil gospod nad njeno jurjevico — še v grobu bi sanjala o njem!

Hudourni oblaki vise sivo in volnato nad polji in dež lije kakor lesketajoče se zagrinjalo ob oknih doli. Vendar proseva skozi pajčolane daljna večerna zarja in lastovke cvrčijo že spet visoko okrog zvonika in sklepajo z glasnim vreščanjem, da v bližnjih dneh končno vendarle odpotujejo.

V globini skoraj temne izbe gori žegnana sveča, zakaj nevarna in preteča huda ura je odšla iznad Podkrnos. Zdaj še samo v daljavi pomoljaja in zvon, ki je zvonil k oblaku, je že zdavnaj utihnil. Lenart sedi pri sveči, boža nemirnega Rudeta in pogleduje tja čez na prelubo, ki se sklanja ob harfi v odprini okna. Rahlo prebira strune in poje pesem, katere napjev žubori tako enoglasno kakor šumenje dežja, pa je vendar pri vsem tem ves nežno sladek.

»Dekle je po vodo šla na visoke planine. Dekle je po vodo, vodo šla na visoke planine —«

42

Alenka poje zelo lepo. Glas ji je mehak in teman in oložnost se skriva v njem. Poje, kakor pojo vse slovenske deklice v Gorotanu, kadar posedajo zvečer in počivajo v senci sadnega drevja in se naslanjajo fantje ob plotove iz letev. Pojo plaho v dolgo zategnjenih, skrivnostni polnih pesmih o cvetočem rožmarinu in ubogi ujeti ribici, o grobu, o zvestem bratu in obilnih solzah.

Tako poje tudi lepa Alenka in iz harfe ji padajo polni glasovi kakor modre iskre v žametno temo njenega glasu. Je čudovito prisluskovati starim pesmim in na pol v sanjah gledati rumeno svečavo na stresajočih se strunah in rjavkastih dekliških prstih. Dež je ponehal in Alenka je pesem izpela.

»Ne znaš nobene več?« vpraša Lenart, ko Alenka le predolgo molči.

»Nobene,« reče Alenka in se nasmehne.

»Domisli se, preljuba!« moleduje Lenart; »tako poredkoma poješ.«

Alenka potrza po strunah in zre skozi okno. Prav daleč, za mnogimi črnimi oblaki in tovari gorj proga temnozarečnega neba.

»Eno znam še,« reče, »pa je močno žalostna.«

»Vaše pesmi so vse žalostne,« odvrne Lenart.

Alenka ubere k drugim še globoko struno in poišče pravi soglas. Potem počasi zapoje tujo, prastaro pesem, ki se dviga in pada samo čez malo glasov, je pa vsa trudna in polna vročega, skritega kopnenja.

Pobič moj je šel v planino streljat čudno vso zverino. Al ga bo zverina vjedla, kaj bom dečva pobiča imela. Srečata ga dva medveda, ki sta pobiča vjedla. Dečva je v potoku prala, je pritekla voda vsa krvava. Se en malo je dečva prala, klobčič že pred njo priplava. Klobčič pa je že poznala,

Začasna dobava zdravniških pripomočkov

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v četrtek 23. februarja 1939 ob 11. uri v uradnih prostorih v Zagrebu, Mihanovičeva ulica 3./III, drugo javno pismeno ponudbeno licitacijo za začasno dobavo zdravstvenih potrebščin za celo leto.

Ponudbe, kolkovane po predpisani tarifi T. br. 25 T. tarife zakona o taksah, naj se oddajo ali dostavijo po pošti v zaprti ali zapečateni kuverti do zgoraj označenega roka Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu (soba št. 305).

Varščino v znesku Din 10.000— za domače, Din 20.000— pa za tuje ponudnike, je treba položiti pri blagajni Osrednjega urada za zavarovanje delavcev (soba št. 420) 23. februarja 1939 najdalje do 10. ure.

Pogoje in obrazce ponudbe dobijo interesi brezplačno pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev (soba št. 305).

Letna vrednost dobave circa Din 200.000—.

št. 2553/1939.

od 28. januarja 1939.

Iz pisarne Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

V naši podružnici v Kranju

dobite vsa pojasnila glede inseratov. Podružnica sprejema tudi vsa naročila za časopise.

Pazite na kotle!

„TEPALIN“

Made in U. S. A.

Edinstveno čisti in preprečuje kamen v vseh parnih kotlih, ne da bi jih bilo treba razdirati. — Preizkusila in priporoča Inspekcija za kotle ministrstva zgradb. — Zahtevajte prospekte od generalnega zastopnika

HOBBY, A. R., Beograd, Uskočka 5, Telefon 23-013

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovski pomočnik

mešane stroke, vojašine prost, priden in pošten - išče službo. — Naslov v upravi »Slov.« pod 1479.

Službo natakarka

iščem. Razpolagam tudi s kaveljo. Naslov v upr. »Slovenca« v Mariboru pod št. 269. (a)

Dekle

vešča službe sobarice in v pomoč v kuhinji, išče službo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1264. (a)

Upokojenka

starejša, gre k družini za pomoč lahkega dela za prehrano in stanovanje. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Delavna in poštena« št. 1499. (a)

Pisarniška moč

z večletno prakso, s perfektnim znanjem nemške korespondence, išče službo za takoj ali pozneje, event. tudi samo dopoldne ali popoldne. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Korespondentinja«

Absolventka

meščanske in gospodinjske šole z enoletno pisarniško prakso, - želi primerne mesto. Gre tudi v boljšo hišo kot pomočnica gospodinji. Ponudbe prosim na upravo »Slov.« pod »Zmožna« št. 1365. (a)

Vajenci

Za 16 letnega sina

z 2 razr. gimnazije iščem mesto vajenca pri strogem gospodarju v trgovini ali avto-mehanični delavnici s popolno oskrbo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoja« 1626.

Prodamo

Pocenili smo

vsu zimsko oblačila, perilo itd. Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Dve lepi maski

kompletni, poceni naprodaj. Vprašati: Cesta 29. oktobra 9/II, vrata 16. 1

Prodaj

železniško tračnice, 3—5 metrov, 2 din, traverze, prof. 24, 4,40 m, prof. 26, 8 m, 2,75 din. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1606. (1)

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze).

Sveža jajca

zajamčena, zaboj 720 kom. 540 din. la suhe bos. slive 10 kg 80 din, franko vozina razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (1)

Prodaj

za polovično ceno 14 komadov novih mesecnovih oken in vrat, 2 komada rabljenih »Lutzovih« peči, pripravi za večje delavnice ali dvorane, in dvojno rolet. — Polzve se pri Lejze Višnar, Jesenice, Gorenjsko. (1)

Posvetva

Kupimo kmečko posestvo

zaokroženo, oddaljeno od Ljubljane največ 10 km. z najmanj 6 ha orne zemlje v ravnini. Namesto tega kupimo pod istimi pogoji tudi večji kompleks zemljišča brez poslopij. — Ponudbe poslati v upravo »Slovenca« pod »Prometna lega« 1287.

Glasba

Gramofonske plošče

šlagerje, plesne, narodne, s harmoniko in petjem samo Din 30—

stare vzamem v račun.

Vnajem

ODDAJO:

Velika kavarna

v neposredni bližini središča Ljubljane se odda z vsem inventarjem kavelje zmožnemu reflektantu v najem. — Pojasnila daje Kmetijska družba.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje takoj oddam. Podjunska ulica 25. (6)

Dvosobno stanovanje

z vsemi pritlikinami in sodobnim komfortom oddam boljši stranki z mesecem marcem. Kersnikova ulica 7. (6)

Signal na vstajo MOTEN SEČ

Vedno je lahko preiskati vaš seč. Neobhodno potrebno je, da to napravite, ako ne marate imeti posledic. Če je seč moten, z rdečastim ali peščenim ostankom, če je barva motna, če vsebuje bele kosmiče je to znak, da ledvice slabo delujejo in pomeni to, da se bodo v kratkem pojavili znaki revme. — To artritično stanje, ki se često pojavlja pri starejših osebah, lahko prepreči **URODONAL**, ki pomaga ledvicam, da razkroje preostalo kislino seča.

Pustite, da se preišče vaš seč. Zadostuje, da pustite gotovo količino seča v stekleni ali ilovnati posodi 10-12 ur. Po tem času se že razločijo v seču, kateri ni normalen, zgoraj navedene ostaline in kosmiči. Če je seč moten, nikar ne obupujte, dajte takoj posodico, napolnjeno s sečem zbranim pred 24 urami, vašemu lekarnarju ali zdravniku v preiskavo.

URODONAL

pomaga razkrajati sečno kislino

Revmatizem — protin — kamen v mehurju — debelenje — arterioskleroza

Etablissement Chatelain Paris - 22, Grand Prix Fournisseur des Hopitaux de Paris

Dobiva se v vseh lekarnah.

Generalni zastopniki za kraljevino Jugoslavijo:

Eng. Hem. farm. laboratorija „STERILAB“, Beograd, Kneza Mihaila 33

Oglas reg. pod S. Br. 4271 od 22. III. 32.

Vzajemna posojilnica

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

Misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega

naznanja v globoki žalosti, da je danes, v petek, dne 3. februarja, ob 5 zjutraj, v 66. letu življenja, v 43. letu mašništva, v 20. letu redovnega poklica in v 15. letu škofovstva, v Leonišču v Ljubljani, mirno v Gospodu zaspal, maziljen s sv. oljem,

prevzvišeni gospod

dr. Janez Fr. Gnidovec

škof skopljanski

Kot duhovnik, kot član naše družbe in zlasti kot škof je vsepovsod z brezprimerno odpovedjo in nepopisno gorečnostjo vršil svojo službo in nam postavil krasen zgled učitelja in pastirja po Srcu Jezusovem. Truplo je bilo položeno na mrtvaški oder v dvorani škofijskega dvorca v Ljubljani. Odtod bo prepeljano v ponedeljek, dne 6. februarja zjutraj v cerkev Srca Jezusovega v Ljubljani, kjer se bodo ob 10 dop. začeli pogrebni obredi. Po mrtvaškem opravi v cerkvi bo sprevoz na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Naj mu bo Bog bogat plačnik za vse!

V Ljubljani, dne 3. februarja 1939.

Nadaljevanje z 2. strani

Govor notranjega ministra

g. Acimoviča na verifikacijski seji narodne skupščine

Danes bo izvoljeno novo predsedništvo

Belgrad, 3. febr. Nato je na skupščinski seji povzel besedo notranji minister Acimovič, ki je med drugim izjavil:

»Gospodje poslanci, danes smo v tem domu slišali očitke, ki se nanašajo na volitve 11. decembra lani. Te očitke smo slišali tako od poslancev manjšine kakor tudi od poslancev večine. Preden preidem na obrazložitev, želim izraziti le svojo zahvalo govornikom večine in manjšine za vso dobronamerno kritiko, ki jo bom jaz v svojem resoru upošteval.

0 volivnem zakonu

V svoji kritiki volitev 11. decembra lani so predstavniki manjšine v verifikacijskem odboru podali ločeno mnenje, v katerem trdijo, da te volitve niso bile pravilne. Nadalje navajajo, da te volitve niso mogle biti pravilne zaradi samega volivnega zakona in zaradi načina, kakor so bile izvedene. Kar se tiče samega volivnega zakona, mislim, gg. poslanci, da to vprašanje ne pripada v poštev pri tej razpravi, ker je tu debata o verifikaciji mandatov (burno ploskanje »Tako je!«) in ne o reformi volivnega zakona. Vsi vemo, da se ti, ki je pri volitvah izgubil in slabo odrezal, navadno predvsem pritožuje, da volivni zakon ni bil dober. Dejstvo je na drugi strani, da so se po volivnem zakonu udeležile volitev 11. decembra vse politične skupine v naši državi. Nenavadno je, da se proti temu volivnemu zakonu pritožujejo tudi oni, ki so se leta 1933 sami v polni meri poslušali tega volivnega zakona.

Zbornovalna svoboda

Glede samega načina volitev in njihove pravilnosti predstavniki manjšine v verifikacijskem odboru s svojim ločenim poročilom kakor tudi govorniki manjšine v svojih govorih, ki smo jih danes slišali v skupščini, posebno poudarjajo, da je vlada vrgla za svojo listo ves aparat in da je po organih upravnih oblasti baje izvajala teror, dočim je opoziciji bila omejena celo svoboda volivnega gibanja in agitacije. Tako stoji v poročilu manjšine verifikacijskega odbora in je na ta način vlada ustvarila torej neenakost med kandidati listami. Vsem nam, gospodje, pa je znan in v živem spominu potek decembrskih volitev in potek volivne borbe. Nešteti shodi in konference opozicijskih skupin in kandidatov, ki so vsak dan bili po vseh krajih naše države, mislim, najbolje demantirajo takšne trditve. O vseh teh shodih in konferencah je poročalo, kakor se dobro spominjam, ne le belgajsko časopisje, temveč tudi časopisje v notranjosti države. S tem, da je vlada tolačila obstoječe zakonske predpise liberalno, je nudila široke možnosti vsem političnim skupinam in kandidatam, da ljudstvu pojasnijo svoj program, in to so tudi v polnem obsegu storili ter so mnogokrat v svojih govorih prekoricali tudi moje tega, kar je bilo dovoljeno. (»Tako je!«) V okviru ustave in obstoječih zakonov se je nudila vsem široka možnost za volivno akcijo na terenu. Samo v onih primerih ne, kjer je ta akcija šla preko meje, ki jih je zakon določal, je državna oblast posegla, da se ohrani red in mir. Toda objektivni pregled volivnih dejstev nam nudi malo drugačno sliko od one, kakršno nam kaže poročilo manjšine verifikacijskega odbora in kakor se to trudili predstaviti govorniki opozicije.

Trditve o nekakšnem terorju s strani organov oblasti, mislim, da ni v skladu s pravnim stanjem stvari, ker se je vprav ob priliki teh volitev v naši javnosti ustvarjalo mnenje, da je teror v resnici bil, toda da tega terorja niso izvajali oblasti organi, temveč pripadniki nekaterih opozicijskih političnih skupin. (Burno odobravanje in vzklikanje: »Tako je!«) Kar se pa tiče pravilnosti teh volitev, zaradi česar so se govorniki manjšine pritoževali, bi se lahko reklo, da sta se o tem vprašanju izjavila po zakonu določena in pozvana telesa, to sta glavni volivni odbor in verifikacijski odbor.

Nalog ministra dr. Korošca

Kar se pa tiče nekorektnosti oblastnih organov, notranji minister izjavlja, da je že njegov ugledni predhodnik g. dr. Anton Korošec izdal lanskega oktobra nalog vsem oblastem in organom notranje uprave, v katerem je posebno poudaril, da morajo vestno in po zakonu izvrševati svoje dolžnosti in da morajo poleg tega zagotoviti mir in red ter omogočiti nemoteno glasovanje vsakemu državljanu Jugoslavije. (Odobravanje.)

Notranji minister Milan Acimovič je nato izjavil, da bo proti vsem organom, ki so se morebiti pregrešili proti zakonu in niso izvrševali svoje

dolžnosti, kakor zakon predpisuje, uvedel postopanje. V nadaljnjih izjavah pa pravi, da so govorniki večine trdili, da v nekaterih krajih naše države organi notranje uprave niso zagotovili dovolj svobode tako v volivni borbi kot tudi na sam dan volitev in da povsod ni moglo priti do izraza pravo ljudsko razpoloženje. Na te očitke bi odgovoril, da vsake volitve predstavljajo v gotovi meri nestabilnost normalnih razmer in povzročajo spremembe v odnosih političnih skupin in politikov. Volitve ekoraj vedno spremljajo gotovi pojavi, ki pomenijo odstopanje od normalnega reda.

Najmirnejše volitve

Sedaj, ko je minila volivna psihoza, ko so se volivne strasti polegile in ko lahko jasneje gledamo na pretekle volitve, lahko ugotovimo, da te volitve spadajo relativno med najmirnejše volitve s izjemo nekaterih krajev v državi. G. Acimovič poudarja, da se je treba spomniti samo na položaj, ki je vladal malo pred volitvami, ko se je od vseh strani trdilo, da se razvija volivna borba povsem normalno, da so organi oblasti popolnoma korektni, tako da je samo to dejstvo korektno. Živahnost borbe je nastala šele nekoliko pred volitvami in v to dobo spadajo tudi glavni in oni primeri, ki so se sprožili v skupščini in ki so se zgodili na terenu.

Kriminalna dejanja opozicije.

Notranji minister Acimovič se zatem bavi s pojavi, ki so spremljali volitve v nekaterih krajih naše države, in pravi, da so pristajši nekaterih političnih skupin izgubili čut za mero, kaj je dovoljeno in kaj ni. Teh pojavov, ki ne predstavljajo navadne volivne borbe, temveč znatno posegajo že v sam kriminal, je bilo več. Takih pojavov v nekaterih naših krajih kot tudi razne resnejše grožnje so ustvarili težka psihoza, mučen položaj, kjer pravo razpoloženje volivcev ni moglo priti do izraza. Ob tej priliki notranji minister zagotavlja poslance, da so oblasti povsod postopale, kakor je po zakonu predpisano. Znatnega števila teh protizakonitih dejanj oblastni organi niso mogli povsod pravočasno preprečiti in popolnoma zaščititi ogroženih in napadenih. Zaradi tega je po volitvah bilo naročeno, da se mora proti vsem tem protizakonitim dejanjem uvesti hiter postopek, v kolikor to že prej ni bilo izvršeno, da se krivci po zakonu kaznujejo. Kolikor pa je treba prizadetim povrniti škodo, je notranji minister izdal naročilo, da se v čim krajšem času uvede postopek, ki ga predvideva uredba o povračilu iz zlobe povzročenih škoda.

Tudi po volitvah.

Z obžalovanjem ugotavlja notranji minister, da je bilo tudi po volitvah in celo v zadnjih dneh nekaj pojavov na terenu, zlasti v savi in primorski banovini, ki niso v skladu z zakoni. So gotovi ljudje, pri katerih ni čut za državljansko disciplino in razumevanje potreb in spoštovanje zakonskega reda in varnosti na oni višini, na kateri bi moral biti. Tudi po volitvah se je od časa do časa dogajalo, da so ti ljudje napadali one, ki so ob priliki zadnjih volitev volili drugače, kot so

oni želeli. Toda gg. poslanci, na eni strani ugotavljam to in moram poudariti na drugi strani, da je teh pojavov vsak dan manj. V vseh teh primerih, ki so se zgodili po volitvah, so podrejeni organi nudili takoj zakonsko zaščito napadenim in so storili vse potrebne ukrepe proti onim, ki so kršili zakon in tako se bo zgodilo tudi v bodoče.

Kr. vlada, in tudi jaz kot resorni minister, v katerega pristojnost spada skrb za mir in varnost v državi, hočeva vsem državljanom po večji širini in prostorni domovini zagotoviti mir in varnost. Trudili se bomo, da se zakoni naše države povsod enako izvajajo v vseh krajih naše države, ter bomo zahtevali, da se ti zakoni in enaki meri spoštujejo od strani vsakega. Oni pa, ki bi hoteli rušiti red, morajo vedeti, da je državna oblast dovolj močna, da bo imela vedno dovolj moči, da jih bo pričila k spoštovanju zakona in reda. (Tako je!) Eden izmed prvih imperativov kr. vlade je

zagotovitev reda in varnosti v državi.

Zagotavljam vas, gg. poslanci, da bo kr. vlada v tej smeri konsekvntno in odločno postopala. (Odobravanje.) Takšno postopanje ne pomenja nobene spremembe v notranji politiki, ki ja je kr. vlada dolele izvajala, in tudi ne napoveduje kakršnegakoli preganjanja ali pa nasilja s strani državne oblasti. To pomenja samo izvajanje obstoječih zakonov in uvedbo reda v onih krajih, kjer je bil pogosto kršen red in mir od strani gotovih ljudi. Moja dolžnost je, prav tako kakor tudi dolžnost vseh mojih podrejenih organov, da v polni meri zagotovimo red in mir v državi, kakaj le v takšnem položaju se lahko v miru proučijo vsi problemi, pa tudi takozvano

hrvaško vprašanje,

o katerem se je danes govorilo.

Smatram, gospodje, da ni nobene politične skupine, da ni nobenega politika v kraljevini Jugoslaviji, ki bi bil proti rešitvi hrvaškega vprašanja, toda obstojajo različna stališča glede rešitve tega vprašanja. Predsednik vlade dr. Stojadinović je že večkrat jasno formuliral stališče kr. vlade v tem vprašanju. Jaz s tega mesta ne bi imel ničesar novega dodati, razen to, da se samo v varnem in mirnem ozračju morejo vsestransko razmotriti in rešiti vsa aktualna vprašanja naše notranje politike. Če iz vsega tega napravimo potrebne sklepe, se mi zdi, da bom zadel misli večine tega visokega doma, če na koncu rečem to-le: Naši državni in našemu narodu je treba dati na eni strani vestno, sposobno in pošteno upravo, na drugi pa red in zakonitost. (Burno odobravanje.) Tej nalogi se bo kr. vlada vsestransko podredila ter upa, da bo pri tem delu naletela na podporo skupščine. (Burno odobravanje.)

Konec debate

Po govoru notranjega ministra g. Acimoviča je skupščinski predsednik Čirič izjavil, da je razprava o verifikaciji mandatov zaključena, ter je odredil glasovanje. Glasovalo se je z vetanjem in sedenjem. Vsi poslanci so v svojih klopih obseleli in je bila verifikacija vseh poslanskih mandatov sprejeta soglasno.

Opozicija se vrne k prisegi

Po končanem glasovanju so se opozicijski poslanci spet vrnili v sejno dvorano ter so skupno z vladnimi poslanci po predpisih prisegli. Po končani prisegi so poslanci podpisali pred skupščinskim predsednikom tekat prisegi.

S tem je bil dnevni red današnje skupščinske seje izčrpan ter je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri popoldne ob 10. Na dnevnem redu je volitev skupščinskega predsednika, treh podpredsednikov in pet skupščinskih tajnikov.

Ljubljana

Minister Maistrovič si ogleduje športne naprave

Ljubljana, 3. februarja. Kakor smo že poročali, je prišel v četrtek zvečer v Ljubljano minister za telesno vzgojo g. Ante Maistrovič. Davi ob 9 je skupno s šefom kabineta g. Stefanom Čelarcem obiskal g. pomočnika bana dr. Stanka Majcena, ker je g. ban dr. Natlačen odsoten iz Ljubljane. Z g. podbanom se je g. minister zadržal dalj časa v razgovoru. Ob 10 je obiskal mestnega župana dr. Jura Adlešiča, s katerim se je tudi dalj časa zadržal v razgovoru o športnih razmerah v Ljubljani.

Ob pol 11 je nato obiskal s svojim spremstvom, kateremu se je pridružil tudi mestni športni referent prof. Dobovšek,

prostore Jugoslov. zimskešportne zveze

v palači Ljubljanske Kreditne banke. Tu je bil zbran ves odbor ter številni agilni delavci in mnogi naši smuški prvaki, ki so toplo pozdravili g. ministra. Ministra je pozdravil prvi podpredsednik JZSS dr. Ivo Pirc, ki je tudi predsednik olimpijskega odbora. Tajnik g. Kunstelj je prečital obširno poročilo o stanju zimskega športa v Sloveniji, naglašal njegove potrebe, zlasti pa utemeljeval potrebe po državni dotaciji za velike mednarodne zimskešportne tekme, ki bodo leta 1942 ob priliki polnoletnosti našega kralja prirejene v Sloveniji ter bo v Ljubljani najbrže tudi kongres FISE. Ravnatelj Tujsko-prometne zveze dr. Žižek je sprožil vprašanje članstva srednješolcev v športnih organizacijah in naglašal potrebo, da dvignemo obisk tujcev v državi tudi čez zimo, g. Joso Gorec pa je naglašal potrebo olajšanja voznih popustov za zimske športnike.

G. minister je nato obširno odgovarjal na spomenico in na stavljenе predloge ter je izjavil, da so skrbi slovenskih športnikov tudi njegove skrbi. Obljubil pa je, da se bo zavezal za čim prejšnjo izpolnitev teh zahtev, čeprav konkretno ne more dati nobenih zagotovil, upa pa, da jih bo mogel dati že prihodnjič, ko zopet obišče Slovenijo.

Obisk pri SPD

Takoj za tem je minister s spremstvom obiskal prostore SPD v palači »Viktorija«, kjer so ga pozdravili častni predsednik asociacije slovenskih planinskih društev dr. Tominešek, predsednik SPD dr. Pretnar in tajnik dr. Brilej. Izrazili so veselje, da jih prvič obišče minister za telesno vzgojo. Dr. Pretnar je nato tolažil ministru zasluge in veliko organizacijsko delo SPD in sploh vseh jugoslovanskih planinskih društev, mu razkazal bogato literaturo, ki jo SPD izdaja ter mu poklonil več izvodov. Prosil je g. ministra, naj podpre veliko ekspedicijsko, ki jo namerava SPD napraviti šo

Minister za telesno vzgojo g. Maistrovič je obiskal tudi pomočnika bana gosp. dr. Majcena. — Od desne na levo: šef odseka prof. Ulaga, minister g. Maistrovič, podban g. dr. Majcen, polkovnik Oblak

lišče, seveda tedaj, kadar je led. Tu sta ga pozdravila in mu razkazala to napravo predsednik inž. Bloudek in podpredsednik g. Betetto. Nato si je ogledal še kopališče SK Ilirije, kjer sta mu gg. inž. Bloudek in Betetto, poleg tega pa še dr. Dular in drugi odborniki tolažili težavno stanje te vzorne športne naprave v Ljubljani.

Nato je obiskal telovadišče in pa prostore ljubljanskega Sokola tako v Tivoliju kakor v Narodnem domu. Pozdravili so ga tu dr. Ravnihar, g. Kajzel, dr. Murnik in dr. Nato si je ogledal tudi stavbišče Sokola II. v Trnovem.

Pri Zvezi fantovskih odsekov

Popoldne ob treh je obiskal g. minister prostore Prosvetne zveze in Zveze fantovskih odsekov v palači Vzemne posojilnice. Tu so ga pozdravili predsednik dr. Žitko, ravnatelj Zor, g. Hvale in drugi. G. minister se je dal izbrpno poučiti o moči slovenskih fantov, ki imajo sedaj že nad 400 organizacij s 15.000 člani, dekleta pa imajo še posebno organizacijo. Ogledal si je tudi modele naših ponosnih prosvetnih domov, občudoval krasno knjižnico ter se poučil o bogati zalogi diapozitivov in filmov za predavanja. Izrazil se je nad vse pohvalno.

Minister občuduje telovadbo naših fantov

Takoj zatem je minister obiskal telovadnico v Vzajemni zavarovalnici, kjer je pravkar vežbala mednarodna telovadna vrsta Zveze fantovskih odsekov. G. ministra je pozdravil v dresu načelnik ZFO g. Ivo Kermavner, nakar so naši vrli telovadci nastopili s sijajnimi vajami na bradlji, konju, drogu in krogih. Nastopili so gg. Frankič, Franc Kermavner, Varšek, Janež, Kokot, Hercig in Jezeršek. Končno je izvajal sijajno vajo na krogih tudi načelnik g. Ivo Kermavner. G. minister je občudoval slehernega telovadca ter končno izrazil svoje čestitke g. Kermavnerju ter naše fante bodril, naj s takim delom kar nadaljujejo.

Malo po štirih je obiskal g. minister sokolsko župo, kjer so ga pozdravili župni funkcionarji. Malo po petih je obiskal gasilsko zajednico dravske banovine. Proti večeru je sprejel zastopnike raznih športnih klubov v palači banske uprave, ob desetih pa je odpotoval iz Ljubljane.

Svinjsko mast

prima eksportno

SALAME, SLANINO znamke Predović

ima stano v zalogi

Janko Predović, Ljubljana,

Poljanska cesta 73. — Telefon 21-30.

1 Na Rakovniku bo jutri slovesno praznovanje sv. Janeza Boske, ustanovnika Salezijanske družbe. Ob 6. bo sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim s pridigo, ob 7 sv. maša s skupnim sv. obhajilom gojencev, ob 8 tretja sv. maša s pridigo, ob tri četrti na devet pridiga in sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim za okoličane, ob pol 10 pridiga in slovesna sv. maša, ki jo bo imel prečastiti gospod stolni kanonik dr. Gregorij Jerjav. Popoldne ob pol 4 pridiga gospoda kanonika, nato pete litanije in blagoslov.

1 Svetovnoznana pevka in umetnica Jarmila Novotná bo gostovala v naši operi en večer, in sicer bo njeno gostovanje dne 17. t. m. Na izredni dogodek v naši operi že danes opozarjamo.

1 Osnutki za spomenik kralju Aleksandru I. so na ogled še do vključno nedeljo 5. II. Vstopnina 3 dinarje.

1 Blato na Pogačarjevem trgu je res zelo nadležno, toda ta trg je makadamski ter je zato ob dežju in snegu moker in razmehčan. Vsak dan ga ni mogoče posuti in strganje blata vsak dan bi bilo tudi brez uspeha, zato bodo pa ljubljanske gospodinjice tem bolj zadovoljne ko bo ves Pogačarjev trg ter sploh ves prostor od kresije pa do Zmajskega mosta z Vodnikovim trgom spramoksiiran. Ves naš živilski trg z okolico bo torej tako utrjen, kakor je že sedaj utrjen večji del Vodnikovega trga, vendar pa moramo počakati trajno suhega in toplega vremena, ker drugače ni mogoče prameksirati cest. Že lani so bila ta dela v programu, vendar pa zaradi slabega vremena in zelo nujnih del s cesto ob novi tramvajski progi k Sv. Križu in z ureditvijo Dolenjske in Karlovske ceste Pogačarjev trg ni prišel na vrsto. Za ureditev vse okolice živilskega trga potrebni kredit je zagotovljen v novem proračunu in zato se bomo prav kmalu znebili blata in prahu na vsem živilskem trgu.

1 Za kuhinje v eukrarni je podarila trvdka I. Vidmarjer na Cankarjevem nabrežju 85 kg fižola v vrednosti 170 din. Mestno poglavarstvo se dobrotniku revežev najlepše zahvaljuje.

1 Dr. Cesnik Ivo, odvnetnik, se je preselil s svojo pisarno na Miklošičevo cesto 10, palača Za družne gospodarske banke, I. nadstropje (čez dvorišče). Telef. z Zadr. gosp. banko št. 29-79.

1 Film: Križ ob potoku (v češkem jeziku). Češka filmska produkcija si postopno, pa gotovo utira pot. Od prvih filmov pa do danes kaže že velik napredek v tehniki, ki se seveda še ne more primerjati s tehniko velikih narodov, ki imajo za to na razpolago ogromna sredstva. Pa tudi so nam ti filmi po vsebini in igri blizu, bliže kot mogoče katerikoli drugi filmi. To se je pokazalo tudi v češkem filmu, ki bo teklen ob sobote dalje v kinu Union, »Križ ob potoku«. Vsebinsko je film prav lepo delo, ki drži gledalca v pozornosti do konca čeprav so nekatere scene nekoliko predolge. Posebno noto daje filmu folklorna zunanja plat, ki je lepo uspeša. Pa tudi igralci, ki so nam znani iz prejšnje češke filmske produkcije, so se že veliko naučili. Romantična, pa sodobna snov vpleče in tudi naše občinstvo bo lahko z zadovoljstvom gledalo ta film, katerega predvajanje je pod pokroviteljstvom konzula češkoslovaške republike v Ljubljani g. inž. Minovskega.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zaiec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

Angleška igralka Vivien Leigh, nova filmska zvezdnica, ki bo igrala glavno vlogo filma »Barja jih je zamelec po istoimenskem romanu Scarlett O'Hara

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska opera: Wagner: »Lohengrin«

Še vedno je Wagnerjeva umetnost zadnji in največji smoter opernega gledališkega delovanja, še vedno stoji njegove umetnine kot orjaške postave na težko dosegljivi planoti in še vedno se počutijo oni, ki so jih kakorkoli zmogli, na svojstven način povisani. Ona posebna značilnost je temu vzrok, ki jo nosijo v sebi te umetnine, povezujejo v sebi potom globokega zajemanja vseh strani umetniškega izražanja vsestranske umetniške silnice, ki vodijo zbrane do stopnjevanih učinkov, a zahtevajo za svoje uresničanje toliko večjega napora. Še v večji vzročni zvezi pa je teh umetnin dvignjenost iz gole prirodne stvarnosti proti svetu nadnaravnosti, ki je vjeta v našega duha in njega predstavto ter skozni razgibava naše čustvo, dotikajoč se najglobljih in najtišjih doživetij naše duše.

»Lohengrin« je med prvimi umetninami, ki so nastale iz dognanega Wagnerjevega umetniškega nazora, ko se je mimo mnogih vplivov in kolebanj izčistil ter uravnovesil v svojo najvišjo in končno podobo. V njej se je tvorec že odmaknil značajno pred njim veljajočih opernih umetniških načel in se spustil na svojo lastno, osebno dognano pot. Na njej je vladal nekaj ideal antične tragedije ter njene ubranosti med besedo in glasbo, igrano in ritmičnim gibom, a se je uresničil, na povsem samostojni, romantičnemu in posebej naturalističnemu nazoru prikladen način. Pri stvarnem upodabljanju ideje so se zvezale in atopile v nerazdružno odvisnost vse operne prvine. Beseda se je prelila v glasbo, a je obdržala svoj osnovni značaj; v kolikor je postala pri tem glasba prizadeta, se je umaknila v orkester, potegnila s seboj osnovno idejo in jo tu dosledno oblikovala, počkušajoč jo na osnovi pomenske motivike približati pojmovni sprijemljivosti. Vsa oblika pa se je v povdarjeni dinamiki in v dognani uravnovešeni ritmiki, merjeni po značaju in sili ideje tudi v igri, dvignila iz prirodne preprostosti in plemeniti patos. Umetnina se je prelila v en sam raztegnjen utrip in postala enotna poetična celota. Ni sicer mogoče prezreti, da se »Lohengrin« še opira na značaj predhodne opere in da se v njem glasbena sestavina vsaj nakazujejo členi v posamezne ariozno povzdignjene sestavine. Vendar pa je v njem že premagalo pravo wagnerjansko načelo: glasba se je pri vsem svojem samostojnem vzevanju iz uklonila vsebinski misli ter služi njenemu podviganju s svojo posebno močjo učinka. — Ta misel je že v »Lohengrinu« vezana na germanško bajeslovje, v katerega se je zatekel Wagner v polnem preoricanju, da leže v njem najvišje vrednote spoznanj človeškega bistva in smotra; vrednote, ki jih je prineslo iz pravadnine usno izročilo, že vse prečiščene in prekaljene v ognju večnih etičnih načel. Ta bajka pa pripoveduje o skrivnostnem gradu Monsalvatu in o zvestih, čistih vitezh, ki čuvajo v njem sveti Gral; pripoveduje o vitezu Lohengrinu, sinu Parsifala, ki ga je poslal božji ukaz v deželo brabantkih plemičev, da zaščiti nedolžnost Elze Brabantske, obdolžene po krivem bratomora. Umetnik je razpredel anov v patetično dvignjeno dramo, jo postavil v sredo borbe med svetlobo in temo ter razvil ljubavni odnos Elze in Lohengrina potom razdiralnih sil Ortrude in Telramunda in tragičen razkroj, ki ga pa omili ljubezni bogov z vrtnitvijo Elzinega brata in bodočega zaščitnika rodu in plemena.

Opera ima v svojem stiku z nadnaravnostjo poseben značaj in je s tem, ko je dvignjena v raztegnjen plemeniti patos postavljena v estetsko do skrajnosti občutljivi okvir. Te natančno odmerjene okvirne meje, ki pomenjajo svojstveno dognani wagnerjanski slog, pa so tudi tako občutljivi krhke, da se zlomijo ob vsakom nedostanku in ker leži izven njih prepada umetniške banalnosti, je uprizaritve umetnine vedno postavljena v tvegan položaj: ali uspe, ali pa zdrkne z umetniške ravnine. Zato bo razumljivo, zakaj povzije uprizaritve Wagnerjeve opere vedno tako ogromno študija in truda, kakaj se z njo do boleštnih podrobnosti bavijo vedno vsi uprizaritve in to celo v gledališčih, ki imajo že utrjeno wagnerjansko tradicijo, za tako reprodukcijo neobhodno potrebno. Po sebi umevno je zato tudi, da obstoji tako obilna znanstvena literatura o tej panogi opernega uprizarjanja in nič ni čudno, če je želel Wagner sam, da bi ostala njegova umetnost omejena in vezana na Bayreuth. Orišana občutljivost Wagnerjeve umetnine, ki je postavljena na tankočutnost v skrivnostni svet zamaknjene fantazije, pa obvisi na ostrem vprašanju: ali je pravilneje na vsak način nuditi občinstvu Wagnerjevo

umetnost, pa čeprav o pomanjkljivi obliki ter pri tem tvegati morebitno žalitev umetniškega čuta, ali pa je bolje čuvajoč najvišjo in čisto podobo te umetnosti občinstvu jo v neugodnih reproduktivnih razmerah povsem odtegniti in ga zanjo prikrajšati. Odgovor ima v sebi polno pomislekov in ni lahak, dasi se čista umetniška sodba nagiba na drugo stran.

Že večkrat je naše operno gledališče prineslo Wagnerja na spored in sedaj je zopet uprizarilo njegovo umetnino. Stroga sodba prica, da so v naši Operi uprizaritvene razmere za Wagnerjevo umetnost neugodne. Povsem primanjkuje tradicija in z njo zvezana sposobnost celotnega umetniškega osebja. Solistični pevci z redkimi izjemami niso posvečeni v to mnogozahtevano uprizaritveno delo, ter se borijo z zaprekami v petju in igri. Pevski zbor odpuveduje zlasti v zmognosti veličastno patetične igre, orkester pa je že osnovno zahtevam te nasičene in posebno barvite zvočnosti v svoji številni skromnosti nedorasel. Da je vse to nepremostljiva ovira za dosego one dvignjene in v skrivnostnost premaknjene uprizaritve, kot jo zahteva Wagnerjeva umetnost in da v takem okviru ta ne more doseči svoje pristne in čiste podobe, je neizpodbitno dejstvo.

Toda človeku, ki spremlja delovanje našega opernega gledališča in ki sledi njega uspešnosti, so se vzbudila ob tej predstavi posebna čustva. Naravnost ganljivo je segal iz uprizaritve odsev izrednega napora, posebne resnosti in ljubezni, s katero so se dela lotili vsi, ki so sodelovali. In če položimo na učinek tega dela, ki ga je opravil tu vsak posameznik, merilo povprečne uprizaritvene učinkovitosti, se pomakne kazalec neoporečno proti nadpovprečnosti.

Režijo dela je srečno prevzel R. Primožič, umetnik odrske tradicije in razgledanosti, ki sta mu prišli na pomoč pri oblikovanju bistvenih, pa če prav v prvi vrsti zunanjih slogovnih potez. Vsaj za silo je pomnožil zbor in ga razpostavil po smericah osnovne ideje. Posrečilo se mu je vsaj nakazati pri zboru in solistih posebno značilnost wagnerjanskega giba in premika, in čeravno vtis ni dosegel zaželjene ubranosti, učinek vendarle ni izostal. Negotova so pa ostala ona mesta, ki bi hotela po osnovnem nagibu pričarati razpoloženje eterične odmaknjene, in ona posebna patetična dinamika, ki je temu slogu lastna, ni mogla seči v svoj pravi izraz. — Režijo je zelo ugodno podprl inž. Franz s svojo skrbno in stilno pristno insecnacij; njegova živa arhitektonska fantazija je prišla vsaj v ekornimi možnostmi do veljave.

Glasbeno stran je vodil dirigent dr. Švara. Zelo ubrani in vestno v stvar poglabljeni orkester je kljub svoji majhnosti zvesto sledil osnovnim zahtevam in v zvezi z odrskim zvokom doprinesel mnogo k učinkovitosti. Če celota ni pričarala one zvočne podobe, kot jo je položil v delo skladatelj, je vzbudila vsaj zadovoljstvo za vestno poglabljeno v tonsko zgradbo. Pri pevskem zboru je še zlasti dobilo povdarka gotovo prednašanje, ki ga je nosila neka privlačna vzhichenost.

Enako pa so bili zavzeti za stvar tudi pevski solisti. Vsak od njih je pokazal vso voljo zadostiti postavljenim umetniškim zahtevam. — Da je izšel kot pevec in igravec iz pristne evetske wagnerjanske tradicije, je dokazal s svojim kraljem Henrikom basist Julij Betetto, ki je začrtal trdne obrise v svoj umirjeni in dostojanstveni lik. — Težko in umetniško sila občutljivo podoba Lohengrina je podal tenorist Franci. V skrivnostno pogreznjen junak, ki je še celo odvisen v pravem učinku od vsakega podrobnega giba in premika, v igri ni bil dovršen, a mestoma ugodno nakazan. V petju pa je oblikovalec dokazal poleg svojega lepega glasu tudi že vse večji zmisel za lepo podajanje; težave so ostale le na mestih, ki so vezana na falzet in ki bi v svoji posebni tišini hotela splavati v skrivnostnost. — Vidiljeva je kot Elza Brabantska dokazala zopet, da se je svoji umetnosti posvetila z vso resnobo. Lik ji je ostal sicer mestoma še preslaboten v izrazu, vendar je bil mehak in prikupen. V dobrem pevskem oblikovanju pa je motilo »iskanje glasu«, ki ga Wagner v svoji jasni in brezobzirno točni pevski melodiki še celo ne prenese. — Umetniški karakter baritonista Janka se ne sklada s postavlo Telramunda. Kljub tej neugodni zasedbi pa je pevec vendar dosegel dober vtis, vsaj v dani okoliščini. — Tenna postava Ortrude se je altastki Kogejevi močno prilagila in segla v učinek, ki je bil približal slogu in zapustil tudi s pevске strani jasen vtis. — Baritonist Dolničar je kot kraljevi glasnik postavil ugodno podobo in mu je pevška stran uspevala. — V. U.

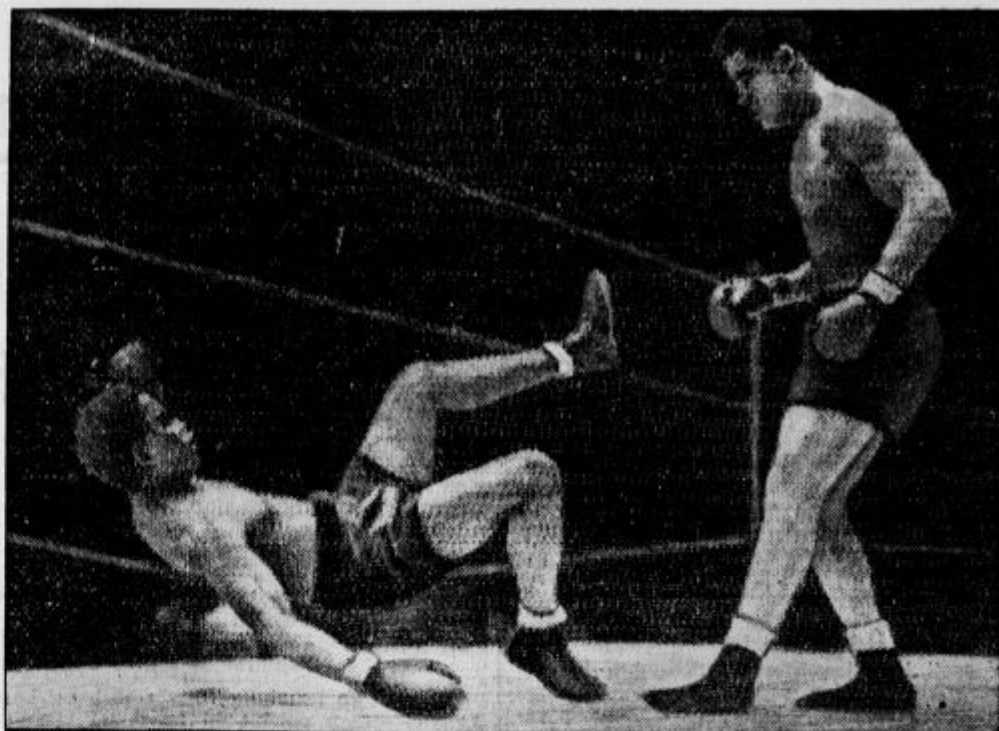
Vse to daje delu znanstveno dognanost. V vprašanju o teoriji stvarnosti se avtor seveda opira na dognanja svojega učitelja. Razpravljanje o glavnem problemu razprave in rešitev sta pa docela izvirna.

Velika zasluga te razprave je tudi v tem, da je predstavila svetu lep del Vebrove filozofije, ki je sicer že našla v evropskem miselnem svetu tehtno priznanje. Sklepujem se samo na približno 500 strani obsegajoče delo Hansa Hartmanna »Denkendes Europae« (Berlin, 1936), v katerem je prikazano stanje sodobne filozofije sploh in na katero opozarjam zlasti vse tiste, ki si zaradi pomanjkanja filozofskih vrednostnih meril morda še niso čisto na jasnem o posebni kvaliteti Vebrove filozofije. V tem delu je ustanovitelj ljubljanske filozofske šole prof. Veber uvrščen med vodilne sodobne filozofe, posvečena mu je posebna pažnja in avtor ga stavlja z ozirom na način sistematike znanstvenega dela za prvi zglede Meinongove filozofske smeri. H komu izrekamo upravičeno upanje, da bo g. H. Lešane, ki je tako uspešno zastavil, tudi naprej bogatila našo filozofsko misel in jo nič manj dostojno ko ob tej priliki uveljavljal v svetu. — L. Z.

Razstava francoske umetnosti v Belgradu in Zagrebu

Kakor posnemamo iz inozemskih časopisov, pripravila francoska »L'Association française d'Action Artistique« za letošnji več razstav v Buenos Airesu, Cambridgu, posebno pozornost pa da posveča razstavi v Jugoslaviji in sicer v Belgradu in Zagrebu. Te razstave naj bi bile obenem tudi velike manifestacije francosko-jugoslovanskih kulturnih stikov. Glavni komisar razstave je M. Jaurard, zastopnik Narodnega muzeja ter šole v Louvru. Razstava se bo odprla že ta mesec v Muzeju prince Pavla. Na njej bo razstavljen pregled francoskega slikarstva od Davida do Cezanna. Zeteli bi bilo vsekakor, da ta razstava pride tudi v Ljubljano kot v tretje kulturno središče v Jugoslaviji ter centrum slovenske kulture.

Tradicijo Paula Bourgeta nadaljuje akademik Henry Bordeaux (več njegovih del je prevedenih že v slovenščino). Sedaj je izdal pri Plonu nov roman »Le gouffre«, ki ima za ozadje dogodke v rfski vojni v Maroku v letu 1925.

Borba za svetovno prvenstvo v boks

V Madison Squaro Garden sta se za svetovno prvenstvo v boks težke kategorije spoprijela Joe Louis in John Henry Lewis, ki je bil doslej prvak v polteški kategoriji. Joe Louis (desni) je svojega nasprotnika v 2 minutah in 29 sekundah s tehničnim k. o. premagal. Spopad je prišlo gledat zlasti veliko črnecev. Louis je šel v borbo z veliko gotovostjo, da bo uspel, saj so mu z 10:1 napovedovali zmago.

Vojno letalo, ki se ustavi v zraku in meče bombe

Znana ameriška letalna avtoriteta ter član Zveze civilnega letalstva v Združenih državah Grand Mason je v ponedeljek objavil v vojaški komisiji v senatu, da je Nemčija pridobila načrte vojaške helikoptere, ki jo je iznašel ameriški inženir ter da zdaj izdeluje te stroje v velikih množinah. Mason dokazuje, da ima ta helikoptera velik vojaški pomen, ker dovoljuje veliko večjo nosnost bomb kot navadno letalo. Helikoptera se namreč lahko s pomočjo krmila ter z redukcijo vrtilnih obrotov mahoma ustavi v največjem letu v zraku ter more pri metanju bomb meriti na cilj, ki leži pod njim ter mu ni treba računati s para-

bolo padca. Kakor je izjavil Mason, je ameriški inženir poslal svoj izum v Nemčijo, da bi bil tam patentiran, ni pa dobil doslej nobenega odgovora. Potem pa je sam potoval v Nemčijo ter je opazoval helikoptere pri poizkusnih letih okrog Krupove tovarne ter izvedel, da so te tovarne začele z izdelovanjem na debelo. Toda ti stroji lahko v popolnosti izvrše svoje poslanstvo le nad objekti, ki niso zavarovani s protiletalsko obrambo, kajti v tej obrambi je laže zadeti mirno letalo kakor pa letalo v največjem letu. V toliko je ta iznajdba že takoj v sebi tudi protilek.

Klubska tekma ASK-a

Črni Vrh, 2. februarja. Danes se je vršila na tukajšnjih smučskih terenih klubska tekma Akademskega športnega kluba v alpski kombinaciji. Že peto leto so prišli ljubljanski akademiki na Črni vrh nad Jesenicami, da tekmujejo v tej zanimivi disciplini. Za prvaka je bil razpisani zlat pokal g. predsednika senata dr. Antona Korošca, ki ga je branil letos Herle Franc.

Startalo je v konkurenci 10 tekmovalcev, izven konkurence pa 20, večinoma Jeseničanov. — V slalomu je startal tudi naš državni reprezentant Praček, ki je seveda dosegel najboljši čas dneva. Pokal si je priboril Sorli Marjan, cand. arch., in postal s tem letošnji klubov prvak v alpski kombinaciji. Rezultati so bili naslednji:

Slalom: 1. Sorli Marjan 2.19,6, 2. Herle Franc 2.28,8, 3. Šmitek Janez 2.32,4, 4. Dolenc Karel 2.52,4, 5. Šmitek Tone 3.11.

Izven konkurence: 1. Praček Ciril (TK Skala) 1.56, 2. Ravnihar Rado (ASK Gorenje) 2.18,4, 3. Finžgar Rudi (Kropa) 2.24,8, 4. Štumpfcl (TK Skala) 2.26.

Smuk: 1. Sorli Marjan 2.17,8, 2. Šmitek Tone 2.22,6, 3. Šmitek Janez 2.42,4, 4. Dolenc Karel 2.55,4, 5. Pavlin Franjo 5.00.

Izven konkurence: 1. Štumpfcl (TK Skala) 2.09,6, 2. Ravnihar Rado (ASK Gorenje) 2.26,6, 3. Baš Davorin (ASK Gorenje) 2.55.

Rezultati v kombinaciji: 1. Sorli Marjan 367 točk, 2. Šmitek Janez 420 točk, 3. Šmitek Tone 429 točk, 4. Dolenc Karel 466 točk, 5. Pavlin Franjo 740 točk.

Izven konkurence: 1. Štumpfcl 346 točk, 2. Ravnihar Rado 378 točk.

Naši smučarji v Cortini d'Ampezzo

Naša reprezentanca, ki je tekmovala v Cortini d'Ampezzo v smuku, je med 28 tekmovalci zasedla srednja mesta, dočim so bili na vseh prednjih mestih sami Italijani. Od naših so se plasirali samo trije, ker je moral Zvan odstopiti, ker je izgubil smuč. Za Italijane, ki so progo dobro poznali, ker so jo neštetokrat prevozili, je bila stvar mnogo lažja, naši so pa imeli sploh premalo treninga. Prvi je bil Italijan Alvera, ki je rabil za progo 5:45.2. Vsa nadaljnja mesta so zasedli zopet sami Italijani, naši so se pa takole plasirali: 12. Kobler 7:21, 13. Znidar 7:28,1 in 16. Klein 7:38,7.

Praček in Heim sta odšla v Zakopane

Praček in Heim, ki zastopata našo državo v svetovnih smučarskih tekmah v Zakopanih v alpski kombinaciji, sta se včeraj odpeljala v Zakopane, da se tam še na tekmovalni progi pripravita za največje smučarske tekme na svetu. Ker je alpska disciplina smuk že v začetku tekmovalanja na programu, je bilo nujno potrebno, da sta odpotovala pred ostalimi tekmovalci, ki odpotujejo v par dneh. Srečno pot in veliko uspehov vsem!

Zveza ženskih športov ostane v Zagrebu

Pred nedavnim je bil v Zagrebu občni zbor Jugoslovanske zveze ženskih športov. Na tem obnem zboru je bilo z večino glasov sklenjeno, da se prenese sedež zveze v Belgrad. Pri tem pa je bilo treba spremeniti pravila, ki jih mora potrditi nadrejeno ministrstvo. Belgrajska podzveza je izdala nova pravila, katere pa je ministrstvo odklonilo, ker niso povsem odgovarjala. Iz tega sledi, da ostane do prihodnjega obnega zbora zveza v Zagrebu, na katerem se bo morda ponovno sklepalo o prenosu zveze v Belgrad.

Snežne razmere

Snežne razmere v planinah so se v zadnjih dnevih izdatno zboljšale. V noči od četrta na petek je v planinah snežilo ter je zapadlo od 20—30 cm suhega snega, pršila. Tako imamo sedaj na Komni 150 cm pršica, na Vršcu okrog Erjavčeve koč 80 cm, na Veliki Planini 60 cm, na Kravcu 130 cm, povsod prše. Zapihal je sever, ki je po dolgem boju premagal južnjaka, ki se je hotel letos že januarja meseca vihotapiti v naše planine. Planinci-smučarji, pohitite sedaj v zimeke planine, ki vabijo na svoja prostrana smučišča.

ZFO

Športni uspehi Fantovskega odseka Višnja gora

Fantovski odsek je lansko leto poleg telovadbe in prosvete gojil tudi lahko atletiko, ker pa nimajo fantje primernega igrišča, so gojili samo skoke in mete. Igrišče Fantovskega odseka so za silo preuredili za skoke in mete. Vendar pa je zaletišče za skoke malo prekratko in le za silo služi svojem namenu. Zato bi bilo prav, da bi občina ali kdo drugi preskrbel fantom primerno igrišče.

Zanimanje za lahko atletiko je bilo razveseljivo, saj je 12 fantov treniralo. Razveseljivo je, da je bilo doseženih nekaj lepih rezultatov. Če bi fantje imeli dobro igrišče in učitelja, bi dosegli še boljše rezultate. Razveseljivo dejstvo je tudi, da se mladiči najbolj zanimajo za lahko atletiko. Omeniti moramo 19 letnega Zupančiča, ki je dosegel dobre rezultate v skoku ob palici in metu kroglice. Letošnjo pomlad upamo, da bodo fantje nadaljevali začeto delo.

Tehnični rezultati so naslednji:
Skok v višino: Člani: 1. Zupančič 1.60, 2. Rus 1.46. — Mladci: 1. Zupančič 1.35.
Skok v daljavo: Člani: 1. Zupančič 5.98, 2. Jevnikar 5.10. — Mladci: 1. Radlj 4.90.
Skok ob palici: Člani: 1. Zupančič 3.16, 2. Rus 2.50. — Mladci: 1. Zupančič 2.55.
Troskok, člani: 1. Zupančič 11.94, 2. Ahlin 10.30.
Met kroglice, člani: 1. Zupančič 11.67, 2. Rus 9.40.

Tek na 100 m, člani: 1. Lokar 12.8 sekunde, 2. Zupančič 13 sekund.
Tek na 60 m, mladci: 1. Radlj 8.5 sekunde, 2. Zupančič 9 sekund.

Za smučarje (tekmovalce) ZFO na Črnem vrhu bo sv. maša pri Sv. Križu nad Jesenicami ob devetih.

ZDK

Smučke tekme Zveze dekliških krožkov

1. ZDK v Ljubljani priredi v nedejo, dne 19. februarja 1939 smučke tekme v kratkem smuku in v 3 km smučem teku.
2. Tekmovanje bo izvedeno v Kropi; ako pa bi bile snežne razmere v tem kraju neugodne, se bo izvedba tekmovalja prenela na bližnjo »Mošensko planino. Smuk se vrši ob 10 dop. za tem pa smučki tek.
3. Pravico udeležbe imajo samo članice Dekliških krožkov.
4. Tekmovalo se bo a) za prvenstvo posameznice v smuku; b) za prvenstvo posameznice v smučem teku.
5. Nagradena bodo prva tri mesta v vsaki disciplini.
6. Dekliški krožki naj prijavijo svoje tekmovalke do 10. februarja na naslov ZDK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6-I.
7. Zrebanje nastopnih števil se bo vršilo dve uri pred pričetkom tekmovalja. Izžrebani vrstni red bo veljal za obe disciplini isti.
8. Razpisni uspehi v razdelitvi nagrad bo po končani prireditvi v Društveni dvorani v Kropi.
9. Tekmovanje bo izvedeno v smislu pravil JZSZ.
10. Kraj in čas zbirališča bo javljen v zadnjih dneh pred tekmovaljem in se bo ravnalo po takratnih snežnih prilikah v dolini.

Slovenska filozofija v inozemstvu

Komur ni slovenska kulturna rast deveta briga, mora biti od srca vesel vse večje dejavnosti mlajše generacije ljubljanske filozofske šole. Njeni uspehi se vse bolj razodevajo in reči moramo častni uspehi. Tak uspeh je Vebrova šola doživela zadnji čas s tem, da je bila objavljena v eni najuglednejših svetovnih filozofskih revij »Archiv für die gesamte Psychologie« (Leipzig, 102, 263—290, 1938) razprava, ki jo je napisal učencec prof. Vebra gospod Herman Lesanc. Razprava je izšla v nemškem jeziku z naslovom »Ueber das „unmittelbare Gegebensein“ in der äusseren Wahrnehmung« (v prevodu bi se to reklo po Vebrovi terminologiji »O „zadevalni danosti“ v vnaji zaznavi«). Revija pomeni vrhunec sodobnega filozofskega dela in urejuje jo ena najnamenitejših osebnosti današnjega filozofskega sveta W. Wirth. Ni mogoče podati v časopisnem poročilu točnega izvešča iz razprave, še manj strokovno oceno. Zato naj zadošča kratek pregled.

V prvem delu je podan kritično-zgodovinski prerez problema predmetnega dojemanja v rešitvi Brentanove, Meinongove in Husserlove šole. To je toliko bolj razumljivo in potrebno, ker je prof. Veber izšel ravno iz tega idejnega kroga in je zato ves razvoj ljubljanske šole s tem krogom v zvezi. Vendar pa poznajo Brentana, Meinong in Husserl samo en način stvarnega dojemanja in ta je intencionalni, posredni način. Naravnost občutno so pa zanemarjale izkustvene poglede. Zato je naravno, da so spregledale celo vrsto prevažnih dejstev, izmed katerih je v tej zvezi najvažnejše to, da so obšle človekovo zakoreninjenost v realnem svetu. Avtor upravičeno zavrne s teoretičnimi in izkustvenimi dokazi to temeljno pomanjkljivost imenovanih šol in opraviči novo postavko neposrednega dojemanja. V nadaljnjih izjavljajih se avtor obirno ukvarja s problemom tega kategorialno novega dojemalnega načina. Nato raziskuje temeljne značilnosti neposredne predmetne zavesti. V zadnjem poglavju pa skuša določiti nov zaris v teoriji vnaje zaznave, ki jo pojmuje kot bitno zvezo neposrednega in posrednega dojemanja. S priznanjem neposrednega spoznavnega načina uveljavlja torej docela nove poglede na miselno komponento zaznave, s čimer je bistveno popravljena predvsem Meinongova zaznavna teorija.

Razprava je zelo bogata, pisana je v izdela-nem slogu in razodeva ostroumno misel, izostren psihološki pogled in temeljito filozofsko izobrazbo.